

TAJEMSTVÍ VÍRY

Komentovaný výběr z teologických prací

Emanuela Swedenborga

“Nyní je již dovoleno
vstoupit s porozuměním
do tajemství víry“

1747 - 1771

www.andele-nebe.cz
www.vesmirni-lide.cz

Tajemství víry

Komentovaný výběr z teologických prací

Emanuela Swedenborga

Vydal General Church of New Jerusalem, Bryn Athyn, U.S.A. <http://www.newchurch.org>

Výběr sestaven s použitím publikace Swedenborg Sampler,
Rev. Eric Carswell

Překlad, výběr citátů a komentáře: Ing. Lenka Máchová

Jazyková úprava: Dr. Lenka Valešová

Grafická úprava titulní stránky: Sherry Holland

**“Nyní je již dovoleno
vstoupit s porozuměním
do tajemství víry“**

(Emanuel Swedenborg, Právě křesťanské náboženství 508)

Text na obálce knihy:

Swedenborgova teologie je vznešená (...) on jediný umožňuje Člověku dotknout se Boha. Vrátil jsem se ke Swedenborgovi po rozsáhlém studiu všech náboženství (...) Swedenborg nepochybně shrnuje všechna náboženství - nebo spíše jedno náboženství - lidstva.

Honoré de Balzac

Nechte mě vysvětlit, proč si Swedenborg zasluhuje zkoumání. Je skutečností, že největší poetové a spisovatelé si od něj volně vypůjčovali. Seznam je dlouhý: nejdříve Blake, jako jeho přímý duchovní následovník; potom Goethe, horlivý čtenář Swedenborga (tak jako i Kant); za nimi následují Edgar Allan Poe, Baudelaire, Balzac, Mickiewicz, Slowacki, Emerson, Dostojevskij...

Czesław Miłosz

Nejpozoruhodnější krok v historii náboženství nové doby byl učiněn Swedenborgovým géniem.

Ralph Waldo Emerson

Tak jako každý i já tíhnu k tomu, věřit ve svět za hranicemi viditelná, a mám dostatek poetických sklónů a hnací síly k životu, že dokonce i mé vlastní omezené já se rozpíná, aby zakoušelo Swedenborgův duchovní svět.

Johann Wolfgang Goethe

Obdivuji Swedenborga jako velkého vědce a zároveň velkého mystika. Jeho život a práce mě vždy velmi zajímaly a přečetl jsem sedm objemných knih jeho spisů, když jsem byl studentem medicíny.

Carl G. Jung

Velký švédský věstec, Emanuel Swedenborg, vyslovil některá tvrzení, která jsou otcem našich nových znalostí o nadpřirozených věcech. Když první paprsky vycházejícího slunce duchovních znalostí dopadaly na zem, osvětlily největší a nejvyšší lidskou mysl, předtím než svůj svět vylily i na menší postavy lidstva. Vrcholem této vysoké hory lidské mentality byl tento velký náboženský reformátor.

Arthur Conan Doyle

Shoda toho, co Swedenborg píše o některých svých duchovních zkušenostech, s tím, o čem vyprávějí ti, kteří se vrací z místa, kam byli voláni, je úžasná.

Raymond Moody

(0) Úvod

„To vše mluvil Ježíš k zástupům v podobenstvích; bez podobenství k nim vůbec nemluvil.“ Matoušovo evangelium 13:34

„Ještě mnoho jiného bych vám měl povědět, ale nyní byste to nesnesli. Jakmile však přijde on, Duch pravdy, uvede vás do veškeré pravdy.“ Janovo evangelium 16:12-13

Z evangelií Nového zákona jasně vysvítá, že Ježíš mluvil k zástupům i ke svým učedníkům často pouze v podobenstvích a náznacích a nechával je zmatené nad odpověďmi, kterým neměli jak porozumět. Proč jim místo toho neposkytl přímé a jednoznačné odpovědi, ze kterých by všem bylo hned jasné, co má na mysli a jaké pravdy jim chce sdělit? Na tuto otázku je možno navrhnout několik možných odpovědí:

- a) Nevěřili by mu.
- b) Je lépe mít náboženství zahaleno tajemstvím.
- c) Nerozuměli by tomu.
- d) Nebylo by to v dané době užitečné.

Ačkoli si lidé kladou vždy stále stejné základní otázky, s použitím racionálního náhledu můžeme připustit, že **v dané době nemohou obdržet více, než kolik jsou schopni přijmout.** Existují paralely mezi vývojem lidstva a vývojem lidského jedince. Co by se stalo, chtěl-li by někdo čtyřletému dítěti vysvětlit zákony subatomární fyziky? A kdyby k tomu

použil nadpřirozené prostředky, bylo by to dítěti více ke škodě či k užtku ? Stejně tak, co by se stalo, kdyby Ježíš odpověděl na všechny otázky lidí již na počátku našeho letopočtu ?

Učení uvedená v této knize jsou založena na předpokladu, že zjevení Božských pravd samotným Pánem se dělo **postupně** a bylo Jím předpověděno jako „**druhý příchod**“. Toto nové zjevení bylo učiněno formou racionálního vysvětlení pravd, obsažených často v pouhých podobenstvích v knihách Starého i Nového Zákona, a to odkrytím jejich **vnitřního** – symbolického smyslu.

Jelikož svůj druhý příchod Pán nemohl uskutečnit žádným zázračným novým příchodem na zem, který by nutně lidem vzal jejich svobodu rozhodování v duchovních otázkách, potřeboval k přijetí a zapsání Svých pravd člověka schopného tento úkol provést – člověka zbožného a ochotného nechat se Jím vést, člověka inteligentního, obeznámeného s vědou a racionálním způsobem myšlení a zkoumání, a také majícího přístup k tisku a publikování.

Emanuel Swedenborg byl během prvních padesáti sedmi let svého dlouhého života vědcem a filozofem ve Švédsku 18. Století, tedy v době osvícenectví, počátku rozvoje racionálního způsobu myšlení, moderní vědy a techniky. Poté, co opustil úspěšnou kariéru vědce, věnoval dalších 27 let psaní a publikování (nejvíce anonymně a na své vlastní náklady) teologie a zkušeností, k jejichž zveřejnění jej, jak tvrdil, povolal Pán. Napsal 35 náboženských knih s takovými tématy, jako jsou **život po životě, vnitřní význam Bible a jejích příběhů, charakter lidské mysli, Pánovo vedení a podstata duchovního vývoje člověka**. Dle Swedenborgova vlastního tvrzení mu Pán umožnil pozorovat život nebe a pekla tak, jak školený pozorovatel může studovat tento svět, aby mohl tyto poznatky **předat lidem**.

Tato kniha představuje **výběr** z několika teologických prací Emanuela Swedenborga a nastiňuje tak některé myšlenky učení, tvořícího racionální základ náboženství „Nové církve“ – nebo také, jak Swedenborg v jednom ze svých dopisů navrhuje, náboženství „Pravého křesťanství“.

Poznámka:

Zkratka a číslo a za každým citátem odkazuje k indexovanému odstavci příslušného díla. Tato čísla Swedenborg umístil na začátku každého významného paragrafu svých spisů.

(1)

Pravé křesťanské náboženství

Prvá kniha, na kterou se podíváme, je posledním spisem, který Swedenborg vydal (r. 1771). Její podtitul zní: „Obsahuje kompletní teologii Nové církve, tak jak byla předpověděna Pánem u Daniela 7:13-14 a ve Zjevení 21:2-3.“ Mnozí ji považují za nejlepší knihu Swedenborgových spisů, předkládajících nauky Pravého křesťanství.

Porozumět konkrétnímu náboženskému systému je do značné míry totéž co porozumět tomu, jakou představu Boha tento systém předkládá. Pravé křesťanství učí, že **Bůh je ve své podstatě nekonečná láska a nekonečná moudrost: Láska je Jeho podstatou, bytím, moudrost je formou, vyjádřením této podstaty. Co proto platí o lásce, platí také o moudrosti: Věci, které láska chce, moudrost uskutečňuje** (PKN 43).

Boží Láska

Podstatou lásky je milovat druhé vně sebe samého, toužit po sjednocení s nimi a učinit je šťastnými ze sebe. (...)

(1)

Prvá podstata, kterou je milovat druhé vně sebe samého, je v Bohu vyjádřena láskou k celému lidskému pokolení. Z ní Bůh miluje všechny věci, které stvořil, protože jsou prostředky; neboť když je milován cíl, prostředky jsou také milovány. Všechny lidské bytosti a věci ve vesmíru jsou vně Boha - protože jsou konečné, a Bůh je nekonečný. A přesto se Boží láska šíří nejenom na dobré lidi a dobré věci, ale i na zlé lidi a zlé věci, (...) neboť Bůh je všude a je od věčnosti do věčnosti stejný. Říká, že nechává slunce vycházet nad dobrými i zlými a sesílá déšť na spravedlivé i nespravedlivé (Mat. v: 45). Avšak důvod, proč zlí lidé jsou nadále zlí a zlé věci jsou nadále zlé, leží v nich samotných - v tom, že nepřijímají Boží lásku takovou, jaká je, v její vlastní kvalitě a vnitřní podstatě, ale (přijímají ji) takovou, jací jsou oni samotní - stejným způsobem jako trny a bodláky přijímají teplo od slunce a déšť z nebe.

(2)

Druhá podstata Boží lásky, kterou je toužit po sjednocení s ostatními, je vyjádřena Jeho spojením s nebem andělů, s církví na Zemi, s každým jednotlivcem zde a se vším dobrým a pravdivým, co vstupuje do člověka a vytváří jej i církev v něm. Kromě toho láska sama o sobě není ničím jiným než ÚSILÍM O SPOJENÍ. Proto, aby tento cíl Božské lásky mohl být naplněn, každý člověk byl Bohem stvořen k Jeho vlastnímu obrazu a podobě, se kterými je spojení možné. (...)

(3)

Třetí podstata Boží lásky, kterou je činit druhé šťastnými ze sebe samého, je vyjádřena věčným životem, kterým je nekonečné blaho a štěstí, jež Bůh dává těm, kteří do sebe přijímají Jeho lásku.

PKN 43

Věříme-li v Boha, vytváříme si představu o **Bytosti, která je všemocná, vševědoucná, všudypřítomná**. Víme však, co tyto přívlastky ve skutečnosti znamenají ? Jaká je naše představa například o Božské všemohoucnosti ?

Zen-buddhismus učí, že nejvyšší pravdy se často skrývají za největšími paradoxy. Jedním z takových paradoxů, které předkládá náboženství Právěho křesťanství, je skutečnost, že Božská všemohoucnost neznámá, že Bůh může dělat cokoli, ale naopak že i On Sám je ve své všemohoucnosti omezen podstatou toho, kým On je - tedy Svou Božskou Láskou a Moudrostí.

Božská všemohoucnost

Pokud by v souhlasu s existující vírou byla Božská všemohoucnost absolutní co do konání jak dobra, tak i zla, nebylo by pro Boha možné a dokonce i snadné pozvednout celé peklo do nebe a změnit ďáblы a satany na anděly a očistit v okamžiku každého nečistého člověka na Zemi od hříchu ? Obnovit, posvětit, znovuzrodit (...) a ospravedlnit jej, a uskutečnit to jednoduše tím, že mu připiše a udělí spravedlnost Svého Syna ? Avšak Božská všemohoucnost Mu něco takového neumožňuje z toho důvodu, že by to bylo proti zákonům Jeho pořádku ve vesmíru a zároveň proti zákonům pořádku uloženým na každého. Tyto zákony vyžadují, aby spojení mezi Bohem a člověkem bylo **vzájemné**.

Následující odstavce pojednávají o této VZÁJEMNOSTI mezi Bohem a člověkem.

Moc překonávat zlo a nepravdu

Z Božské všemocnosti člověk je obdařen **mocí překonávat zlo a nepravdu**, z Božské vševědoucnosti moudrostí v tom, co je dobré a pravdivé a z Božské všudypřítomnosti přebývá v Bohu, a to do **té míry, do jaké žije v souhlasu s Božským řádem**. Z Božské všemohoucnosti člověk je obdařen mocí překonávat zlo a nepravdu do té míry, do jaké žije v souhlasu s Božským řádem, neboť nikdo jiný než Bůh nemůže zlům a jejich nepravdám odolávat - protože všechna zla a jejich nepravdy jsou z pekla, a v pekle spolu tvoří jeden soudržný celek, stejně jako všechna dobra a jejich pravdy v nebi. Neboť (...) **před Bohem je celé nebe jako jedna velká lidská bytost, a na druhé straně peklo je jako jedna obrovská příšeřa**. A proto jednat proti jednomu zlu a jeho nepravdě je jednat proti celé obrovské příšeři či peklu - a to nemůže nikdo jiný než Bůh, protože je všemocný. Z toho je jasné, že **pokud se člověk neobrací k všemocnému Bohu, nemá sám ze sebe více moci proti zlu a jeho nepravdám, než má ryba proti oceánu, blecha proti velrybě, nebo zrnko prachu proti padající hoře**.

PKN 68

Síla od Něj

V duchovním světě je síla pravdy obzvláště nápadná. Anděl, který je v Božských pravdách od Pána, ačkoli je tělem slabý jako malé dítě, může obrátit na útěk celé vojsko pekelných duchů, jako jsou Anakim a Nephilim, tedy gigantů, a může je stíhat do pekla a uvrhnout je tam do jejich jeskyní; a když se oni potom vynoří, neodvážejí se k andělu přiblížit. Ti, kteří jsou v Božských pravdách od Pána, jsou (v duchovním světě) jako lvi, ačkoli tělem nemají více síly než ovce. Lidé na Zemi, kteří jsou v Božských pravdách od Pána, mají obdobnou moc proti zlým láskám a nepravdivým myšlenkám, a následně i proti zástupům ďáblů.

PKN 87

Bůh pracující skrze nás

Vztah (spojení) s Bohem je způsoben účinnou láskou. To se děje, protože Bůh miluje každého; a protože nemůže nikomu činit dobro přímo, ale pouze nepřímo prostřednictvím lidí, inspiruje je svou vlastní láskou, tak jako inspiruje rodiče láskou ke svým dětem. Každý, kdo přijímá tuto lásku, je zapojen do vztahu k Bohu, a z lásky od Boha miluje svého bližního. Láska od Boha je v něm uvnitř jeho lásky k bližnímu a vytváří v něm vůli a schopnost jednat.

Protože nikdo nemůže vykonat žádný dobrý skutek, aniž by se mu to jevilo tak, že jeho schopnosti, vůle a aktivita pocházejí od něj samého, je mu toto zdání poskytnuto; a když koná dobro ze svobody jakoby sám od sebe, je mu přičteno a je přijato jako reciproční skutek, kterým dosahuje spojení s Bohem.

PKN 457

Účinná láska

Účinná láska může být definována jako konání dobra pro bližního denně a neustále - ne pouze pro jednotlivého bližního, ale také pro bližního jako skupinu lidí. Toho člověk může dosáhnout pouze konáním dobra v úřadě, v obchodě a v zaměstnání, s těmi, se kterými je v denním styku - neboť to je jeho denní prací, která, i když ji člověk zrovna nevykonává, přesto stále zaujímá jeho mysl a je v jeho myšlenkách a záměrech. Člověk, který takto praktikuje účinnou lásku, se stává stále víc a více **formou účinné lásky**, neboť spravedlivost a věrnost formují jeho mysl a jejich praktikování formuje jeho **tělo**. **Takto stvořený člověk postupně zaměřuje své myšlení a vůli pouze na takové věci, které náleží účinné lásce. Tento člověk se v průběhu času stává jedním z těch, o nichž Slovo píše, že mají zákon vepsaný ve svých srdcích.**

PKN 423

Nečinit zlo bližnímu

Na prvním místě nauky o účinné lásce stojí učení o tom, že prvou věcí účinné lásky je **nečinit zlo bližnímu**. **Činit mu dobro** zaujímá druhé místo. Tato zásada je jako dveře do nauky o účinné lásce.

Bylo dopuštěno, že zlo je pevně zasazeno do vůle každého člověka již od jeho narození. A jelikož veškeré zlo má vztah k člověku bezprostředně i obecně, stejně jako ke společnosti a k zemi každého člověka, vyplývá z toho, že **zděděné zlo** je zlem proti bližnímu v každém stupni. Člověk může svým rozumem vidět, že když zlo sídlí v jeho vůli není odloženo stranou, potom dobro, které vykonává, je nakaženo tímto zlem - neboť zlo je pak uvnitř dobra, tak jako je jádro ve své skořápce nebo jako je dřeň v kosti. Ačkoli se tedy dobro, konané touto osobou, jeví jako dobro, vnitřně není dobrem - neboť je jako zdravě vypadající skořápka, obsahující červem prožrané jádro, nebo jako bílá mandle shnilá zevnitř, s proužky hníloby pronikající až k povrchu.

PKN 435

Po několika počátečních staletích křesťanství, kdy křesťané žili v čistotě Ježíšova učení a v dobru vzájemné lásky, se v křesťanské teologii objevila některá tvrzení, která byla později ekumenickými sněmy prohlášena za oficiální nauky církve (prvý z těchto sněmů, který potvrdil učení o trojnosti Božských osob od věčnosti, byl **Nikajský sněm ve 4. století** našeho letopočtu). Swedenborg analyzuje tato dogmata tradičního křesťanského učení a vliv, který měla na vývoj celého křesťanství i na život a víru prostého křesťana. Říká, že tato učení ve svém důsledku vedou k **odtržení víry od života**, a tedy k **úpadku vzájemné lásky**, čímž se i z živé víry, která je vždy záležitostí života člověka, stává pouze ústní vyznání, a tedy mrtvá víra. Varuje, že pokud tato učení nebudou prohlédnuta jako **falešná** a proto odstraněna z církevních nauk, povede to nakonec k **rozšíření ateismu ve světě**. Dnes, s odstupem 200 let, kdy se **ateismus skutečně stal běžným postojem myšlení i života**, se můžeme zamýšlet nad tím, co stojí v kořenech tohoto vývoje.

Základní omyl církve

Víra, že **utrpení na kříži bylo vykoupením samotným**, je základním omylem církve; a **tento omyl, spolu s chybným vyznáváním tří Božských Osob od věčnosti**, převrátila celou církev do takové míry, že v ní **nezůstalo nic duchovního**. Co jiného v dnešních dnech zaplňuje ortodoxní knihy a je vyučováno ve školách a kázáno z kazatelen, nežli že Bůh Otec, hněvající se na lidské pokolení, je nejen poslal pryč od sebe, ale také je zahrnul všeobecným zatracením, a takto je exkomunikoval; avšak protože byl milostivý, přesvědčil či inspiroval svého Syna, aby sestoupil a vzal na sebe takto určené zatracení, a tímto způsobem Syn utišil hněv svého Otce; a že za žádných jiných podmínek by se Otec nepodíval na lidstvo

přívětivě ? A dále se tvrdí, že to ve skutečnosti učinil Syn; tím, že na sebe vzal zatracení lidského pokolení, nechal se zbičovat, poplivat a nakonec židy ukřižovat jako někdo, kdo je „Bohem zlořečený“ (Deut. xxi: 23); a potom, když to vše bylo vykonáno, byl Otec usmířen, a z lásky ke svému Synu zrušil zatracení - ale pouze pro ty, za které se Syn může přimluvit; a že se Syn takto stal neustálým Přimlvcem před svým Otcem.

Dnešní církve souzní s těmito a s podobnými idejemi, které se v těchto budovách odráží ode zdí jakoby ozvěnou z lesů a zaplňují uši všech přítomných. **Avšak nemůže vidět každý, jehož rozum je osvětlen a prostřednictvím Slova uzdraven, že Bůh je milosrdenství samo a lítost sama, protože je láska sama a dobro samo, a ty že jsou Jeho Podstatou ?** Je proto protimluvem říkat, že milosrdenství či dobro samo se může na člověka dívat s hněvem a rozhodnout se pro jeho zatracení, a být stále Božskou Podstatou. Takovéto věci nemohou být přisouzeny **dobrému člověku**, ale jen zlému, stejně tak jako nemohou být přisouzeny **andělu v nebi**, ale pouze **duchu z pekla**. Je proto hrozné přisoudit je Bohu. Ale když se někdo zeptá, proč se to stalo, odpověď zní, že **utrpení na kříži bylo vzato za vykoupení samotné**; a z této myšlenky vyplynuly další, protože **z jedné nepravdivé myšlenky plynou další v nepřetržitém sledu**.

PKN 132

Jedna z příčin dnešního ateismu

Celé křesťanská církev učí, že ospravedlnění, a proto i spása, dává Bůh Otec skrze připsání zásluh Krista, Svého Syna. Toto připsání se děje milostí tam, kde a kdy Bůh libovolně chce, a ti, kterým je Kristova zásluha připsána, jsou počtení mezi Boží děti. A protože vůdcové církve nepokročili ani o píd' za tuto ideu přisvojení, ani se nad ni ve svých myšlenkách nepozvedli, protože jsou v zajetí svých dogmat o tom, jak Bůh vybírá podle své vůle, upadli do obrovských a fanatických omylů a v průběhu dalšího času do ohavného omylu o předurčení, a ještě dále do hanebného omylu, že Bůh nevěnuje žádnou pozornost skutkům lidského života, ale pouze víře, která je vepsána uvnitř jejich mysli. Pokud tento omyl v připsání zásluh nebude vymýcen, ateismus přepadne celé křesťanství a bude mu pak vládnout.

PKN 628

Jiným z důvodů, proč se lidé ve dnešní době cítí často odcizeni křesťanství, je nejasnost týkající se Bible. Lpění některých věřících na doslovném výkladu jejího smyslu je dnes již natolik ve zjevném rozporu s vědou i s racionálním myšlením, že lidé, oprávněně žádající logická a důvěryhodná vysvětlení, avšak nemající k dispozici žádný rozumný výklad jejího smyslu, ji dnes již často ani neberou vážně.

Hlubší smysl Slova

Všichni ti, kteří nevědí, že ve Slovu je jistý duchovní význam tak jako duše v těle, musí Slovo nutně soudit podle jeho **doslovného smyslu**, přestože tento smysl je jako schrána ukrývající drahocenné věci, které Slovo obsahuje ve svém duchovním významu. Proto když tento vnitřní význam není znám, Božská svatost Slova může být odhadována pouze tak, jako když se člověk například dívá na truhlu s pokladem drahokamů a snaží se uhádnout, jaké diamanty, rubíny, (...) atd. leží uspořádaně uvnitř. Je pochopitelné, že dokud není znám obsah, truhla je odhadována pouze podle hodnoty **viditelného** materiálu. Totéž platí i o Slovu vzhledem k jeho doslovnému smyslu. Aby proto lidé nemuseli neustále pochybovat, zdali je slovo Božské a nejvíce svaté, Pán mi zjevil jeho vnitřní smysl, jenž je ve své podstatě duchovní a který je ve vnějším - přírodním - smyslu obsažen tak jako duše v těle. Tento smysl je duch, který dává život doslovnému významu; a proto přináší svědectví o Božskosti a

svatosti Slova a přesvědčí dokonce i přírodního člověka, pokud se ten chce nechat přesvědčit.

Slovo je Božsky inspirované a svaté v každém slovu díky svému duchovnímu významu. V církvi se praví, že Slovo je svaté z toho důvodu, že je Pán Bůh vyslovil; avšak protože jeho svatost není zjevná v pouhém doslovném významu, každý, kdo byl takto jednou uveden v pochybnosti o jeho svatosti, nachází při čtení Slova stále další důkazy pro své pochyby, neboť si pro sebe říká: „Může toto být svaté ? Může toto být Božské ?“ Aby tedy takové myšlenky lidem nevstupovaly na mysl a aby se v nich lidé posléze neutvrdili, což by je nutně vedlo k tomu, že by Slovo odmítli jako bezcenné psaní a spojení Pána s lidstvem by bylo zničeno, Pán si přál zjevit jeho duchovní smysl, aby lidem ozřejmil, kde ve Slovu leží ukryta jeho Božská svatost. Avšak nechme to osvětlit příklady. Slovo pojednává někdy o Egyptě, někdy o Assyrii, jindy o Edomu, o Moabovi, o synech Ammona, o Filištínských, o Tyru a Sidonu, O Gogovi. Ten, kdo neví, že tyto jména značí věci náležející nebi a církvi, může upadnout do omylu, že Slovo má mnoho co říci o lidech a národech, avšak málo o nebi a církvi, a tedy mnoho o světských věcech a málo o nebeských. Avšak když ví, co tyto národy a jejich jména znamenají, může být z omylu přiveden zpět k pravdě.

PKN 192, 200

Příklad stupňů významu: Desatero přikázání, část “Nepokradeš”

Ve svém **přírodním významu** toto přikázání znamená, podle svého doslovného smyslu, nekrást a neloupit, (...) a obecně, nevzít tajně či pod nějakou záminkou majetek druhého. Zahrnuje to také všelijaké podvody a nepoctivé zisky, lichvu a vymáhání, a také podvody při placení daní, odvodů a dluhů. Pracující porušují toto přikázání, když pracují nepoctivě a podvádějí při tom; obchodníci, když podvádějí ve svém obchodě, ve váze, v mírách a ve svých účtech; soudci, když soudí na základě přátelství, pro odměnu, vztahy nebo z jiných důvodů, zabraňují spravedlnosti a důkazům, a tak odnímají druhým majetek, který jim právem náleží.

V **duchovním významu** **krást** znamená **odnímat druhým pravdy jejich víry**, což se děje prostřednictvím **nepravdivých myšlenek a herezí**. Kněží, kteří slouží pouze pro **zisk** nebo z **touhy po poctách**, a učí to, co vidí či mohou vidět ze Slova, že je **nepravdivé**, jsou **duchovními zloději**, neboť lidem odnímají prostředky spasení, totiž pravdy víry.

V **nebeském smyslu** **výraz zloději označuje ty, kteří upírají Pánu Jeho Božskou moc; také ty, kteří si přivlastňují Jeho zásluhy a spravedlnost**. Tito lidé, přestože se Bohu klaní, mu přesto nevěří, ale věří pouze sobě; a nemají v **Něj víru**, ale věří pouze v sebe.

PKN 317, 318, 319

Jelikož cílem veškerého náboženství je vést lidi k životu v souladu s Božským řádem, a tedy ke štěstí a věčné blaženosti užitečného a láskyplného života, jedním z nejdůležitějších učení Pravého křesťanství je **nauka o znovuzrozdání**. Podle tohoto učení si ve svobodě, která je spolu se schopností racionálního myšlení tím nejdůležitějším aspektem lidství, formujeme denními rozhodnutími svůj duchovní život, a tedy i své budoucí určení. Stáváme se tím, čím chceme být - je na nás, rozhodneme-li se ve svých životech sledovat Boha a Jeho pravdy, či necháme-li se vést sami sebou a svými sobeckými láskami.

Svobodu máme ze svého ducha

K poznání toho, co je **svoboda volby** a co je její podstatou, potřebujeme znát její **původ**. Z rozpoznání jejího původu můžeme nejen vědět, že existuje taková věc jako svoboda volby, ale také, co to je.

Její původ se nachází v **duchovním světě**, kde mysl člověka přijímá život od Pána. Mysl člověka je jeho duchem, který žije po smrti; a jeho duch je v nepřetržitém společenství s obdobnými duchy v duchovním světě, a zároveň je prostřednictvím materiálního těla, kterým je zahalen, spolu s lidmi v přírodním světě. Člověk neví, že **je svou myslí ve středu duchů**, neboť duchové, kteří tvoří jeho společnost v duchovním světě, myslí a mluví duchovně, zatímco jeho vlastní duch myslí a mluví přírodně tak dlouho, dokud je v materiálním těle - a přírodní člověk nemůže chápat či vnímat duchovní myšlenky a řeč, a naopak. To je důvodem, proč člověk nemůže duchy spatřit. Avšak když je duch člověka ve společenství s duchy v jejich vlastním světě, je s nimi rovněž v duchovních myšlenkách a řeči, neboť mysl člověka je vnitřně duchovní, ale vnějškově přírodní. Proto člověk komunikuje prostřednictvím svého nitra s duchy, a prostřednictvím své vnější mysli s lidmi. Díky této komunikaci člověk vnímá a myšlením vše analyzuje. Bez ní by člověk neměl jiné myšlenky, než jaké mají divoká zvířata, a kdyby mu veškerá komunikace s duchy byla odňata, okamžitě by zemřel.

PKN 475

Pravá svoboda

Veškerá svoboda od Pána je skutečnou svobodou, ale svoboda z pekla je otroctvím. Přesto se tomu, kdo je v pekelné svobodě, duchovní svoboda musí nutně jevit jako otroctví, protože obě dvě jsou k sobě **opačné**. Avšak ti, kteří jsou v duchovní svobodě, nejenom vědí, ale i vidí, že pekelná svoboda je otroctvím; a andělé se proto od této svobody odvracejí jako od hrozného zápachu, zatímco pekelní duchové ji vdechují jako příjemnou vůni.

PKN 495

Člověk se rodí se sklony milovat, co je zlé

Člověk se nerodí do skutečného zla, ale pouze se **sklony ke zlům** a s větší či menší náklonností k určitému zlu. Proto po smrti člověk není souzen za žádné **dědičné zlo**, ale pouze za **skutečné zlo**, které spáchal. To je také zřejmé z následujícího ustanovení Pána: Otcové nebudou umírat za syny, ani synové za otce, ale každý zemře za své vlastní hříchy (Deut. xxiv: 16).

PKN 521

Pokání je první věc církve s člověkem

Společenství nazývané církev se skládá ze všech lidí, ve kterých je církev, a církev vstupuje do člověka, když začíná být znovuzrozdán. Každý je znovuzrozdán tím, že se zdržuje od zel hříchů a vyhýbá se jim, jakoby to byly hordy ďáblů s planoucími pochodněmi v rukou, snažící se jej dohonit a uvrhnout na hořící hranici.

Člověk se vyvíjí po mnoho let, během kterých je **připravován pro církev** a **uváděn do ní**. Avšak **prostředky**, kterými je tam uváděn, jsou **skutky pokání**. Skutky pokání jsou všechny takové věci, které způsobují, že člověk nechce a proto ani nepůsobí zla, jež jsou hříchy proti Bohu; neboť dokud k tomu nedojde, Člověk není znovuzrozen. Pokud se nějaká myšlenka na věčné spasení vplíží do jeho mysli, otáčí se k ní čelem, ale vzápětí se od ní odvrací, protože taková myšlenka neproniká hlouběji než do představ myšlení tohoto člověka, odtud do slov

jeho řeči a snad i do některých gest souhlasných s řečí. Avšak teprve když taková myšlenka vstoupí do vůle, je opravdu v člověku - neboť vůle je člověk sám, protože tam přebývá jeho láska, zatímco myšlenka je vně člověka - kromě případů, kdy myšlenka vychází z vůle, vůle a myšlenka proto jsou zajedno a obě dohromady tvoří člověka.

PKN 510

Pokání není pouze věcí pravých slov

Mezi mnoha jinými důvody, proč pouhé ústní vyznání, že člověk je hříšník, není pokáním, vyvstává následující: Každý, nečistý člověk nebo dokonce i ďábel, může učinit toto prohlášení ze své **vnější** odhodlanosti, když myslí na trýzně pekla, ať přítomné či hrozící. Kdo však nevidí, že v tom není žádná vnitřní odhodlanost, a protože to je pouze imaginace, a tedy věc plic, a ne věc vůle uvnitř, a proto věc srdce ? Neboť bezbožný člověk a ďábel stále **vnitřně** hoří žádostí činit zlo, kterou je hnán jako větrný mlýn silným větrem. Proto takové prohlášení není nic jiného než úmysl **podvést** Boha za účelem vysvobození, nebo úmysl **ošálit** prosté lidi.

Otázka zní, **jak se má člověk kát ?** A Odpověď zní: **OPRAVDOVĚ**. To znamená, člověk se musí nejdříve zkoumat, rozpoznat a uznat své hříchy, modlit se k Pánu a začít nový život. Ze bez **sebezkoumání** je pokání nemožné, ukázali jsme v předcházející části. Avšak jaký jiný užitek má sebezkoumání než ten, že člověk může rozpoznat své hříchy ? A pro co jiného by měl rozpoznat své hříchy než proto, aby uznal, že jsou v něm ? A jaký jiný užitek by měly všechny tyto věci než ten, že člověk vyzná tyto hříchy před Pánem, modlí se o pomoc a potom začne nový život, který je žádaným koncem ? To je opravdové pokání.

PKN 517, 530

Dva postupující stavy mysli těch, kteří jsou na cestě

Nyní na řadu přichází pojednání o **reformaci** a **regeneraci (znovuzrození)**, neboť ty následují po pokání a jeho prostřednictvím pokračují krok za krokem. Existují **dva stavy**, do kterých člověk, když se z **přírodního** stává **duchovním**, musí vkročit a projít jimi. První stav se nazývá reformace a druhý regenerace. V prvním stavu člověk **vzhlíží ze svého přírodního stavu do duchovního a touží po něm**; ve druhém se **stává duchovně - přírodním**. První stav je formován prostřednictvím **pravd**, které musí být **pravdami víry**, a skrze ně se dívá do **účinné lásky**; druhý stav je formován prostřednictvím **dobra účinné lásky**, a tím **vstupuje do pravd víry**. Jinak řečeno, první stav je **stav myšlenek z porozumění** a druhý je **stav lásky z vůle**. Když se tento druhý stav začíná rozvíjet, v mysli nastává změna - dochází zde k **převrácení**, láska vůle plyne do porozumění, řídí je a vede je k myšlení v souladu se svou láskou. A v důsledku toho tak dalece, jak **dobro lásky** začíná hrát **první roli** a **pravdy víry** druhou, člověk se stává **duchovním** a stává se **novou bytostí**.

Potom jedná z účinné lásky a mluví z víry; cítí dobro účinné lásky a vnímá pravdu víry; a je potom v Pánu, v míru, a je takto znovuzrozen. **Člověk, který za svého pobytu ve světě vstoupil do prvního stavu, je po smrti uveden do druhého**. Avšak ten, který za svého pobytu ve světě nevstoupil do prvního stavu, nemůže být po smrti uveden do druhého, a proto nemůže být znovuzrozen.

PKN 571

Duchovní znovuzrození za naší spolupráce

Skutečnost, že znovuzrození je způsobuje Pán prostřednictvím účinné lásky a víry, vyplývá (...) zejména z toho, že Pán, účinná láska a víra, tvoří jedno, tak jako život, vůle a porozumění tvoří jedno v člověku; a pokud jsou rozděleny, každé z nich mizí jako perla obrácená v prach. Tyto dvě věci, účinná láska a víra, se nazývají prostředky, protože jimi je člověk spojován s Pánem, a díky nim je účinná láska účinnou láskou a víra vírou. Tohoto spojení nemůže být dosaženo, pokud se člověk nezúčastní znovuzrození - to znamená pokud nespolupracuje. (...)

Moc jednat správně je od Pána, a vůle takto jednat je jakoby Od člověka, protože člověk má svobodu volby. Tím je schopen jednat zajedno s Pánem, a tak se s ním spojit, anebo jednat z moci pekla, což je cizí síla, a takto se oddělit od Pána. Spoluprací myslíme jednání člověka, které je v souladu s jednáním Pána.

PKN 576

Pokušení

Konflikt (...) vzniká, když je vnitřní člověk přetvářen prostřednictvím pravdy; a z pravdy vidí, co je zlé a nepravdivé a která zla a nepravdy jsou stále přítomna ve vnějším čili přírodním člověku. Z toho potom vzniká **neshoda** mezi **novou vůlí** a **starou vůlí**, která je pod ní. Protože mezi těmito dvěma vůlemi je neshoda, neshoda je také mezi jejich rozkošemi - protože jak je dobře známo, tělo je opačné duchu a duch tělu, a tělo se svými chťiči musí být podřízeno předtím, než duch může jednat, a člověk se stává novou bytostí. Touto neshodou dvou vůlí vzniká **konflikt** - a to je zvané **duchovním pokušením**. Toto pokušení neboli konflikt neprobíhá mezi dobrými a zlými láskami, ale mezi **pravdivými myšlenkami podporujícími dobré lásky** a **nepravdivými myšlenkami podporujícími zlé lásky**. **Neboť láska dobra** nemůže bojovat ze sebe, ale pouze prostřednictvím **pravdy**; a ani **láska zla** nemůže bojovat ze sebe, ale pouze prostřednictvím svých **nepravdivých myšlenek**; stejně tak **vůle** nemůže bojovat sama ze sebe, ale pouze prostřednictvím **porozumění**, ve kterém sídlí **pravdy**.

Člověk nevnímá tento konflikt jinak, než jako **konflikt v sobě samém** a jako **výčitky svědomí**; přesto však to je **Pán** a **děbel** (tedy peklo), které **bojují v člověku**. Ti bojují o nadvládu nad ním, neboli o rozhodnutí, kdo jej bude ovládat. **Ďábel** (neboli peklo) **útočí na člověka a vyvolává jeho ďábelské lásky**, zatímco **Pán jej chrání a vyvolává jeho dobré lásky**. Ačkoli se tento konflikt odehrává v duchovním světě, přesto se odehrává v člověku mezi jeho pravdivými myšlenkami a dobrými láskami, a nepravdivými myšlenkami a zlými láskami, které jsou uvnitř něj. Proto člověk musí bojovat zcela jakoby sám ze sebe, neboť má svobodu volby jednat jak pro Pána, tak pro ďábla. Pro Pána jedná, jestliže přebývá v pravdivých myšlenkách z dobrých lásek, a pro ďábla, pokud přebývá v nepravdivých myšlenkách ze zlých lásek.

PKN 596

(2)

Nebeská tajemství

Druhé dílo, do kterého nahlédneme, je ve skutečnosti dvanáctidílným spisem, který Swedenborg publikoval jako první ze svých prací (1746-1756). Nebeská tajemství probírají verš za veršem knihy **Genesis** a **Exodus** a ukazují, jak můžeme **každou jed-**

notlivost nahlížet jako součást spojitého podobenství. Andělé rozeznávají mnoho úrovní tohoto vnitřního neboli duchovního významu. „Nebeská tajemství“ ukazují, jak nám tyto jednoduché a někdy i matoucí příběhy, chápeme-li je na hlubší úrovni, mohou pomoci lépe porozumět Pánu, duchovní historii lidského rodu i našemu vlastnímu duchovnímu růstu.

Prvý citát otevírá „Nebeská tajemství“ poukázáním na nedozírná tajemství, která můžeme ve Slovu objevit, umíme-li se správně dívat.

Lidé nevidí Pánovu přítomnost ve Slovu

Z pouhého doslovného smyslu Starého zákona by nikdo neusoudil na skutečnost, že tato část Slova obsahuje hluboká tajemství nebe a že vše uvnitř, jak obecně, tak i v každé jednotlivosti, odkazuje na Pána, Jeho nebe, na církev, na náboženskou víru a na všechny věci s nimi spojené. Je tomu tak proto, že ze slov či z doslovného smyslu člověk může vidět pouze to (...), že vše zde poukazuje na vnější rituály a obřady židovské církve. Přesto je pravdou, že ve Slově se všude nacházejí vnitřní skutečnosti, které se nikdy neobjevují ve vnějším smyslu kromě několika málo případů, které Pán vyjevil a vysvětlil svým učedníkům - např. že oběti označují Pána, země Kanaán a Jeruzalém znamenají nebe (a proto jsou nazývány Nebeský Kanaán a Jeruzalém), a že Ráj má podobný význam.

NT J

Úryvky z díla „**Nebeská tajemství**“ jsou ukázkami výkladu **vnitřního symbolického smyslu knih Genesis a Exodus.**

Zřejmým příkladem duchovního smyslu Slova je příběh o stvoření světa. Dnes již málokdo z racionálně uvažujících lidí věří ve stvoření světa v šesti dnech, a ani úsilí mnohých paleontologů o zkoordinování šesti dnů s různými historickými etapami nevedlo k úspěchu. Teologie Pravého křesťanství vysvětluje, že zatímco doslovný smysl popisuje stvořování přírodního světa, duchovní smysl má co do činění s duchovní realitou: Hovoří o stvořování nového duchovního prostředí každého znovurodícího se člověka.

V šesti dnech stvořil Bůh nebe a Zemi. To označuje stav bojů a práce při zakládání církve v člověku, jak je zřejmé z významu slov „šest dnů“, která označují zakládání církve a znovuzrozdání člověka, což je stav bojů proti zlům a nepravdám - tedy stav, který předchází a připravuje spojení dobra a pravdy; a z významu slov „nebe a země“, což je církev. „Stvořením nebe a země“ ve Slově není míněno první stvoření viditelného nebe a Země, ale zakládání církve, a proto znovuzrozdání člověka; „nebem“ je míněno jeho nitro, „zemí“ jeho zevnějšek.

NT 10373

Následující úryvky se týkají prvních z šesti po sobě jdoucích stavů duchovního vývoje jedince, postupujícího od symbolické noci, pustiny a prázdnoty až po stvoření pravého člověka, který je obrazem a podobou Boha.

Stav mysli člověka před započítím jeho znovuzrozdání

A země byla pustá a prázdná, a tma byla nad tvářemi propasti; a Duch Boží vznášel se nad tvářemi vod. **Před započítím znovuzrozdání je člověk nazýván „země pustá a prázdná,“ a také „půda“ na kterou nebylo zaseto nic z dobra a pravdy. „Pustá“ znamená, že zde není nic z dobra, „prázdná,“ že zde není nic z pravdy. Proto přichází „temná tma,“ to je hloupost a nevědomost o všech věcech patřících víře v Pána, a tedy i nevědomost**

o všech věcech patřících duchovnímu a nebeskému životu. Takového člověka Pán popsal prostřednictvím proroka Jeremiáše:

„Můj hloupý lid mě nezná, jsou nemoudří a nerozumní synové. Jsou moudří k činění zlého, ale činit dobře neumějí. Hledím-li na zemi, a aj, je pustá a prázdná; pakli na nebe, není na něm žádného světla“ (Jeremiáš iv: 22, 23)

NT 17

I řekl Bůh: **Bud' světlo ! A bylo světlo.** To je počátek stavu, kdy si člověk začne uvědomovat, že dobro a pravdy jsou něco vyššího. **Zcela vnější lidé** ani nevědí, co to dobro a pravda je, neboť si myslí, že vše, co obsahuje **sebeláska** a **láska ke světu**, je dobrem, a vše to, co podporuje tyto lásky, je pravdou. Proto nevědí, že věci, o kterých si myslí, že jsou dobré, jsou ve skutečnosti zlé, a věci, které považují za pravdivé, jsou ve skutečnosti nepravdivé. Ale když je člověk znovu počat, nejdříve začíná **rozpoznávat**, že dobro, které je v něm, není opravdu dobrem, a potom, když vstupuje více do světla, **rozpoznává existenci Pána a toho, že Pán je dobro samo a pravda sama.**

NT 20

Další úryvky hovoří o neuvěřitelné temnotě a zlu, které vládou tam, kde chybí účinná láska

Zlo, které bylo a je v lidech

Zlo Nejstarší církve, která existovala před povodní, stejně tak jako zlo Staré církve po povodni a zlo židovské církve, a proto i zlo nové církve (...) po příchodu Pána, a také církve dnešních dnů, bylo a je v tom, že nevěří v Pána a ve Slovo, ale v sebe a ve své smysly. Proto zde není žádná víra, a kde není vím, není žádná láska k bližnímu, a vše je proto falešné a zlé.

V dnešních dnech je to však ještě mnohem horší, než tomu bylo v minulých časech; neboť nyní lidé mohou utvrdit nedůvěřivost svých smyslů faktickými informacemi, které nebyly známy ve starých časech, což dalo vzniknout neuvěřitelně hluboké temnotě. Kdyby jen lidé věděli, jak velká temnota z této příčiny povstala, byli by ohromeni.

NT 231, 232

Jak sebeláska zatemňuje schopnost vnímat realitu

A byli odděleni, člověk od svých bratrů. (...) „Být oddělen, člověk od svých bratrů,“ znamená odloučení. Co odlučuje lidskou vnější mysl Od vnitřní, člověk neví. (...) Hlavní příčina této nejednotnosti spočívá v **sebelásce**; a také v **lásce ke světu**, i když ne tolik jako v sebelásce. Důvodem, proč o tom člověk neví, je to, že nežije v lásce k druhým, a když nežije v lásce k druhým, nemůže mu být zřejmé, že sebeláska a její žádosti jsou opačné nebeské lásce.

V sebelásce a jejích žádostech je něco žhnoucího, přinášejícího rozkoš; to člověka ovlivňuje natolik, že nemá žádnou jinou představu, než že právě v tom spočívá věčné štěstí. Proto mnozí lidé vidí věčné štěstí v tom, že se po smrti těla stanou velikými a druzí je budou obsluhovat. (...) A tak přechovávají ve svých srdcích touhu stát se pány a vládnout vesmíru. (...)

To leží skryto v sebelásce. Z toho můžeme poznat podstatu sebelásky, stejně tak jako z toho, že v sobě ukrývá nenávist ke všem, kteří se jí nepodřídí jako otroci. A protože je zde nenávist, je zde také msta, krutost, podvod a mnoho dalších zlých věcí, je zde také msta,

krutost, podvod a mnoho dalších zlých věcí. Avšak účinná láska, která je jediná nebeská, spočívá v tom, že člověk nejenom o sobě říká, ale také uznává a věří, že je zcela nehodný, že je něčím nízkým a špinavým a že jej Pán ze své nekonečné lásky neustále pozvedává a zadržuje od pekla, do kterého se člověk neustále pokouší a touží vrhnout. Tento Člověk tyto věci poznává a věří jim, protože jsou pravdou. (...) Tak dalece, jak člověk poznává a věří, že je takový, jaký skutečně je, tak dalece ustupuje Od své sebelásky a jejích žádostí a hrozí se sám sebe. Tak dalece, jak toto činí, dostává nebeskou lásku Od Pána, to je účinnou lásku, která spočívá v touze sloužit druhým. To jsou ti, kteří jsou myšleni „posledními,“ kteří se v Pánově království stávají největšími (viz. Mat. xx: 26-28; Luk. ix: 46-48).

NT 1594

Proč se křesťanství rozdělilo na tolik vzájemně konfliktních skupin ?

Vše, co se vztahuje k nauce, netvoří vnější a už vůbec ne vnitřní aspekt církve, ani to u Pána nevytváří rozdíly mezi církvemi. Co vytváří tyto rozdíly, je život podle znalostí těchto nauk, které, jsou-li pravdivé, mají lásku vzájemné péče jako svůj základ. Co jiného je nauka, nežli učení, jak má člověk žít? V křesťanském světě to jsou však doktrinální záležitosti, které rozdělují církve; a tak se lidé nazývají římskými katolíky, luterány a Kalvinisty nebo reformisty a evangelisty a dalšími jmény. Tyto názvy vychází z nauk samotných. K tomuto rozdělení by nikdy nedošlo, kdyby tyto církve učinily lásku k Pánu a k bližnímu základem své víry. Doktrinální záležitosti by pak byly pouze rozmanitostí názorů, týkajících se tajemství víry, které by praví křesťané nechali na každém podle jeho vlastního svědomí, a ve svých srdcích by si říkali, že člověk je pravým křesťanem, když žije jako křesťan - to je tak, jak učí Pán. Ze všech rozdílných církví by se takto stala jedna církev a všechny rozkoly, které vyvěrají z nauky samotné, by zmizely; ba i veškerá nenávist jednoho proti druhému by se v okamžiku rozplynula a na zemi by zavládlo Pánovo království.

NT 1799

Bez účinné lásky spolu nemůžeme bratrsky žít

Ptáci se snesli na jejich těla. To značí zlé lásky a nepravdivé myšlenky, pocházející z touhy ničít. (...) Když je Pánem zakládána církev, je ve svém počátku čistá a lidé milují jeden druhého jako své bratry, jako tomu bylo v prvotní církvi po Pánově příchodu. Všichni, kdo patřili církvi, žili pohromadě jako bratři a také se navzájem nazývali bratry a milovali jeden druhého; avšak v průběhu času vzájemná láska chladla a mizela a s tím, jak jí ubývalo, zlé lásky přicházely a spolu s nepravdivými myšlenkami začaly zaujímat jejich místo. A tak se dostavilo schizma a hereze, ke kterým by nikdy nedošlo, kdyby stále vládla a žila vzájemná láska. Tehdy by ani schizma nenazývali schizmatem, ani herezi herezí, ale pouze záležitostmi nauk v souladu s různými názory lidí. Tyto doktrinální záležitosti by nechali na vlastním svědomí každého člověka potud, pokud by neodporovaly prvním principům křesťanství, to je Pánu, věčnému životu a Slovu, a pokud by neodporovaly Božskému řádu, to je přikázáním desatera.

NT 1834

Bez lásky ani pravda není taková, jaká má být

Bude Člověkem - divokým oslem. To symbolizuje racionální pravdu. (...) Racionalita se skládá z dobra a z pravdy, tedy z věcí patřících účinné lásce a z věcí patřících víře. (...) Zdá se neuvěřitelné, že racionální pravda, když je oddělená Od dobra, má takový charakter; a ani já bych to nevěděl, kdyby mi to nebylo ukázáno živou zkušeností. Je jedno a totéž, řekneme-

li „racionální pravda“ nebo „člověk, jehož racionalita je takového charakteru“. Právě takový je člověk, jehož racionalita je pouze v pravdě (i kdyby to byla pravda víry) a není zároveň v dobru účinné lásky. Je mrzutým jedincem, který nic nestrpí, a je proti všem. Nikdo kromě něj nezná pravdu, je připraven kárat a trestat; nemá žádnou lítost, neobrací se a nepřizpůsobuje se druhým, aby se učil, jak mít vliv na jejich myšlení - protože se na vše dívá z pravdy, a ne z dobra.

NT 1949

Součástí naší cesty ze zel sebelásky do dobra pravé lásky, která je láskou k Pánu a účinnou láskou k bližnímu, jsou stavy, které jsou nastíněny následujícími citáty.

Cítit se zle může vést k moudrosti

Neboj se, neboť Bůh slyšel hlas dítěte. Ze to označuje naději pomoci, je zřejmé z významu slov „neboj se“ - nezoufat si - neboť když je odstraněn strach, je přítomna naděje; a z obratu „slyšet hlas dítěte“, který má význam pomoci (...).

V předcházejících verších je popisován stav zpusťování těch, kteří jsou přetvořováni a stávají se duchovními; nyní je předmětem jejich obnovení a útěcha a naděje na pomoc. V dnešní době není známo, že ti, kteří jsou přetvořováni, jsou snižováni do stavu nevědomosti pravdy, zpusťování a až do stavu žalu a zoufalství, a že potom poprvé přijímají útěchu a pomoc od Pána, neboť dnes je pouze málokdo přetvořován. Ti, kteří mohou být přetvořeni, jsou uváděni do tohoto stavu - pokud ne v tomto životě těla, tak v životě příštím, kde je tento stav dobře znám a je nazýván zničením nebo zpusťováním. Ti, kteří jsou v tomto stavu zničení či zpusťování, jsou sníženi až k zoufalství; a když jsou v tomto stavu, mohou přijmout útěchu a pomoc od Pána a v průběhu času být vzati do nebe, kde jsou vyučováni mezi anděly jakoby odznovu v dobru a v pravdách víry. .

Důvod, proč se toto zničení a zpusťování děje, spočívá hlavně v tom, aby mohla být zlomena přesvědčení, která si lidé vytvořili ze sebe; a aby mohli přijmout vnímání dobra a pravdy, k čemuž nemůže dojít dřív, než jsou tato přesvědčení, která mají ze sebe, jakoby **zjemněna**. Toho je dosahováno **stavy úzkosti, žalu až zoufalství. Nikdo nemůže vytríbeně vnímat, co je dobré, požehnané a šťastné, dokud nebyl ve stavech, které nejsou dobré, požehnané a šťastné. Z nich získává sféru vnímání, a to v tom stupni, který zakusil v opačném stavu. Sféra vnímání a rozšiřování jejích hranic povstává z uvědomění si kontrastů**. To jsou, mezi mnoha jinými, příčiny stavů zničení a zpusťování.

NT 2694

Modlitba je rozhovor s Bohem

On se za tebe bude modlit. (...) Modlitba je, považována o sobě, rozhovor s Bohem. Projevuje se jako určitá vnitřní intuice, do které v době modlitby přicházejí jisté odpovědi - něco jako vtékání do vnímání a do myšlenek - a tím dochází k určitému otevírání nitra člověka směrem k Bohu; a to podle jeho stavu a podle podstaty předmětu jeho modlitby. Jestliže se člověk modlí z lásky a z víry a pouze pro nebeské a duchovní věci, potom v modlitbě přichází něco jako zjevení (které se projevuje pocitem) naděje, útěchy, nebo jisté vnitřní radosti. Z tohoto důvodu „modlit se“ znamená ve vnitřním smyslu „obdržet zjevení“.

NT 2535

Následující soubor výňatků se zabývá otázkou, která stojí ve středu všech náboženství - **Kdo a jaké podstaty je Bůh ?** Právě křesťanství vysvětluje, proč se všemocný Bůh rozhodl narodit na světě jako Člověk, vysvětluje význam a charakter Jeho života na zemi, v čem spočívá podstata Jeho vysvobození... Teologie Pravého křesťanství nabízí odpovědi na tyto nejdůležitější otázky v takové formě, že jim člověk může nejen věřit, ale i rozumět.

Samotné nekonečno se nemůže zjevit jinak než jako Božské Lidství

Samotné Nekonečné Bytí, které je nad všemi nebesy a nad nejvnitřnějšími věcmi v člověku, se nemůže projevit jinak než Božským Lidstvím, které existuje pouze v Pánu Samotném. Komunikace Nekonečného s konečným není žádným jiným způsobem možná; to je také důvodem, proč se Bůh lidem Nejstarší církve, potom po Potopě lidem Staré církve, a také v následující době Abrahamovi a prorokům, zjevil v podobě člověka. Z toho může být zřejmé, že Nekonečné Bytí se nikdy nemohlo před lidmi zjevit jinak než Lidskou Podstatou, a proto jako Pán.

To, co bezprostředně vychází ze Samotného Božství, nemohou obsáhnout ani andělé nejvnitřnějšího nebe. Důvodem pro to je, že Božství je nekonečné a proto přesahující vše, dokonce i chápání andělů. Avšak to, co vychází z Pánova Božského Lidství, andělé obsáhnout mohou, neboť v něm se Bůh projevuje jako Božský Člověk, z Jehož Lidskosti si mohou zformovat určitou představu.

NT 1990, 5321

Důvody pro vtělení

Poté, co vše nebeské v člověku, tedy veškerá láska k Bohu, byla ztracena, takže zde nezbyla již vůbec žádná vůle k dobru, bylo lidstvo odděleno od Božství, neboť nic jiného než láska nespojuje, a když zde není žádná láska, dochází k oddělení, v jehož důsledku dochází ke zničení a k vyhlazení. Proto byl učiněn slib o příchodu Pána na svět, který měl sjednotit Lidství s Božstvím; a tímto sjednocením měl Pán dosáhnout spojení lidstva se Sebou, a to prostřednictvím víry založené na lásce a účinné lásce. Od doby prvního slibu (viz. Gen. 3: 25) byla prostředkem spojení víra založená na lásce k Pánu; avšak když na Zemi již žádná taková víra nezbyla, potom přišel Pán a sjednotil svou Lidskou Podstatu s Božstvím tak, že se staly beze zbytku jedním - jak On Sám výslovně říká. Zároveň učil cestu pravdy a ukazoval, že s každý, kdo v Něj věří - tedy kdo Jej a Jemu náležející věci miluje, a kdo zůstává v Jeho lásce, která se rozprostírá na celé lidstvo - bude s Ním spojen a bude spasen.

Když bylo v Pánu Lidství učiněno Božským a Božství Lidským, mohlo nastat plynutí Nekonečného neboli Vrcholného Božství k člověku, k čemuž by jinak nikdy nemohlo dojít. Také došlo k rozptýlení hrozných nepravd a chtíčů zla, kterými byl duchovní svět zaplněn a stále se jimi plnil prostřednictvím duší přicházejících ze světa; a ti, kteří byli v těchto nepravdách a zlech, byli svrženi do pekla, a proto oddělení.

Kdyby k tomuto oddělení nedošlo, lidstvo by zcela zaniklo, neboť je řídit Pán prostřednictvím duchů. Toto rozptýlení se nemohlo uskutečnit žádným jiným způsobem; neboť Božství nemůže působit na lidský **vnitřně - smyslový stupeň** myslí prostřednictvím racionality (která je daleko pod Vrcholným Božstvím) jinak, než když je toto Božství sjednoceno s Lidstvím.

NT 2034

Pán učinil své Lidství Božským Svou vlastní silou

Je známo, že se Pán narodil jako každý jiný člověk, že se jako malé dítě učil mluvit tak jako každé jiné malé dítě a že potom rostl v poznání, inteligenci a moudrosti. Z toho je zřejmé, že **Jeho lidství nebylo Božským od narození, ale že jej učinil Božským Svou vlastní silou. Bylo to Jeho vlastní silou, protože byl počat Bohem; a proto jeho nejvnitřnější život byl Bůh Sám.**

NT 6716

Oslavení

Je známo z evangelií, že Pán vzýval Boha Otce a modlil se k Němu, a to ze Sebe jako každý jiný, přestože Bůh byl v Něm. Avšak stav, ve kterém tehdy Pán byl, byl stavem ponížení, jehož podstata (...) spočívá zejména v tom, že byl ve slabém lidství odvozeném z matky. Avšak v tom stupni, ve kterém toto lidství odkládal a oblékal Božství, nacházel se v jiném stavu, který je nazýván stavem oslavení. V prvním stavu vzýval Boha jako někoho rozdílného od Sebe, přestože Bůh byl v Něm – neboť, jak bylo řečeno, jeho nitro byl Bůh. Avšak ve druhém stavu, tedy ve stavu oslavení, mluvil s Bohem jako se Sebou, neboť byl Sám Bohem.

Pán prostřednictvím nejtěžších bojů pokušení podřídil všechny věci v Sobě Božskému řádu; a to tak, že zde nezůstalo vůbec nic z lidství, které měl od své matky. Takto nebyl stvořen znovu jako jiní lidé, ale stal se zcela Božským. Neboť v člověku, který je stvořen znovu prostřednictvím znovuzrozdování, stále zůstávají náklonnosti ke zlu, dokonce i zlo samo, avšak je vytahován ze zla neustálým přílivem života z Pánovy lásky, a to neobyčejně velkou silou; Pán však vyvrhl naprosto veškeré zlo, které zdědil od matky, a učinil se Božským až po vnitřní „nositele“, tedy až po pravdy. To je ve Slovu míněno oslavením.

NT 1999, 3318

Celý Pánův život byl neustálá pokušení a vítězství

Veškeré pokušení je *útokem na lásku člověka*; a pokušení je tak veliké, jak veliká je tato láska. Pokud pokušení nejsou útokem na lásku, nejedná se o pokušení. Zničit lásku člověka znamená zničit samotný jeho život, neboť láska je život. Život Pána byl láskou k celému lidskému pokolení; a ta byla tak veliká a takového charakteru, že nebyla ničím jiným než čistou láskou. Proti tomu, proti Jeho životu, byla dovolena neustálá pokušení, jak bylo řečeno, již od nejútlejšího mládí až po Jeho poslední hodinu ve světě. (...) Krátce řečeno, od Svého nejútlejšího mládí až po poslední hodinu Svého života ve světě Pán byl napadán veškerými pekly, která neustále přemáhal, podřizoval a vítězil nad nimi; a to pouze na základě lásky k lidstvu. A protože tato láska nebyla lidská, ale Božská, a pokušení jsou tak veliká, jak veliká je láska, je z toho zřejmé, jak těžké byly Jeho zápasy a jak veliká byla zuřivost pekel. Ze tyto věci byly opravdu tak, vím s jistotou.

NT 1690

Pán se stal příkladem pravé a nejčistší lásky

Věřil v Pána. To symbolizuje Pánovu víru v oné době. (...) Zatímco žil ve světě, Pán procházel neustálými zápasy pokušení a neustálými vítězstvími ze stálé nejvnitřnější důvěry a víry. Protože bojoval za spasení celého lidstva z čisté lásky, nemohl jinak než vždy vítězit, což je zde vyjádřeno termínem „věřit v Pána.“ Podle lásky, ze které někdo bojuje, může být známo, jaká je jeho víra. Ten, kdo bojuje z jakékoliv jiné lásky než z lásky k bližnímu a k

Pánovu království, nebojuje z víry, to znamená „nevěří v Boha,“ ale v to, co miluje, neboť láska samotná, pro kterou bojuje, je jeho vírou. Např. ten, kdo bojuje z lásky stát se největším v nebi, nevěří v Boha, ale v sebe, neboť touha stát se velkým je touhou přikazovat ostatním, a proto bojuje za to, aby mohl přikazovat - a tak je to ve všech ostatních případech. A tak z lásky samotné, ze které člověk bojuje, může být rozpoznána jeho víra. Avšak Pán ve všech svých zápasech pokušení nikdy nebojoval ze sebelásky, nebo ze Sebe, ale pro všechny ve vesmíru; a ne proto, aby se stal největším v nebi, neboť to je v protikladu k Božské Lásce, ani pro to, aby se stal nejmenším - ale jen proto, aby se ostatní mohli stát něčím, a tak být spaseni.

NT 1812

Pánovo oslavení má obraz ve znovuzrození člověka

Stavu Pánova oslavení můžeme do jisté míry porozumět na základě stavu znovuzrození člověka; neboť znovuzrození člověka je obrazem Pánova oslavení. Když je člověk znovuzro- zován, je znovu vytvářen, a stává se tak zcela jiným člověkem. Proto se říká, že když je znovuzrozen, že je také znovu narozen a znovu stvořen. Potom, ačkoliv má podobnou tvář a podobnou řeč, jeho mysl je přesto jiná. **Když je člověk znovuzrozen, jeho mysl je otevřena směrem k nebi, a proto dluží spolu s vírou v lásku k Pánu a v účinné lásce k bližnímu. Mysl je tím, co jej činí jiným a novým člověkem.** Změna nemůže být vnímána v těle člověka, ale pouze v jeho duchu. Tělo je pouze příkrývkou jeho ducha; a když ta je odložena, zjevuje se jeho duch, a ten je ve znovuzrozeném člověku ve zcela jiné formě. Neboť tehdy má jeho duch formu lásky a účinné lásky a nevyjádřitelnou krásu, namísto předchozí formy, která byla formou nenávisti a krutosti a měla deformace, které jsou rovněž nevyjádřitelné. Z toho může být zřejmé, jaký je znovuzrozený člověk, neboli člověk, který je znovu narozen či znovu stvořen - že je opravdu zcela jiným a novým člověkem. Z tohoto obrazu může být také do jisté míry pochopeno, čím bylo oslavení Pána. Pán však nebyl, tak jako lidé, znovuzrozen, ale byl učiněn Božským; a to ze samotné Božské Lásky, neboť se stal Božskou Láskou samotnou. Jaká byla tato forma, ukázal Petrovi, Jakubovi a Janovi, když jim bylo umožněno spatřit Ježí, ne tělesnými očima, ale očima ducha; doslova viděli, že „Jeho tvář zářila jako slunce“ (Matouš 17: 2). A že to bylo Jeho Božské Lidství, je jasné z hla- su, který přišel z oblaku a promluvil: „To je Můj milovaný Syn“ (Matouš 17: 5).

NT 3212

Vykoupení

V církvi je známo, že Pán je Spasitelem a Vykupitelem lidského pokolení; avšak málokdo již ví, jak tomu rozumět. Ti, kteří jsou ve vnějších pravdách církve, věří tomu, že Pán vykoupil svět, tedy lidské pokolení, svou krví, čímž rozumí utrpení na kříži. Avšak ti, kteří jsou ve vnitřních pravdách církve, vědí, že nikdo není spasen Pánovou krví, ale **životem podle předpisů víry a účinné lásky z Pánova Slova**. Ti, kteří jsou v nejvnitřnějších pravdách církve, rozumějí Pánovou krví Božskou Pravdu, která z Něj vychází, a **utrpením na kříži rozumějí poslední z Pánových pokušení, ve kterých si zcela podřídil pekla a zároveň oslavil Své Lidství, tedy učinil je Božským; a takto vykoupil a spasil všechny, kteří se nechávají znovuzrodit životem podle předpisů víry a účinné lásky z Jeho Slova**. Pánovou krví ve **vnitřním smyslu**, ve kterém Slovo rozumějí **andělé v nebi**, je miněna Božská Pravda vycházející z Pána.

Avšak jak byl člověk spasen a vykoupen Božstvím, prostřednictvím Pánova podrobení si pekel a oslavení Jeho Lidství, - to nemůže vědět nikdo, kdo neví, že s každým člověkem jsou andělé z nebe a duchové z pekla, a že pokud by nebyli u člověka přítomni neustále, nemohl

by ten nic myslet ani nic chtít; a že proto člověk je co do svého nitra pod nadvládou buď duchů z pekla, nebo andělů z nebe. Když člověk ví nejprve toto, může potom vědět i to, že pokud by si Pán zcela nepodmanil pekla a nepodřídil všechny věci tam i v nebi řádu, žádný člověk by nemohl být spasen - stejně tak pokud by Pán neučinil Své Lidství Božským, neosvojil si tak Božskou moc nad pekly i nad nebesy navěky. Bez Božské síly nemohou být totiž ani pekla, ani nebesa udržována v řádu; neboť síla, pomocí které vše existuje, musí působit neustále, tak aby věci mohly trvat, protože trvání je neustálá existence. Samotné Božství, které je zváno Otcem, by toho bez Božského Lidství, které je zváno Synem, nemohlo dosáhnout; stejně tak jako samo Božství bez Božského Lidství nemůže dosáhnout k člověku, a dokonce ani k andělu, když se lidské pokolení zcela vzdálilo od Božství - tak jak se to stalo na konci časů, když zde nezbyla již žádná víra a žádná účinná láska. Proto Pán přišel na svět a obnovil všechny věci, a to pomocí Svého Lidství, a tak spasil a vykoupil člověka prostřednictvím víry a lásky k Pánu a z Pána. Neboť ty, kteří mají tuto víru a lásku, Pán může vytáhnout z pekel a z věčného zatracení; ne však ty, kteří odmítají víru a lásku od Něj a k Němu, neboť ti odmítají spasení a vykoupení.

NT 10 152

Pán pečuje o nejnepatrnější detaily našeho života

A Hospodin viděl. Z významu slova „vidět“ je zřejmé, že to označuje Pánovo předvídání a prozřetelnost. (...)

Pán od věčnosti předvídal, jaký by byl stav lidstva a každého jednotlivce v něm, a předvídal také skutečnost, že zlo by neustále rostlo, až by se i ten poslední člověk vrhl střemhlav do pekla. Proto Pán nejenom poskytl prostředky, kterými může být každý člověk odvrácen od pekla a veden do nebe, ale také jej skutečně neustále svou prozřetelností odvrací a vede. Pán také předvídal, že by bylo nemožné, aby se jakékoliv dobro zakořenilo v člověku jinak než v jeho svobodě; protože vše, co není zakořeněno ve svobodě, je rozptýleno při prvním přiblížení se zla a pokušení. Pán předvídal i skutečnost, že člověk je sám ze sebe či ze své svobody náchylný k nejhlubšímu peklu; a proto zajišťuje, že pokud se člověk nenechá svobodně vést k nebi, může být stále nakláněn k nejmělkčímu peklu; avšak pokud se nechá svobodně vést k dobru, může být veden do nebe.

To ukazuje, co znamená předvídání a co prozřetelnost, a že co je předvídáno, je i poskytováno. Z toho také můžeme vidět, jak velice se mýlí ti, kteří nevěří, že Pán předvídá a vidí i nejmenší detaily vztahující se k jedinci a že jej v nich vede. Skutečností však je, že Pánovo předvídání a prozřetelnost je i v té nejnepatrnější ze všech nejmenších maličkostí v člověku, ve věcech tak nepatrných, že je nemožné zachytit myšlenkou ani jednu jejich stamilióntinu; neboť každý nejmenší okamžik života člověka zahrnuje sérii důsledků až do věčnosti, každý okamžik je jako nový začátek pro následující; a tak je to s každým okamžikem života jak ve vztahu k porozumění, tak i k vůli člověka. A protože Pán předvídá od věčnosti, jaký bude stav člověka a jaký bude do věčnosti, je jasné, že Jeho prozřetelnost je i v těch nejmenších detailech, a jak bylo řečeno výše - řídí a přiklání každého jednotlivce k tomuto stavu, a to neustálým utvářením jeho svobody.

NT 3854

Pán pečuje o jednotlivosti stejně tak jako o celek

Ať přicházejí s každou velkou záležitostí k tobě. To označuje, že vše pochází z pravdy, která je bezprostředně z Božství, což je zřejmé z Mojžíše znázorňujícího pravdu bezprostředně z Božství; a skutečnost, že vše pochází z ní, je znázorněna výrazem „ať přicházejí s každou velkou záležitostí k tobě.“

Skutečností je, že prostřednictvím pravdy vycházející ze Sebe Pán řídí všechny věci pod Sebou do těch nejnepatrnějších detailů; ne tak jako král ve světě, ale jako Bůh v nebi a ve vesmíru. Král ve světě má na starost pouze celek, a jeho úředníci jedno-divosti. S Bohem je to rozdílné, neboť Bůh vidí všechny věci, zná všechny věci od věčnosti, zajišťuje všechny věci od věčnosti a ze Sebe udržuje všechny věci ve svém řádu. Z toho je zřejmé, že Pán nepečuje pouze o celek, ale také o každou jednotlivost všech věcí, na rozdíl od králů ve světě. (...)

Avšak tento předmět zapadá jen obtížně do představ lidí, zejména těch, kteří věří ve svou vlastní soudnost; neboť ti sobě připisují všechny příznivé věci, které se jim přihodí, zbytek přičítají štěstí, nebo náhodě, a jen málo Božské Prozřetelnosti. Proto připisují to, co se jim přihodí, mrtvým příčinám, ne živým.

NT 8717

Pán nedopustí zla, která nevedou k něčemu dobrému

Pekelní duchové, kterým je dovoleno obtěžovat dobré, si nepřejí nic než zlo. Touží vši svou silou svrhnout lidi z nebe do pekla, neboť celá rozkoš jejich života spočívá ve zničení druhého v jeho duši, a tedy na věčnost. Avšak ani nejmenší nepatrnost není Pánem dovolena, aniž by neměla za cíl dobro, které z toho může vzejít. Cílem jmenovitě je, aby pravda a dobro u těch, kteří jsou v pokušení, byly formovány a posíleny. V celém duchovním světě vládne cíl vycházející od Pána, aby nepovstalo naprosto nic, dokonce ani ta nejmenší věc, aniž by z toho mohlo vzejít něco dobrého. Proto je Pánovo království nazýváno královstvím cílů a užitků.

NT 65 74

(3)

Božská láska a modrost

Plný titul třetí knihy zní: “Andělská moudrost týkající se Božské lásky a Božské moudrosti.” Byla poprvé publikována v roce 1763. Božská láska a moudrost předkládá filozofii a teologii, které vysvětlují vztah mezi Bohem a všemi věcmi, které stvořil. Podává rovněž vysvětlení vztahu mezi duchovním a přírodním vesmírem, a vysvětluje, jak se tento vztah specificky odráží ve vztahu mezi naším duchem a tělem.

Podstata Božství je určena, jak jsme již uvedli, Božskou Láskou spolu s Božskou Moudrostí. V této knize se autor zabývá hlouběji tématem lásky a otázkou, jaký je její pravý charakter.

Láska je životem člověka

Každý ví, že existuje taková věc jako láska, ale neví již, co to láska je. Ví, že je taková věc jako láska, a to z běžné řeči - tak jako když se řekne, on mě miluje, (...) muž miluje svou ženu, matka své děti, a naopak; nebo že ten či onen miluje svou zemi, své spoluobčany, své bližní; a podobně o věcech abstrahovaných od osoby - jako když se řekne, že někdo miluje tu či onu věc. Avšak přestože se slovo láska používá tak běžně, málokdo ví, co to láska je. A protože nikdo není schopen, když o tom přemýšlí, zformovat si o tom jakoukoliv představu myšlenky, říká že to buď nic není, nebo že to je něco, co vyplývá ze zraku, sluchu, hmatu, nebo z rozhovoru s druhými, a proto ovlivňuje člověka. Vůbec si není vědom toho, že láska je

samotný jeho život; ne pouze obecný život jeho těla a obecný život všech jeho myšlenek, ale také život všech jejich jednotlivých částí. To může soudný jedinec uznat například z úvahy:

Odstraní-li se citová hnutí, která jsou z lásky, může člověk na něco myslet či něco dělat? Nechladnou myšlenky, řeč i jednání do té míry, do které chladnou citová hnutí, která jsou z lásky? A nezahřívají se do té míry, do které se zahřívají citová hnutí? To však soudný jedinec rozeznává jednoduše z pozorování, že tomu tak je, a ne z poznatku, že láska je životem člověka.

Určitou představu toho, jak láska tvoří sám život, můžeme získat z příkladu slunečního tepla ve světě. Toto teplo je zdrojem života pro vše, co roste na zemi. Když tepla ubývá, rostlinám je odnímán jejich život a umírají. Stejně je to i s láskou u lidí.

BLM 1 a 3

Láska je cítit radost druhého jako vlastní radost v sobě

Základní kvalitou lásky není milovat sebe, ale milovat druhé a být s nimi spojen láskou. Základní kvalitou lásky je také být milován druhými, protože tím se dosahuje spojení. Podstata veškeré lásky spočívá ve spojení; a toto spojení je jejím životem, který je nazýván potěšením, příjemností, rozkoší, sladkostí, blažeností, štěstím a nejvnitřnější radostí. Láska spočívá v tom, že něco vlastního má náležet jinému; milování je cítit radost druhého jako vlastní radost v sobě. Avšak cítit vlastní radost ve druhém namísto radosti druhého v sobě není milováním - neboť to je sebeláska, zatímco to první je láskou k bližnímu. Tyto dva druhy lásky jsou protikladné. Je pravdou, že obě lásky spojují; a ačkoli se nezdá, že milovat své vlastní - tedy sebe sama - ve druhém rozděluje, rozděluje to tak mocně, že nakolik někdo miloval druhého tímto způsobem, natolik jej nakonec nenávidí. A to proto, že takovéto spojení se svým vlastním působením postupně samo oslabuje, až se láska nakonec změní v nenávisť.

BLM 47

Láska k sobě a ke světu byly od stvoření nebeskými láskami

Důvod, proč láska k sobě a láska ke světu jsou pekelnými láskami a proč do nich lidé vešli a tím podvrátili svou vůli i porozumění, je následující: láska k sobě a láska ke Světu jsou od svého stvoření nebeskými láskami, neboť jsou láskami přírodního člověka sloužícími duchovním láskám tak jako základy slouží domu. Neboť člověk z lásky k sobě a ke světu usiluje o blaho svého těla, opatřuje si jídlo, oděv a bydlení, pečuje o blaho své rodiny, touží po bezpečném zaměstnání za účelem užitku, a dokonce v zájmu oddanosti i po tom, aby byl oceňován podle hodností, které zastává; dále pak užívá světských radostí a občerstvuje se jimi - a to vše za účelem cíle, kterým musí být užitek. Neboť prostřednictvím těchto věcí je člověk ve stavu služby Pánu a služby bližnímu. Když však u něj láska ke službě Pánu a bližnímu zcela schází, a on má pouze lásku ke službě sobě samému prostřednictvím světa, potom se tato láska stává z nebeské láskou pekelnou, neboť to způsobuje, že člověk utápí svou mysl a své schopnosti v tom, co je jeho vlastní, což je samo o sobě naprosto zlé.

BLM 396

Pravá láska má za svůj cíl užitek

Každý, kdo myslí alespoň s určitým osvícením, může vidět, že láska má za svůj cíl a účel užitek a dosahuje jej prostřednictvím moudrosti; neboť láska nemůže dosáhnout žádného

užitku sama o sobě, ale pouze pomocí moudrosti jako prostředku. Co by vlastně byla láska, nebylo-li by zde něco, co je milováno ? Ono „něco“ je užitek; a protože užitek je milován a dosahován prostřednictvím moudrosti, následuje z toho, že užitek je tím, co v sobě obsahuje moudrost a lásku. Tyto tři věci - láska, moudrost a užitek - po sobě následují v posloupnosti stupňů výšky, a v jejich nejvnitřnějších stupních je celost, uchování a základna pro předchozí stupně. (...) Z toho všeho může být zřejmé, že tyto tři věci, Božství lásky, Božství moudrosti a Božství užitku, jsou v Pánu, a že jsou Pánem v Jeho Podstatě.

BLM 297

Porozumět Bohu a Božským věcem však nemůžeme, pokud se ve svém myšlení neodpoutáme alespoň částečně od čistě přírodních představ, to je zejména od představ prostoru a času. Jednou z takovýchto skutečností, kterou můžeme pochopit pouze tehdy, pozdvihneme-li se se svým myšlením nad úroveň pozemského a hmotného chápání věcí a jejich příčin, je pojem oddělených stupňů reality.

Jestliže myšlení člověka vychází z představ prostoru a času, nemůže porozumět Bohu ani ničemu duchovnímu.

Přírodě jsou vlastní dvě věci: **Prostor a čas**. Z nich si člověk v přírodním světě formuje představy svých myšlenek, a proto i své porozumění. Jestliže však zůstává v těchto představách a nepozvedá svou mysl nad ně, nemůže žádným způsobem vnímat věci duchovní a Božské, protože je zahrnuje do představ vyvozených z prostoru a času. Nakolik je tato skutečností, natolik je i světlo jeho porozumění pouze přírodní.

Myslet z tohoto světla o duchovních a Božských věcech je jako myslet z husté tmy noci na věci, které se jeví pouze v denním světle. Z toho pochází materialismus. Ale ten, kdo ví, jak pozvednout svou mysl nad představy myšlenek odvozených z prostoru a času, přechází z husté tmy do světla a rozeznává věci duchovní a Božské, a nakonec vidí věci, které jsou z duchovního a Božského; a potom z tohoto světla rozpouští hustou tmou přírodního světla a vyhošťuje všechny jeho omyly ze středu ke stranám.

Každý, kdo má určité porozumění, je schopen ve svých myšlenkách překročit tyto vlastnosti přírody; a když to skutečně dělá, potom vidí a potvrzuje se ve skutečnosti, že Božství, protože je všudypřítomné, není v prostoru. (...) Avšak pokud popírá Božskou všudypřítomnost a připisuje všechny věci přírodě, potom si nepřeje být pozdvižen, přestože by být mohl.

BLM 69

Bez znalosti oddělených stupňů (duchovních úrovní) člověk nemůže vědět nic o příčinách existujících věcí.

Znalost stupňů je jako klíč, který otevírá příčiny věcí a umožňuje do nich vstoupit. Bez této znalosti může být stěží něco známo o příčinách - neboť bez ní se subjekty i objekty obou světů nezdaří mít víc než jeden jediný význam, tak jakoby v nich nebylo víc než to, co vidíme očima - přestože ve skutečnosti to, co leží skryto uvnitř, je ve srovnání s tím, co je vidět, pouze jako jedna tisíciná, ba i jedna desetitisíciná. Vnitřní věci, které nejsou otevřeny pohledu, nemohou být objeveny jinak než prostřednictvím znalosti stupňů. Neboť vnější věci vstupují do vnitřních, a ty do nejvnitřnějších, prostřednictvím stupňů - ne spojitých, ale oddělených.

„Spojité stupně“ jsou termínem vyjadřujícím **postupný pokles či snižování z hrubšího k jemnějšímu, z hustšího k řidšímu, či raději růst a zvyšování z jemnějšího k hrubšímu, z řidšího k hustšímu; přesně tak jako gradace světla ke stínu, nebo tepla k chladu.**

Avšak „**oddělené stupně**“ jsou zcela jiné. **Jsou jako věci prvotní, následující a konečné; nebo jako cíl, příčina a důsledek.** Tyto stupně jsou nazývány **oddělenými**, neboť prvotní jsou skutečností samou o sobě, následující jsou skutečností samou o sobě, a konečné jsou skutečností samou o sobě; a přesto, vzaty dohromady, tvoří jeden celek. (...) Tyto stupně jsou tím, co je míněno „stupni výšky“ - zatímco předcházející stupně jsou spojitě, protože se zvyšují spojitě a jsou tím, co je míněno „stupni šířky.“
BLM 184

Teologie Pravého křesťanství hovoří o tom, že tyto stupně existují nejenom ve vesmíru jako celku, ale i v každém jednotlivém člověku. Následujících několik úryvků se zabývá vnitřní podstatou lidské mysli tedy tím, co dělá člověka člověkem z hlediska jeho vnitřní, duchovní podstaty.

Potenciál tří stupňů duchovního života

Doposud nebylo známo, že v každém člověku jsou tři stupně výšky, neboť tyto stupně nikdo nerozpoznal. Dokud zůstávaly nepovšimnuty, člověk nemohl vědět o žádných jiných než spojitých stupních; a když člověk neví o jiných než spojitých stupních, nemůže předpokládat jinak, než že láska a moudrost rostou v člověku pouze spojitě. Avšak mělo by být známo, že v každém existují již od narození tři stupně výšky neboli tři oddělené stupně, jeden nad druhým neboli jeden uvnitř druhého; a že každý stupeň výšky - neboli každý oddělený stupeň - má také své stupně šířky, neboli spojitě stupně, ve kterých roste spojitě - neboť oba druhy stupňů existují jak v největší, tak i v nejmenší ze všech věcí.

Tyto tři stupně výšky jsou nazývány přírodní, duchovní a nebeské. (...) Člověk při svém zrození přichází nejprve do *přírodního* stupně; Ten v něm roste spojitě na základě znalostí a porozumění, které získává prostřednictvím poznatků, až k nejvyššímu bodu porozumění, který nazýváme racionalitou. Avšak druhý stupeň, který je zván *duchovním*, není v člověku otevřen prostřednictvím porozumění, ale prostřednictvím jeho lásky k užitkům na základě porozumění. Zde však mluvíme o duchovní lásce k užitkům, která je láskou k bližnímu. Tento stupeň může růst obdobně spojitými stupni ve své výšce, a takto roste prostřednictvím znalostí dobra a pravdy, tedy prostřednictvím duchovních pravd. Avšak třetí stupeň, který je zván *nebeským*, není otevřen těmito pravdami. Je otevřen prostřednictvím nebeské lásky k užitkům, která je láskou k Pánu; a láska k Pánu není ničím jiným než životním závazkem k předpisům Slova, jejichž souhrnem je vyhýbat se zlům, protože jsou pekelná a zlá, a činit dobro, protože je nebeské a Božské. Tímto způsobem jsou v člověku postupně otevírány stupně výšky.

BLM 236, 237

Co odlišuje člověka od zvířat ?

Každý člověk má od Pána dvě schopnosti, odlišující jej od zvířat. Jednou z nich je schopnost rozumět tomu, co je pravdivé a dobré - ta je nazývána jako *racionalita* a je schopností jeho porozumění. Druhá je schopnost dělat to, co je pravdivé a dobré - ta je nazývána *svoboda* a je schopností jeho vůle. Člověk je totiž pomocí své racionality schopen myslet na to, co chce, ať to je pro Boha nebo proti Němu a pro bližního nebo proti němu; a je schopen chtít a dělat to, na co myslí - avšak když vidí zlo a bojí se trestu, je schopen prostřednictvím své svobody se tohoto konání zdržet. Pomocí těchto dvou schopností je člověk člověkem a odlišuje se od zvířat. Každý člověk má tyto dvě schopnosti od Pána, a to v každém okamžiku, a nikdy mu nejsou odňaty; neboť kdyby se tak stalo, lidskost by v člověku zahynula.

Pán je v těchto dvou schopnostech s každým, a to jak s dobrým, tak i se zlým. Jsou Pánovým příbytkem u lidí; pouze z nich lidé žijí navěky – jak dobří, tak i zlí. Avšak Pánův příbytek je blíže u člověka, když člověk prostřednictvím těchto schopností otevírá své vyšší stupně, neboť jejich otevíráním člověk vstupuje do vyšších stupňů lásky a moudrosti, a tedy blíže k Pánu. Z toho může být zřejmé, že když jsou tyto stupně otevřeny, člověk je v Pánu a Pán je v člověku.

BLM 240

Vůle nad rozumem

Člověk, který není naprosto hloupý a který se z pýchy na svou vlastní inteligenci neutvrdil v nepravdivých myšlenkách, když slyší druhé mluvit o nějakém vysokém předmětu nebo když o něm čte a má-li v sobě něco z touhy po poznání, takovýto člověk těmto věcem rozumí, podrží je ve své paměti a později je může po tvrdit. To mohou dělat jak dobří, tak i zlí lidé. Dokonce i zlý člověk, který v srdci popírá Božské věci náležející církvi, může jim stále rozumět, mluvit a kázat o nich a ve spisech je učeně dokazovat; avšak je-li ponechán svým vlastním myšlenkám, myslí ze své vlastní pekelné lásky proti nim a popírá je. Z toho je zřejmé, že porozumění může být v duchovním světle, i když vůle není v duchovním teple. Z toho také plyne, že porozumění nevede vůli, nebo že moudrost neprodukuje lásku, ale pouze učí a ukazuje cestu – učí, jak by měl člověk žít, a ukazuje cestu, kterou by měl jít. Z toho také plyne, že vůle vede porozumění a způsobuje, že porozumění s ní jedná zajedno; a také to, že cokoliv v porozumění souhlasí s láskou, která je ve vůli, nazývá láskou moudrostí. Z následujícího bude zřejmé, že vůle nečiní nic odděleně od porozumění, ale vše dělá ve spojení s porozuměním; a také to, že to je vůle, která svým vlivem uspořádává porozumění do partnerství se sebou, a ne naopak.

BLM 244

Kvalita života člověka podle otevřenosti jeho duchovního stupně mysli

Přírodní člověk se stane úplným, až když je v něm *otevřen* jeho duchovní smysl, protože potom je ve spojení s anděly v nebi a zároveň s lidmi ve světě, a co se týče obou, žije pod vedením Pána. Neboť duchovní člověk se učí přikázáním od Pána ze Slova a vykonává je skrze přírodního člověka. Přírodní člověk, jehož duchovní smysl je otevřen, neví nic o tom, že myslí a jedná z duchovního člověka, neboť se mu to jeví tak, jako by vše dělal ze sebe – přestože to nedělá ze sebe, ale z Pána. Přírodní člověk, jehož duchovní smysl je otevřen, neví nic ani o tom, že je prostřednictvím svého duchovního člověka v nebi, přestože je svým duchovním člověkem v nebi ve středu andělů a někdy se pro ně dokonce stává i viditelným; avšak protože se stahuje zpět do přírodního člověka, po krátkém pobytu jim mizí z očí. Aniž přírodní člověk, jehož duchovní smysl je otevřen, ví něco o tom, že Pán zaplňuje jeho duchovní mysl tisíci tajemstvími moudrosti a tisíci rozkošemi lásky, do kterých přijde po smrti, když se stane andělem. Přírodní člověk tyto věci neví, protože ke komunikaci mezi přírodním a duchovním člověkem dochází pomocí souvztažností; a komunikace pomocí souvztažností je vnímána v porozumění pouze tím, že pravdy jsou vnímány ve světle, a ve vůli tím, že užítky jsou vykonávány z lásky.

Duchovní stupeň *není otevřen, avšak ani uzavřen* u těch lidí, kteří vedli něco ze života účinné lásky, a přesto znali jen málo pravé pravdy. Důvodem je, že tento stupeň je otevírán spojováním lásky a moudrosti, neboli tepla a světla; otevřít jej nemohou ani láska samotná neboli duchovní teplo, ani moudrost samotná neboli duchovní světlo, ale pouze spojení obou. Proto, když člověk nezná pravé pravdy, ze kterých povstává moudrost neboli světlo, láska

není k otevření tohoto stupně dostatečná; pouze udržuje možnost, aby mohl být jednou otevřen .což se myslí tím, že není uzavřen. Něco podobného můžeme vidět v rostlinné říši, kde pro vegetaci semen a stromu nedostačuje teplo samotné, ale pouze spojení tepla se světlem.

Duchovní stupeň je **uzavřen** u lidí, kteří ze svých tužeb dělají zlé věci, a ještě více u těch, kteří jsou ze zlých lásek i v nepravdivých přesvědčeních. (...) Substance nebo formy duchovního stupně v člověku ustupují před zlými láskami a jejich nepravdami, protože jsou od nich natolik odlišné. Duchovní stupeň, který má formu nebe, totiž k sobě nepřipouští nic jiného než dobré lásky a pravdivé myšlenky z dobrých lásek, které jsou s ním soudržné, avšak zlé lásky a nepravdivé myšlenky, které jsou ze zla, jsou od něj rozdílné. Těmi se duchovní stupeň smršťuje a smršťováním se uzavírá, a to zejména u těch, kteří jsou ve světě v lásce k vládnutí ze sebelásky, neboť tato láska je protikladná lásce k Pánu. Uzavírá se i když ne tolik i také u těch, kteří jsou z lásky ke světu v nepřičetné chtivosti po vlastnění majetku druhých.

Tyto lásky uzavírají duchovní stupeň, neboť jsou místem vzniku zla. Smršťování nebo uzavírání tohoto stupně je jako překrucování spirály do opačného směru; proto tento stupeň po svém uzavření odráží zpět světlo nebe; namísto nebeského světla tam je potom hustá tma, a pravdy, které jsou ve světle nebe, se člověku stávají odporné. V tomto člověku se neuzavírá pouze duchovní stupeň samotný, ale i vyšší úroveň přírodního stupně, který se nazývá racionalitou, až nakonec zůstává otevřena pouze samotná nejnižší oblast přírodního stupně, která se nazývá smyslovostí. Ta je nejbližší ke světu a k vnějším smyslům těla, ze kterých nakonec tento člověk myslí, mluví a uvažuje. Přírodní člověk, který se stal zlými láskami a jejich nepravdami smyslovým, nevypadá v duchovním světě ve světle nebe jako člověk, ale jako příšera (...) a nemůže snést ani jediný paprsek nebeského světla.

BLM 252, 253, 254

(4)

Božská Prozřetelnost

Božská Prozřetelnost, neboli „Andělská moudrost týkající se Božské Prozřetelnosti“, byla napsána ve stejném roce jako Božská Láska a Moudrost a byla vydána krátce po ní (1764). Toto dílo vykládá základní zákony řádu, v němž Pán vede každého člověka. Jedno ze základních témat této knihy přináší popis toho, jak je důležité, abychom se mohli rozhodovat svobodně a podle našeho nejlepšího chápání toho, co je pravda. Bez této svobody a osobního porozumění bychom nebyli lidmi, ani bychom nebyli schopni dosáhnout stavu pravého štěstí.

Úvodem autor hovoří o tom, že Božská Prozřetelnost je vláda Pánovy Lásky a Moudrosti. Skutečnost, že z těchto duchovních substancí byl stvořen celý vesmír, člověk může pozorovat ve veškerém stvoření.

Stvoření Božskou Láskou a Božskou Moudrostí

Skutečnost, že vesmír se všemi obecnými i jednotlivými věcmi v něm byl stvořen Božskou Láskou prostřednictvím Božské Moudrosti, může být potvrzena všemi věcmi ve světě, které člověk může pozorovat. Vezmi jakýkoliv konkrétní předmět a zkoumej ho s určitou dávkou inteligence, a přesvědčíš se. Vezmi strom nebo jeho semínko, nebo jeho plod, jeho květ či

list, a pozoruj je silným mikroskopem s veškerou moudrostí, kterou máš a uvidíš nádherné věci; a přesto tam jsou ještě vnitřnější věci, které nelze vidět a které jsou ještě nádhernější. Pozoruj krok za krokem řád, ve kterém strom roste ze semínka tak dlouho, až sám vytváří nová semínka; a zvaž, zdali v každém kroku není neustálé úsilí rozplozovat se, a zdali cíl, ke kterému to vše směřuje, není semínko, ve kterém tento plodivý princip existuje odznova.

Potom, budeš-li o tom přemýšlet rovněž z duchovního principu – a to můžeš, chceš-li – neuvidíš zde vyjádřenu také moudrost? Navíc uvidíš, budeš-li o tom přemýšlet z duchovního hlediska dostatečně hluboce, že tento plodivý princip není ze semínka samotného, ani ze slunce tohoto světa, které je čistý oheň, ale že je v semínku přítomen od Boha Stvořitele, kterému náleží nekonečná Moudrost. Uvidíš, že ona není přítomna pouze ve stvoření, ale i spojitě s ním; neboť udržování je neustálé stvořování, tak jako trvání je neustálá existence. (...)

Zkoumej také každý jiný předmět na zemi, jako je bourec, včela nebo jakékoliv jiné malé stvoření, a dívej se na ně nejdříve přírodně, potom racionálně a nakonec duchovně. Když potom pozdvihneš své myšlenky do vyšší úrovně, budeš udiven vším, co můžeš vnímat; a když dovolíš moudrosti, aby v tobě mluvila, řekneš si v údivu: „Kdo v těchto věcech nevidí Božství? Jsou všechny dílem Božské Moudrosti.“ Tato pravda se ozřejmí ještě více, když budeš pozorovat užitky všech těchto věcí, které byly stvořeny, a všimneš si, jak pokračují ve svém řádu až k lidským bytostem a od nich ke Stvořiteli, ze kterého všechny pocházejí; a že na spojení Stvořitele s lidskými bytostmi závisí spojení všech věcí, a – připustíš-li to – a zachování všech věcí.

BP 3

Božská Láska a Moudrost plynou od Pána v rozlišitelné jednotě jako podstata (Láska) a forma (Moudrost) do každé stvořené věci. Původní dokonalé spojení, "obraz" lásky a moudrosti (neboli spojení dobra a pravdy), však byl v lidské mysli porušen, a cílem Božské Prozřetelnosti je proto opět jej obnovit. Jinými slovy, účelem veškerého stvoření a cílem Božské Prozřetelnosti Pána v něm je nebe z lidského pokolení.

Cílem veškerého stvoření je nebe z lidského pokolení. Nebe nesestává z žádných andělů, kteří by byli od počátku stvořeni jako andělé, ani peklo nesestává z žádných ďáblů, kteří by byli stvořeni jako andělé světla a svrženi dolů z nebe; ale jak nebe, tak i peklo jsou z lidského pokolení – nebe z těch, kteří jsou v lásce k dobru a proto i v porozumění pravdě, a peklo z těch, kteří jsou v lásce ke zlu a proto i v porozumění nepravdám (...)

Protože *nebe* je z lidského pokolení a přebývá s Pánem do věčnosti, vyplývá z toho, že bylo Pánovým *cílem stvoření*; a protože bylo cílem stvoření, je také cílem Jeho Božské Prozřetelnosti. Pán nestvořil vesmír pro Sebe, ale pro ty, se kterými bude v nebi; neboť duchovní láska je taková, že si přeje dát, co má vlastního, druhému – a tak dalece, jak to může činit, tak dalece je ve své vlastní podstatě (*esse*), ve svém míru a ve své blaženosti. Duchovní láska odvozuje tuto vlastnost z Božské Lásky Pána, která je takovou v nekonečném stupni. Z toho následuje, že Božská Láska, a proto i Božská Prozřetelnost, má za svůj cíl nebe, jež se má skládat z lidí, kteří se stali a stávají se anděly, kterým Pán může poskytnout veškeré blaho a radost patřící lásce a moudrosti a dát jim je ze Sebe Samého. Musí to být tak, neboť Pánův obraz a podoba jsou v lidech od stvoření, obraz v jejich moudrosti a podoba v lásce. Kromě toho Pán je v lidech láskou sjednocenou s moudrostí, nebo (což je totéž) dobrem sjednoceným s pravdou a pravdou sjednocenou s dobrem.

BP 27

Přesto však mnozí lidé pochybují či popírají, že něco takového jako Božská Prozřetelnost existuje. Je to zejména existence zla a nespravedlnosti ve světě, které vedou lidi k otázkám,

„Jak by Bůh mohl něco takového dopustit ?“ Avšak zákonem Božské Prozřetelnosti je i zákon Božího dopuštění. Zákon dopuštění neznamená, že si Pán nějaké zlo přeje. Dopusštění je nezbytností, kterou ani Pán, jenž respektuje lidskou svobodu a racionalitu, nemůže v rámci Svého řádu změnit. Vede ke stejnému cíli jako všechny ostatní Božské zákony - k vytváření nebe z lidského pokolení.

Některé z důvodů, proč lidé pochybují či popírají existenci Božské Prozřetelnosti ve světě

1. Každý, kdo ctí sám sebe a přírodu, se utvrzuje proti Božské Prozřetelnosti, když vidí ve světě tolik špatných lidí a tolik jejich bezbožnosti, ve které někteří dokonce získávají slávu, avšak nikdy nejsou trestáni od Boha. Ještě více se tito lidé utvrzují proti Božské Prozřetelnosti, když vidí, jak plány, zchytralé úskoky a podvody špatných mají úspěch dokonce i nad zbožnými, spravedlivými a upřímnými; a jak nespravedlnost triumfuje nad spravedlností u soudu i v obchodě.
2. Utvrzuje se v tom zejména tehdy, když vidí, jak bezbožníci získávají slávu a moc ve státě a v církvi, že oplývají bohatstvím a žijí v přepychu a velkoleposti; zatímco na druhé straně vidí, jak ti, kdo ctí Boha, žijí v opovržení a v chudobě.
3. Rovněž se proti Božské Prozřetelnosti utvrzují, když uvažují o válkách . o tom, že jsou dopuštěny, že v nich dochází k vraždám tolika lidí a drancování tolika měst, národů a rodin.
4. Navíc přemýšlí o tom, že vítězství bývají na straně lidské soudnosti, avšak ne vždy na straně práva, a že nezáleží na tom, zda je člověk poctivý či ne.
5. Kromě toho vidí i další podobné věci; přesto to vše je *dopusštění* podle zákonů Božské Prozřetelnosti.

BP 237

Pán si nikdy nepřije žádné zlo (zlou událost), pouze je dopouští

Neexistují žádné zákony dopuštění samy o sobě či odděleně od zákonů Božské Prozřetelnosti - ve skutečnosti je obojí jedno a totéž. Když se proto řekne, že Bůh něco dopouští, neznamená to, že si to přeje - ale že tomu nemůže zabránit kvůli cíli, kterým je spasení. Cokoli je učiněno kvůli cíli, tedy spasení, je v souladu se zákonem Božské Prozřetelnosti. Neboť jak bylo řečeno, Božská Prozřetelnost, majíc tento cíl vždy na zřeteli, neustále vede věci rozdílně a proti vůli člověka. Proto v každém okamžiku své činnosti a na každém kroku svého postupu, když vnímá, že se člověk uchyluje od tohoto cíle, tehdy jej řídí, naklání a uspořádává podle tohoto zákona tím, že jej vytahuje ze zla a vede k dobru. Z následujícího bude zřejmé, že se tak nemůže dít bez dopuštění zla. Navíc, nic nemůže být dopuštěno bez příčiny, a taková příčina se nachází pouze v určitém zákoně Božské Prozřetelnosti, který vysvětluje, proč jsou věci dopouštěny.

BF 234

Další důvod pro existenci zla

Spojení dobra a pravdy je Pánem zabezpečeno prostřednictvím protikladu. Podstatu dobra není možné poznat jinak než pomocí protikladu s tím, co je méně dobré, a pomocí protikladu

se zlem. Takto vzniká veškerá vnímavost a citlivost a jejich kvalita. Veškerá příjemnost je vnímána a pociťována na pozadí méně příjemného a nepříjemného; vše krásné odkazem na méně krásné a ošklivé; obdobně veškeré dobro lásky odkazem na menší dobro a na zlo; veškerá pravda moudrosti prostřednictvím smyslu pro méně pravdivé a nepravdivé.

BF 24

Uvedli jsme, že cílem stvoření je nebe z lidského pokolení. Tímto nebem je, jak se dozvídáme, „spojení s Pánem.“ Podívejme se nyní na zákonitosti, kterými Pán vede člověka k tomuto spojení se Sebou čili k nebi.

Lidské bytosti jsou od svého stvoření takové, že mohou dosahovat stále těsnějšího spojení s Pánem.

Stručně ukážeme, jak člověk může být stále těsněji spojován s Pánem a jak potom člověk toto spojení vnímá jako stále těsnější. Jak je člověk stále těsněji spojován s Pánem ? Toho je dosaženo ne pouhými znalostmi, ani samotnou inteligencí, dokonce ani samotnou moudrostí, ale *životem* podle nich. Životem člověka je jeho láska, a láska má mnoho podob. Obecně je zde láska k dobru a láska ke zlu. Láska ke zlu je láskou k cizoložství, mstě, podvodům, rouhání a obírání druhých o jejich majetek. Když člověk myslí na takové věci a dělá je, láska ke zlu v něm nachází své potěšení a radost. Tato láska má spoustu odvozenin, kterými jsou citová hnutí, a nachází svá vyjádření ve spoustě různých zel. Existuje tolik různých způsobů vnímání a myšlenek této lásky, kolik je nepravd, které nacházejí svá zalíbení v těchto zlech a potvrzují je. Tyto nepravdy vytvářejí se zly jednotu, tak jako porozumění vytváří jednotu s vůlí; a jsou vzájemně neoddělitelné jedno patří druhému.

Tak, jak Pán vplývá do životních lásek a z jejich citových hnutí do vnímání a myšlenek (...), následuje z toho, že Pán se může spojovat s člověkem těsněji, pouze když je odstraňována láska ke zlu spolu s jejími citovými popudy, což jsou chtíče. Tyto chtíče mají sídlo v přírodním člověku. To, co člověk dělá z přírodního člověka, necítí jinak, než jako by dělal ze sebe. Úloha člověka je proto odstraňovat tyto lásky; a do té míry, do jaké to činí, Pán přichází blíže a spojuje se s ním. Každý může svým rozumem vidět, že chtíče se svými radostmi uzavírají dveře k Pánu a nemohou být Pánem vyvrženy ven, dokud člověk drží dveře zavřené a tlačí na ně z vnější strany, tak aby nemohly být otevřeny. (...)

Nakolik se proto člověk vyhýbá zlu jako něčemu ďábelskému a jako překážce pro vstup Pána, je stále těsněji spojován s Pánem; a nejtěsněji je spojován ten, kdo se zel hrozí, jako by to byla tlupa tmavých a žhnoucích ďáblů. (...)

Jak potom člověk toto spojení cítí jako stále těsnější ? Čím více jsou zla v přírodním člověku odstraňována tím, že se jim člověk vyhýbá a odvrací se od nich, tím těsněji je člověk spojován s Pánem. Láska a Moudrost, které jsou Pán Sám, nejsou v prostoru, protože citová hnutí, která jsou věcmi lásky, a myšlenky, které jsou věcmi moudrosti, nemají nic společného s prostorem. Nakolik je proto člověk spojován s láskou a moudrostí, natolik Pán zdá být blíže - a naopak, nakolik odmítá moudrost a lásku, natolik se zdá být vzdálenější. V duchovním světě není žádný prostor; vzdálenost a přítomnost jsou zdáním na základě podobnosti a rozdílnosti citových náklonností. Neboť, jak jsme řekli, citové náklonnosti, jež jsou věcí lásky, a myšlenky, které jsou věcí moudrosti - tedy věci samy o sobě duchovní - nejsou v prostoru.

BP 33

Čím těsněji je člověk spojen s Pánem, tím určitěji se zdá být svým vlastním pánem, a přesto tím zřejměji rozeznává, že je Pánův.

Zdá se, že čím těsněji je člověk spojen s Pánem, tím méně je svým vlastním pánem. Takto se to jeví všem zlým a také těm, kteří ze svého náboženství věří, že nejsou pod jhem zákona a že nikdo nemůže činit dobro ze sebe. Neboť takovému člověku se zdá, že nesmět myslet a chtít zlo, ale jen dobro, by znamenalo nebýt svým vlastním pánem; a protože ti, kteří jsou spojeni s Pánem, nechtějí ani nemohou myslet a chtít zlo, činí si podle tohoto zdání závěr, že to znamená nebýt svým vlastním pánem - přestože pravý opak je pravdou.

BP 42

Božská Prozřetelnost Pána hledí ve všem, co činí, na nekonečné a věčné

Protože Bůh je nekonečný a věčný, patří mu pouze to, co je nekonečné a věčné. Tomu, co je nekonečné a věčné, žádný konečný člověk nemůže rozumět - přesto tomu rozumět může. Nemůže tomu rozumět, protože to, co je konečné, není schopno obsáhnout to, co je nekonečné; a může tomu rozumět pomocí abstraktních představ, kterými člověk může vidět, že věci jsou, ačkoli nevidí, co jsou. Je schopen například takových myšlenek na nekonečné věci, jako že Bůh či Božství, které jsou nekonečné, jsou Podstatou, Esencí (*esse*) Samotnou, Moudrostí a Láskou Samotnou, nebo Dobrem a Pravdou Samotnými, tedy Samotným Já - a tedy i pravým Člověkem. (...) Přesto se tyto představy mohou v myšlenkách zamlžit, a když je člověk nepochopí, může je popřít - a to tehdy, pokud z myšlenek neodstraní přírodní představy, zejména představy náležející dvěma charakteristikám přírody - prostoru a času, neboť ty ohraničují představy a způsobují, že se abstraktní myšlenky zdají být ničím. Avšak když jsou tyto věci z mysli člověka odstraněny, tak jako je tomu u andělů, potom člověk může zmíněným způsobem pochopit nekonečné. Potom člověk může rovněž pochopit, že lidská bytost je něčím, protože byla stvořena nekonečným Bohem, který je vším; také to, že člověk je konečnou substancí, která byla stvořena Bohem, který je Substancí Samotnou; dále i to, že člověk má moudrost proto, že byl stvořen nekonečným Bohem, který je Moudrostí Sama, a tak dále. Neboť kdyby nekonečný Bůh neexistoval a nebyl Samotnou Substancí a Moudrostí, člověk by nebyl ničím skutečným, a proto by byl buď ničím, nebo by existoval pouze v představě, tak jako se domnívají vizionáři nazývající se idealisté.

BP 46

To, co je Nekonečné a Božské o Sobě, nemůže jinak než hledět na to, co je nekonečné a věčné ze Sebe v konečných bytostech.

Pán je natolik spojen s lidmi, s duchy a s anděly, že vše, co v nich má vztah k Božství, není z nich, ale z Pána. Ví se proto, že veškeré dobro a pravda nejsou v žádném člověku z něj samého, ale z Pána (...).

Proto se nekonečné a věčné, a tedy Božské, dívá na všechny věci v konečných bytostech z nekonečného a spojuje se s nimi v tom stupni, v jakém ony přijímají lásku a moudrost. Jinými slovy, Pán může mít svůj příbytek a bydlet s člověkem a s andělem pouze v tom, co je jeho vlastní, a ne v tom, co je pouze jejich, neboť to je zlé; a pokud je to dobré, je to přesto konečné a proto neschopné přijmout nekonečné. Stručně řečeno: konečné nemůže hledět na to, co je nekonečné, ale nekonečné může hledět na nekonečné ze sebe v konečných bytostech. (...)

Božská Prozřetelnost hledí na nekonečné a věčné ze Sebe ve všem, co činí, zejména ve vztahu ke spasení lidstva. Nekonečné a věčné o Sobě je Božství Samotné neboli Pán Sám; nekonečné a věčné ze Sebe je plynoucí Božství neboli Pán ve druhých Jím stvořených, a proto v lidech a v andělech. Proto je Božství totožné s Božskou Prozřetelností (...).

DP 53, 55

Řád, o kterém pojednávají následující odstavce, Bůh určil pro fungování světa ze Svě vlastní Podstaty, tedy z nekonečné Lásky a Moudrosti, a ani jeho Stvořitel Sám se od něj nemůže uchýlit. Základní pravidla tohoto řádu jsou v této knize popsána jako zákony Božské Prozřetelnosti. Následující odstavce rozebírají tyto zákony jednotlivě.

Je zákonem Božské Prozřetelnosti, aby lidé jednali svobodně a podle svého rozumu (tedy podle svého nejlepšího porozumění tomu, co je pravda)

Málokdo ví, že je zákonem Božské Prozřetelnosti, aby lidé jednali svobodně a podle svého vlastního rozumu, a to především z toho důvodu, že každý člověk má svobodu myslet i zlé a nepravdivé myšlenky, přestože Božská Prozřetelnost neustále člověka vede k myšlení a chtění toho, co je dobré a pravdivé. Abychom to mohli jasně pochopit, vysvětlíme tuto skutečnost krok za krokem v následujícím pořadí:

1. Každý člověk má rozum (racionalitu) a svobodu; tyto dvě schopnosti jsou v člověku od Pána.
2. Cokoliv člověk dělá svobodně, ať už je to věc jeho rozumových úvah nebo ne, jeví se mu jako jeho vlastní, pokud to jen je v souladu s jeho rozumem.
3. Cokoliv člověk dělá svobodně v souladu se svými myšlenkami, je mu přisvojeno jako jeho vlastní a zůstává s ním.
4. Prostřednictvím těchto dvou schopností (racionality a svobody) Pán člověka přetváří a znovuzrozuje bez nich člověk nemůže být přetvořen a znovuzrozen.
5. Pomocí těchto dvou schopností je člověk přetvořován a znovuzrozován tak dalece, jak je jimi veden k poznání, že vše pravdivé a dobré, co myslí a dělá, je od Pána, a ne z něj samého.
6. Spojení Pána s člověkem a následné spojení člověka s Pánem je dosahováno prostřednictvím těchto dvou schopností.
7. Pán ochraňuje tyto dvě schopnosti v člověku neporušené a jako svaté na každém kroku Jeho Božské Prozřetelnosti.
8. Součástí Božské Prozřetelnosti je proto, aby každý člověk jednal svobodně podle vlastního rozumu.

BP 72

Obrazy toho, jak v nás Božská Prozřetelnost pracuje Pán vede člověka Svou Božskou Prozřetelností neustále ve svobodě a tato svoboda se člověku nejeví jinak než jako jeho vlastní. Vést člověka ve svobodě v odporu k němu samému je jako zvedání těžké a odpírající váhy ze země zdvihákem pomocí síly, jejíž váhu a odpor nepociťujeme. Je to také jako když se někdo nachází v přítomnosti nepřítele, který jej chce zabít, a on si toho není vědom; a jeho přítel jej vede tiše pryč neznámými cestami a až potom mu oznámí, jaký měl nepřítel úmysl.

BP 211

Je zákonem Božské Prozřetelnosti, aby každý člověk zdánlivě svou vlastní mocí odstraňoval zla (zlé myšlenky a skutky) jako hříchy ve svém vnějším člověku, neboť pouze tak Pán může odstraňovat zla (zlé lásky) ve vnitřním člověku a potom zároveň i v Člověku vnějším.

Každý může ze svého rozumu vidět, že Pán, který je dobro Samo a Pravda Sama, nemůže k člověku vstoupit, dokud z něj nejsou odstraněny zla a nepravdy. Neboť zlo je opačné dobru a nepravda pravdě; a dva opaky se nemohou mísit, ale jak se jeden blíží k druhému, vzniká mezi nimi boj, který trvá až potud, dokud jeden neuvolní cestu druhému; ten, který uvolňuje cestu, odchází a druhý zaujímá jeho místo. Nebe a peklo, nebo Pán a ďábel, jsou v tomto opaku. Může si snad někdo rozumný myslet, že Pán může vstoupit tam, kde kraluje ďábel, nebo nebe tam, kde je peklo? S racionalitou, kterou je každý přičetný člověk vybaven, může každý vidět, že k tornu, aby Pán mohl vstoupit, musí být nejdříve vyvržen ďábel; a aby mohlo vstoupit nebe, musí být odstraněno peklo.

Mnozí lidé, a zejména ti, kteří se utvrdili ve víře oddělené od účinné lásky, nevědí, že jsou v pekle, když se zaměstnávají zlem (zlými myšlenkami a skutky). Nevědí dokonce ani to, co zla jsou, protože jim nevěnují žádnou pozornost. (...) Ti, kteří nevěnují zlům v sobě žádnou pozornost - to znamená ti, kteří se nezkoumají a následně se od těchto zel nezdržují - totiž nemohou jinak, než nevědět nic o tom, co je zlo, a toto zlo pak milují z rozkoše, která je mu vlastní. Neboť ten, kdo nezná zlo, ten jej miluje; a ten, kdo na něj odmítá myslet, je neustále v něm. Je jako slepý člověk, který nic nevidí; neboť je to myšlenka, co vidí dobro i zlo, tak jako oko vidí krásné i ošklivé věci.

Ve zlu je ten, kdo na něj myslí a chce je, stejně tak jako ten, kdo věří, že zlo se neobjevuje před Bohem, a pokud se tam objeví, bude odpuštěno - neboť takto si myslí, že nemá nic ze zla v sobě. Pokud se takovýto člověk zdržuje od konání zla, zdržuje se ho ne z důvodu, že je hříchem proti Bohu, ale protože se obává zákona a ztráty své pověsti. Přesto tito lidé činí zlo ve svém duchu, protože lidský duch je tím, co myslí a chce; proto na co člověk myslí ve svém duchu, zatímco je ve světě, to činí, když se stane duchem po svém odchodu ze světa. V duchovním světě, do kterého každý přichází po smrti, nezní lidem kladená otázka: „Jaká byla tvá víra?“, nebo: „Jaká byla tvá nauka?“, ale „Jaká byla podstata tvého života? Byla takové či takové kvality?“ Zkoumání se proto týká podstaty a kvality života; neboť je známo, že jaký je život člověka, taková je i jeho víra a rovněž i jeho nauka, neboť život člověka utváří nauku a víru pro sebe.

BF 100, 101

Je zákonem Božské Prozřetelnosti, aby žádný člověk nebyl donucován vnějšími prostředky k myšlení a chtění, a proto k víře a lásce ve věcech náboženství. Člověk by se však k tomu měl přesvědčovat, a někdy i nutit, sám.

Tento zákon vyplývá ze dvou předcházejících, které zní, že člověk má jednat svobodně podle svého vlastního rozumu, a to má dělat sám ze sebe, přestože to je ve skutečnosti z Pána, a proto jakoby sám ze sebe.

Jelikož donucování není svobodným jednáním z vlastního rozumu a není ze sebe, ale z nesvobody a z donucení, následuje tento zákon Božské Prozřetelnosti po dvou předcházejících. Kromě toho každý ví, že nikdo nemůže být přinucen myslet si, co si nechce myslet, a chtít, co mu jeho vůle zakazuje chtít - a proto věřit, čemu nevěří, a už vůbec ne chtít, čemu nechce věřit, a milovat, co nemiluje, a už vůbec ne milovat, co nechce milovat; neboť duch či mysl člověka je v naprosté svobodě ve věcech myšlení, chtění, víry a lásky. Je tomu tak díky influxu (vlivu, vtékání) z duchovního světa, který člověka nedonucuje - neboť duch či mysl člověka je v duchovním světě; ne však díky influxu z přírodního světa, který nemůže být člověkem přijímán, dokud oba dva vlivy nejsou sjednoceny.

Člověk může být přinucen říci, že si myslí a chce něco, co se týká náboženství, a že v tyto věci věří a miluje je; ale pokud tyto věci nejsou nebo se nestanou záležitostí jeho náklonností a následně i rozumu, ve skutečnosti na ně nemyslí, nechce je, nevěří jim a nemiluje je. Člověk může být také přinucen příznivě mluvit o náboženství a jednat podle toho, ale

nemůže být přinucen myslet takto z víry, ani takto chtít z lásky. Kromě toho je v národech, kde se zachovává právo a soud, lidem bráněno mluvit a jednat proti náboženství. O to více je jim však bráněno, aby byli nuceni myslet a chtít v jeho prospěch. Neboť je věcí svobody každého člověka, zda bude myslet a chtít spolu s peklem a v jeho prospěch nebo myslet a chtít v prospěch nebe. Rozum učí jaká je podstata člověka v jednom a ve druhém případě a jaký osud kterého z nich očekává, a vůle má s pomocí rozumu svobodu rozhodování a výběru.

Z těchto úvah může být zřejmé, že vnější nemůže donucovat vnitřní, přestože k tomu někdy dochází. Ze to je však škodlivé, ukážeme v následujícím pořadí:

1. Nikdo není přetvářen pomocí zázraků a znamení, protože ty donucují.
 2. Nikdo není přetvářen pomocí vizí a rozhovorů s mrtvými, protože ty donucují.
 3. Nikdo není přetvářen pomocí hrozeb a trestů, protože ty donucují.
 4. Nikdo není přetvářen ve stavech, kdy člověk postrádá racionalitu a svobodu.
 5. Donucovat sám sebe není proti racionalitě a svobodě.
 6. Vnější člověk musí být přetvářen prostřednictvím vnitřního, a ne naopak.
- BF 129*

Je zákonem Božské Prozřetelnosti, aby člověka vedl a vyučoval Pán z nebe, a to i přes zdání, že člověk vede a učí sám sebe

Je pouhým zdáním, že člověk vede a učí sám sebe. Pravdou však je, že je veden a vyučován pouze Pánem Samotným. Ti, kteří se utvrdí ve zdánlivosti, a ne zároveň v pravé skutečnosti, nemohou ze sebe odstranit zla jako hříchy; avšak ti, kteří se utvrdí ve zdánlivosti stejně jako v pravé skutečnosti, tak učinit mohou - neboť zla jsou jako hříchy odstraňována pouze zdánlivě člověkem, ale ve skutečnosti Pánem. (...) Ti, kteří se utvrdí ve zdánlivosti a ne zároveň i v pravé skutečnosti, jsou vnitřními modláři, neboť zbožňují sebe a svět. (...) Avšak ti, kteří se utvrdili ve zdánlivosti stejně tak jako v pravé skutečnosti, stávají se citeli Pána - neboť Pán je pozvedá z jejich vlastní perspektivy, která je zdánlivostí, a vede je do světla, které je v pravé skutečnosti a které je pravou skutečností; a umožňuje jim zevnitř vnímat, že nejsou vedeni a učeni sami sebou, ale Jím. (...) Více však o tomto předmětu řekneme v následujícím pořádku:

1. Člověk je veden a vyučován Pánem Samotným.
2. Člověk je veden a vyučován Pánem Samotným z nebe andělů a jeho prostřednictvím.
3. Člověk je veden Pánem prostřednictvím influxu a je Jím vyučován prostřednictvím osvětlení.
4. Člověk je veden Pánem prostřednictvím Slova, nauk a kázání ze Slova, a proto bezprostředně Jím samotným.
5. Člověk je veden a vyučován Pánem ve vnějších věcech přes úplné zdání, že tak činí sám ze sebe.

BF 154

Člověk je veden a vyučován Pánem Samotným tím, že žije z Něj Samotného; neboť jeho vůle je vedena a jeho životní porozumění je vyučováno. Jeví se mu to však opačně, neboť se mu zdá, jako by žil sám ze sebe - pravdou však je, že žije z Pána, a ne ze sebe. To však člověk za svého pobytu ve světě nemůže zřetelně vnímat - zdání že žije sám ze sebe, od něj není odňato, neboť bez něj by člověk nebyl člověkem. Tato pravda proto musí být založena na rozumu a potom být potvrzena zkušeností, a nakonec i Slovem.

BF 156

Je zákonem Božské Prozřetelnosti, aby žádný člověk nevnímal a necítil nic z jejího působení, avšak měl by o ní vědět a uznávat ji.

Přírodní člověk, který nevěří v Božskou Prozřetelnost, si myslí: „Co je Božská Prozřetelnost, když se zlým lidem dostává více cti a získávají více bohatství než dobří lidé, a v mnohých podobných věcech se těm, kteří nevěří v Božskou Prozřetelnost, daří lépe než těm, kteří v ni věří ? Opravdu, nevěřící a nečistý člověk může způsobit zranění, ztrátu, neštěstí a někdy i smrt těch, kteří jsou věřící a ctnostní, a to prohnáním a zlomyslností.“ A proto si myslí: „Nevidím snad ze své vlastní zkušenosti tak jasně jako v denním světle, že prohnání lsti, pokud je jen člověk může svou mazaností provést, vypadají věrohodně a pravě a vítězí nad poctivostí a právem ? Co potom zbývá než nezbytné důsledky a věci náhody, ve kterých není nic z Božské Prozřetelnosti ? Nepatří nezbytné důsledky přírodě ? A nejsou tyto důsledky příčinami přírodního a občanského řádu ? A nepocházejí náhody z příčin, které nejsou známy, anebo vůbec ze žádných příčin?“ Takové jsou myšlenky přírodního člověka, který nic nepřipisuje Bohu, ale vše přírodě; neboť tím, že nic nepřipisuje Bohu, nepřipisuje také nic Božské Prozřetelnosti, protože Bůh a Božská Prozřetelnost jsou jedno.

Duchovní člověk naopak mluví a myslí zcela jinak. Ačkoliv nevnímá svými myšlenkami ani zrakem nic z působení Božské Prozřetelnosti, přesto o ní ví a uznává ji. Zdání a následné omyly, zmíněné výše, oslepují porozumění, které pak nemůže obdržet žádné světlo - a to tak dlouho, dokud omyly, které způsobily slepotu, a nepravdivé myšlenky, které způsobily tmu, nejsou rozptýleny; a toho nelze dosáhnout jinak než pravdami, které v sobě mají sílu rozptýlit nepravdivé myšlenky - proto tyto pravdy budou odhaleny. Pro přehlednost to objasníme v následujícím pořádku:

1. Kdyby člověk vnímal a cítil působení Božské Prozřetelnosti, nejednal by svobodně a podle svého rozumu; rovněž by se mu nic nejevilo jako z něj samého. Stejně by to bylo, kdyby znal budoucnost.
2. Kdyby člověk jasně viděl Božskou Prozřetelnost, míchal by se do řádu a do jeho běhu a převrátil a zničil by tento řád.
3. Kdyby člověk jasně viděl Božskou Prozřetelnost, buď by popíral Boha, nebo by se sám činil Bohem.
4. Člověku je dovoleno vidět Božskou Prozřetelnost zezadu a ne tváří v tvář, a to v duchovním stavu, ne ve stavu přírodním.

BF 175

Proč nesmíme znát budoucí události ?

Člověk nesmí znát budoucí události rovněž z toho důvodu, aby mohl jednat svobodně a podle vlastního rozumu; neboť je dobře známo, že člověk touží dosáhnout všeho, co miluje, a sám se k tomuto cíli vede svým rozumem. Je rovněž známo, že vše, o čem člověk svým

rozumem rozvažuje, vzniká z lásky dosahovat toho prostřednictvím myšlení. Kdyby proto člověk znal účel nebo výsledek Božské předpovědi, jeho rozum by usnul, a s ním i jeho láska; neboť láska s rozumem přicházejí ke svému cíli v účelu a od tohoto bodu začínají znovu.

BF 178

Jak bychom jednali, kdybychom viděli, kam nás Pán vede ?

Nezdá se pravděpodobné, že kdyby člověk viděl otevřeně Božskou Prozřetelnost a její činnost, popíral by Boha; zdálo by se, že by nemohl jinak než ji uznávat, a proto uznávat i Boha. A přesto je opak pravdou. Božská Prozřetelnost nikdy nejedná podle vůle člověka, ale neustále proti ní. Lidské bytosti totiž díky svému dědičnému zlu neustále vzdychají po nejnižším pekle, ale Pán ve Své Prozřetelnosti je neustále vede ven a vytahuje je z něj . nejdříve do mírnějšího pekla, potom ven z pekla, a nakonec k Sobě do nebe.

Kdyby člověk jasně vnímal činnost Božské Prozřetelnosti, šel by proti Bohu a také by Její popíral - protože každý člověk je v rozkoši své sebelásky, a tato rozkoš tvoří samotný jeho život. Proto je-li člověk podržován v rozkoši svého života, je i ve své svobodě, neboť svoboda a rozkoš tvoří jedno. Kdyby proto člověk vnímal, že je neustále veden ven z této rozkoše, pojal by proti Bohu zuřivost jako proti někomu, kdo touží zničit jeho život, a považoval by Ho za svého nepřítele. Aby tomu zabránil, neukazuje se Pán otevřeně ve Své Božské Prozřetelnosti, ale vede člověka tak tiše, jako neviditelný proud či příznivý tok unáší člun. Proto člověk neví jinak než že je neustále ve svém vlastním, neboť svoboda a „já“ člověka tvoří jedno. Z toho je jasné, že svoboda člověku přisvojuje to, co přináší Božská Prozřetelnost - k tomu by však nedošlo, kdyby se Božská Prozřetelnost učinila člověku zjevnou. Přisvojit zde znamená stát se součástí života.

BF 183, 186

Vedení Pána k věčnému životu

Protože každý člověk žije navěky a podle svého života má své místo určené buď v nebi, nebo v pekle, a protože jak nebe, tak i peklo musí existovat v takové formě, že jednají jako jeden celek, (...) a protože nikomu nemůže být v tomto celku určeno jiné místo než jeho vlastní, plyne z toho, že lidstvo na celém světě se nachází pod vedením Pána, a že každý je Jím již od nejútlejšího mládí až po konec svého života veden i v těch nejposlednějších věcech a že jeho místo je předvídáno a zabezpečeno.

Z těchto věcí je jasné, že Božská Prozřetelnost Pána je všeobecná, protože je i v těch nejmenších věcech; a že prostřednictvím stvoření vesmíru Pán zabezpečil prostředky k nekonečnému a věčnému stvořování. Člověk nevidí nic z této všeobecné Prozřetelnosti . a kdyby viděl, nejevilo by se mu to jinak, než jako když kolemjdoucí vidí staveníště s rozházenými hromadami materiálu, zatímco Pán má na zřeteli překrásný palác, jehož stavba a rozšiřování neustále pokračují.

BP 203

Působení Božské Prozřetelnosti do konce života

Říká se, že činnost Božské Prozřetelnosti za účelem spasení člověka začíná jeho narozením a pokračuje až do konce jeho života. Abychom tomu mohli porozumět, měli bychom vědět, že Pán vidí, jaká je podstata člověka, a předvídá, jaký si člověk přeje být a tedy jaký bude.

Aby tedy člověk mohl být člověkem a proto nesmrtelný, nemůže mu být nikdy odňata svoboda jeho vůle. Pán proto předvídá stav člověka po jeho smrti a zabezpečuje pro něj vše již od jeho narození až do konce života. Pro špatné lidi Pán zabezpečuje vše prostřednictvím dopouštění a neustálého vytahování ze zla zatímco pro dobré Pán zabezpečuje vše tím, že je vede k dobru. Proto Božská Prozřetelnost nikdy nepřestává ve své práci na spasení každého člověka. Spasen však nemůže být nikdo jiný než ti, kteří si přejí být spaseni, a pouze ti si přejí být spaseni, kteří uznávají Boha a jsou Jím vedeni; avšak ti, kteří neuznávají Boha a vedou sami sebe, si spasení být nepřejí, neboť vůbec nemyslí na věčný život a na spásu, zatímco ti druzí ano. To Pán vidí, avšak vede i je prostřednictvím zákonů své Božské Prozřetelnosti, proti kterým nemůže nikdy jednat, neboť takto jednat by bylo proti Jeho Božské Lásce a proti Jeho Božské Moudrosti a tedy proti Sobě Samému.

Protože Pán předvídá stavy všech lidí po jejich smrti a předvídá rovněž místa v pekle těch, kteří si nepřejí být spaseni, a místa v nebi těch, kteří si přejí být spaseni, plyne z toho, jak již bylo řečeno, že jejich místa zabezpečuje - pro špatné dopouštěním a vytahováním ze zla, pro dobré vedením; a pokud by to nedělal s každým od narození až do konce jeho života, nebe ani peklo by nemohly existovat, neboť bez tohoto předvídání a zároveň bez Prozřetelnosti by nebe ani peklo nebyly ničím jiným než zmatkem. Jak z výše uvedeného vysvítá, každý má své místo zabezpečeno Pánem prostřednictvím Jeho předvídání.

To může být osvětleno následujícím srovnáním: Představme si, že vrhač oštěpu či střelec míří na cíl, od něhož je do vzdálenosti tisíce metrů narýsována rovná čára; kdyby se střelec ve svém cíli minul pouze o hlavičku hřebíku, jeho oštěp či kulka by ve vzdálenosti tisíce metrů byla ve značné vzdálenosti od čáry, narýsované za cílem. Stejně by to bylo, kdyby Pán každým okamžikem a každou nejmenší částí každého okamžiku neměl na zřeteli věčnost a zabezpečení místa pro každého po smrti. Přesně to však Pán činí, protože budoucnost je před Ním přítomna a veškerá přítomnost je pro Něj věčná.

BP 333

Poslední odstavce z "Božské Prozřetelnosti" pojednávají o úloze, kterou musí Člověk plnit, chce-li se nechat vést Prozřetelností.

Sebeláska - nejhorší nepřítel Boha a Prozřetelnosti

Na předcházejících stránkách jsme dokázali, že pokud by se člověku jeho život nejevil tak, jako by žil sám ze sebe, a proto jako by i myslel, chtěl, mluvil a jednal jakoby sám ze sebe, nebyl by lidskou bytostí. Z toho plyne, že kdyby člověk jakoby ze své vlastní soudnosti neuspořádával všechny věci, které jsou součástí jeho činnosti a života, nemohl by být veden a uspořádáván Božskou Prozřetelností; neboť by byl jako někdo, kdo stojí se svěšenýma rukama, otevřenými ústy, zavřenýma očima a zadržným dechem, očekávající influx. Zbavil by se proto i svého lidství, které má z vnímání a cítění, že žije, myslí, chce, mluví a jedná jakoby ze sebe; zároveň by se připravil o své dvě schopnosti, svobodu a racionalitu, kterými se odlišuje od zvířat. Bylo ukázáno výše, a rovněž v *Božské Lásce a Moudrosti*, že bez tohoto zdání by člověk neměl moc přijímat a zpětně vracet, a proto by nemohl být nesmrtelný.

Pokud si tedy přeješ být veden Božskou Prozřetelností, užívej své soudnosti tak jako služebník a sluha, který věrně nakládá se zbožím svého pána. Soudnost je talentem, který byl dán sluhům k obchodování a ze kterého musejí skládat účty (*Lukáš xix: 13-25; Matouš xxv: 14-31*). Soudnost se zdá být každému člověku jako jeho vlastní; a věří tomu, že je jeho vlastní, tak dlouho, dokud v sobě drží nejhoršího nepřítele Boha a Jeho Prozřetelnosti - sebelásku. Ta sídlí v nitru každého již od jeho narození; pokud ji nerozpoznáš (neboť ona si nepřeje být rozpoznána), dlí tam bezpečně a střeží dveře, aby je člověk neotevřel a Pán ji

nevyhnal ven. Člověk otevírá tyto dveře tím, že se vyhýbá - jakoby ze sebe - zlům jako hříchům a uznává přitom, že tak činí z Pána. Toto je soudnost, se kterou je Božská Prozřetelnost zajedno.
BF 210

Zla nemohou být odstraněna, dokud se neprojeví

To neznamena, že člověk musí činit zlo, aby se mohlo projevit, ale že má sám sebe zkoumat - a to nejen své činy, ale i své myšlenky - a pozorovat, co by dělal, kdyby se neobával práva a ztráty pověsti; a zejména, která zla považuje ve svém duchu za přípustná a nepovažuje je za hříchy – neboť ta on skutečně páchá.

Aby člověk mohl sám sebe zkoumat, bylo mu dáno porozumění, a to odděleně od jeho vůle, takže může znát, rozumět a poznávat, co je dobré a co je zlé; to mu bylo dáno také proto, aby mohl vidět kvalitu své vůle - neboli kvalitu toho, co miluje a po čem touží. Aby to mohl vidět, jeho porozumění bylo vybaveno vyššími a nižšími myšlenkami - neboli vnitřními a vnějšími myšlenkami - tak, aby mohl vidět z vyšších neboli vnitřnějších myšlenek, co jeho vůle dělá v nižších neboli **vnějšnějších myšlenkách**. To člověk vidí tak, jako vidí svou tvář v zrcadle. Když to vidí a ví, co je hřích, je schopen, prosí-li o pomoc Pána, nechtít to, ale vyhýbat se tomu, a potom i jednat proti tomu; a i když toho není schopen z celého srdce, přesto tomu může bránit bojem a nakonec se od toho odvrací a nenávidí to. Teprve nyní poprvé vnímá a také cítí, že zlo je zlé a dobro dobré. To, k čemu nyní dochází, se nazývá sebezkoumání - schopnost vidět vlastní zla, rozpoznat je, vyznat je a potom od nich upustit.

Protože však dnes pouze málokdo ví, že toto je křesťanské náboženství samotné, a protože pouze tito lidé v sobě mají účinnou lásku a víru, pouze oni jsou vedeni Pánem a konají dobro od Něj, řekneme nyní něco o **těch, kteří tuto práci nekonají, a přesto si myslí, že mají náboženství**. Tito lidé jsou:

1. Ti, kteří vyznávají vinu za hříchy všech druhů, avšak nevyhledávají žádný konkrétní hřích v sobě.
2. Ti, kteří z náboženských důvodů odmítají takové zkoumání.
3. Ti, kteří díky světským záležitostem nevěnují hříchům žádnou myšlenku, a proto o nich nic nevědí.
4. Ti, kteří mají v hříších zalíbení, a proto o nich nevědí.
5. V žádném z těchto lidí se hříchy neprojevují, a proto nemohou být odstraněny.

BF 278

Pouze ve svobodném Člověku, tedy ve člověku, který odstranil veškerou sebelásku, může Božská Prozřetelnost jednat ve své plnosti. Jejím cílem již není vést člověka z jeho sebelásek, ale vést jej jeho skutečným životem. A k tomuto Životu nebe je předurčen každý, ať už je jakéhokoliv náboženství.

Božská Prozřetelnost ve svobodném člověku

Božská Prozřetelnost je Božskou aktivitou v Člověku, který odstranil sebelásku. Neboť jak bylo řečeno, sebeláska je ďábel a chtíče s jejich potěšeními jsou zla jeho království, což je

peklo. Když je sebeláska odstraněna, Pán vstupuje s účinnou láskou k bližnímu, otevírá střešní okno a potom i postranní okna, a proto umožňuje člověku vidět, že je zde nebe, život po smrti a věčné štěstí. Duchovním světlem a zároveň i duchovní láskou, které vtékají dovnitř, Pán způsobuje, že člověk poznává, že Bůh řídí všechny věci Svou Božskou Prozřetelností.

BF 207

Nikdo se nenarodil pro peklo

Je věcí zdravého rozumu, že všichni jsou předurčení pro nebe, a nikdo pro peklo . neboť všichni jsou narozeni jako lidé, a mají proto v sobě obraz Boha. Obraz Boha v lidech spočívá v tom, že jsou schopni rozumět pravdě a konat dobro. Schopnost rozumět pravdě pochází z Božské Moudrosti a schopnost konat dobro pochází z Božské Lásky. Tyto schopnosti vytvářejí obraz Boha, který zůstává s člověkem zdravého rozumu a není nikdy vyhlazen. V důsledku toho se člověk může stát občanským a morálním člověkem; a kdo se jím stává, může se stát také duchovním člověkem, neboť to, co je občanské a morální, přijímá do sebe duchovní. Ten, kdo zná zákony státu, ve kterém žije, a řídí se podle nich, je nazýván občanským člověkem; morálním člověkem je nazýván ten, kdo tyto zákony učiní standardem své morálky a svých hodnot a podle svého rozumu podle nich žije.

Nyní řeknu něco o tom, jak je občanský a morální život přijímatelem duchovního života: Žij tyto zákony ne pouze jako občanské a morální zákony, ale také jako Božské zákony, a budeš duchovním člověkem. Sotva kde ve světě existuje národ natolik barbarský, že by neměl svými zákony zakázány vraždu, cizoložství s ženou jiného, krádež, falešné svědectví a poškození cizího majetku. Občanský a morální člověk dodržuje tyto zákony proto, aby byl nebo aby se jevil dobrým občanem; pokud však tyto zákony nepovažuje zároveň za Božské, je pouze občanským a morálním přírodním člověkem; považuje-li je však zároveň za Božské, stává se občanským a morálním duchovním člověkem. Rozdíl spočívá v tom, že v druhém případě člověk je dobrým občanem nejen pozemského království, ale také nebeského, zatímco v prvním případě člověk je dobrým občanem pozemského království, ale nebeského již ne. Tito lidé se odlišují dobrem, které Činí. Dobro, které činí občanský a morální přírodní Člověk, není dobrem o sobě, neboť má v sobě lidské cíle a svět; zatímco dobro, které koná občanský a morální duchovní člověk, je dobrem o sobě, protože má v sobě Pána a nebe.

Z toho všeho může být zřejmé, že jelikož se každý narodil takový, aby se mohl stát občanským a morálním přírodním člověkem, narodil se rovněž takový, že se může stát občanským a morálním duchovním člověkem. Jedinou podmínkou je, že musí uznávat Boha a nečinít zlo, protože to je proti Bohu, ale činit dobro, protože to je v souladu s Bohem. Když je tato podmínka dodržena, duch vstupuje do občanských a morálních skutků člověka a ony pak žijí; avšak když není dodržena, není v nich žádný duch, a proto nežijí. Proto přírodní člověk, jakkoli mohou být jeho skutky občanské a morální, je nazýván mrtvým, zatímco duchovní člověk je nazýván živým.

Je věcí Pánovy Božské Prozřetelnosti, že každý národ má určitou formu náboženství; a základní věcí každého náboženství je uznání, že je Bůh - jinak by to nebylo náboženství; a že každý národ, který žije podle tohoto náboženství - tedy brání činění zla, protože to je proti Bohu - přijímá něco duchovního do svých přírodních věcí. (...)

Říká-li si někdo: „Byl jsem narozen jako křesťan, byl jsem pokřtěn, znám Pána, četl jsem Slovo, navštěvoval jsem svátost přijímání,“ co mu tyto věci prospějí, když nepovažuje vraždu nebo zášť, která ji inspiruje, cizoložství, tajnou krádež, falešné svědectví či lži a různé formy násilí za hříchy ? Myslí takový člověk na Boha a na věčný život ? Myslí si, že existují ? Neříká zdravý rozum, že takovýto člověk nemůže být spasen ? Tyto věci byly řečeny o

křesťanech, protože pohané myslí ve svém životě ze svého náboženství více na Boha než křesťané. Více však na toto téma uvedeme v následujícím pořadí:

1. **Cílem stvoření je nebe z lidského pokolení.**
2. **Proto je součástí Božské Prozřetelnosti, aby každý mohl být spasen; a spaseni jsou ti, kteří uznávají Boha a dobře žijí.**
3. **Člověk je sám sobě na vině, není-li spasen.**
4. **Proto jsou všichni předurčení pro nebe a nikdo pro peklo.**
BF 322

Nebe je takové povahy, že všichni ti, kdo dobře žili, v něm mají místo, ať jsou jakéhokoliv náboženství

Tvrdit, že pouze ti, kteří se narodili v církvi, budou spaseni, je šílenou herezí. Ti, kteří se narodili vně církve, jsou lidskými bytostmi stejně jako ti, kteří se narodili uvnitř; mají stejný nebeský původ a stejně tak jako oni žijí a mají nesmrtelnou duši. Mají také určité náboženství, pomocí kterého uznávají Boží existenci a skutečnost, že by měli dobře žít. Člověk, který uznává Boha a dobře žije, se stává ve své vlastní míře duchovním a je spasen, jak bylo ukázáno výše. Někdo může protestovat, že tito lidé nebyli pokřtěni, avšak křest nespasí nikoho, kdo nebyl umyt duchovně, tedy znovuzrozen - čehož je křest znamením a upomínkou.

Namítá se také, že tito lidé neznají Pána, a proto bez Něj nemohou být spaseni. Avšak spasení k člověku nepřichází proto, že člověk zná Pána, ale proto, že žije podle Jeho předpisů. Navíc Pána znají všichni, kteří uznávají Boha, neboť On je Bohem nebe i země, jak Sám učí (Mat. 28:18 a na dalších místech).
BF 330

(5)

Manželská láska

Manželská láska je zkrácené označení pro knihu, kterou Swedenborg nazval “Rozkoše moudrosti manželské lásky, po kterých následují Šílené radosti nemravné lásky.” Byla poprvé vydána v roce 1768.

Jak název této knihy napovídá, tématem knihy je láska mezi mužem a ženou v manželském svazku, kterou v originálním latinském jazyce Swedenborg označuje názvem „amor conjugialis“. Ve většině anglických překladů je toto spojení překládáno jako „conjugial love“, namísto běžnějšího „marriage love“ - patrně z potřeby rozlišit tuto lásku, plynoucí z Božství Pána do manželství založených na náboženských principech, od manželských vztahů, které na těchto principech založeny nejsou. Zde v českém překladu zůstáváme u pojmu manželská láska z toho důvodu, že pro latinské „conjugialis“ nemáme žádný jiný překlad.

Prvé úryvky hovoří o skutečnosti, že člověk je ve své podstatě tím, čím je jeho láska, a ta je kvalitativně rozdílná u muže a u ženy což potvrzují poznatky moderní psychologie i fyziologie

a hovoří o tom mnohé knihy. Protože tato láska, která je životem Člověka i člověkem samým, s ním zůstává i po smrti, muž po smrti zůstává i nadále mužem a žena ženou.

V životě po smrti muž zůstává nadále mužem a žena ženou

Protože každý člověk žije dál po smrti jako lidská bytost a lidskými bytostmi jsou muži a ženy, a protože maskulinita je jednou věcí a feminita druhou, které se od sebe liší natolik, že jedno nemůže být změněno na druhé, vyplývá z toho, že po smrti muž žije dál jako muž a žena jako žena, a každý z nich je samostatným duchovním člověkem.

Řekli jsme, že mužství nemůže být změněno na ženství a ženství na mužství, a proto po smrti muž zůstává nadále mužem a žena ženou; protože však lidé nevědí, v čem spočívá podstata mužství a v čem podstata ženství, několika slovy se zde o tom zmíníme. Podstata rozdílu spočívá ve skutečnosti, že nejvnitřnější charakteristikou muže je jeho láska, kterou přikrývá moudrost, nebo jinými slovy, muž je láskou zahalenou moudrostí; a nejvnitřnější charakteristikou ženy je ona moudrost muže, kterou přikrývá z ní vyplývající láska. Tato láska je však ženskou láskou a Pán ji ženě dává prostřednictvím moudrosti jejího manžela, zatímco prvá láska je mužskou láskou, která je láskou k růstu v moudrosti, a je Pánem dána manželovi v závislosti na jeho přijímání moudrosti. Následkem toho muž je moudrostí lásky a žena láskou této moudrosti. Proto v každém z nich je od stvoření zasazena láska ke sjednocení. (...)

Skutečnost, že ženství pochází z mužství, neboli že žena byla vzata z muže, je zřejmá ze slov knihy Geneze: Hospodin Bůh (...) vyňal jedno z žeber muže, a vyplnil to místo tělem. A z toho žebra, které vyňal z muže, vzdělal ženu, a přivedl ji k muži. A muž řekl: Tato je kost z mých kostí, a tělo z mého těla; a proto se bude nazývat žena (*Ishah*), neboť byla vzata z muže (*Ish*). Gen. ii: 21-23.

ML 32

Člověk je tím, čím je jeho láska

Každý vlastní lásku, která je rozdílná od lásky každého jiného člověka. To znamená, že nikdo nemá stejnou lásku jako někdo jiný. To může být zřejmé z nekonečných obměn vzhledu tváří. Tváře jsou reprezentativními podobami lásek. Každý ví, že výraz tváře se mění a kolísá podle změn citů lásky. Z tváře rovněž vyzařují touhy lásky, stejně tak jako city radosti a bolesti.

Z toho je zřejmé, že člověk je tím, čím je jeho láska, nebo lépe, že je formou své lásky. Měli bychom však znát, že formou své lásky je vnitřní člověk, který je jeho duchem, žijícím po smrti - a ne vnější člověk, který žije v tomto světě, protože vnější člověk se učí již od nejútlejšího mládí skrývat touhy své lásky; a dokonce i předstírat a ukazovat nepravé touhy.

ML 35

Láska zůstává s člověkem po smrti

Láska zůstává s každým člověkem po smrti, neboť tato láska je jeho životem, a proto skutečným člověkem. Člověkem jsou také jeho myšlenky, a proto jeho inteligence a moudrost, avšak ty pouze ve spojení s jeho láskou. Neboť člověk myslí ze své lásky a v souladu s ní; a kdyby byl svobodný, také by z ní mluvil a jednal. Z toho může být zřejmé, že láska je bytí (*esse*) neboli podstata jeho života a že myšlenka je z ní vyplývající vyjádření

(eXistere) neboli existence jeho života. Řeč a jednání, o kterých se říká, že pramení z myšlenek, proto ve skutečnosti nepramení z myšlenek, ale z lásky jednající skrze myšlenky.
ML 36

Láska k opačnému pohlaví a manželská láska

S člověkem zůstává zejména láska k opačnému pohlaví, a s lidmi, kteří přicházejí do nebe (což je případ všech, kteří se zde na zemi stanou duchovními lidmi) zůstává manželská láska. Láska k opačnému pohlaví zůstává s člověkem po smrti proto, že muž zůstává nadále mužem a žena ženou, a mužský princip je mužstvím v celku i v každé jednotlivosti muže, stejně tak jako je ženský princip v ženě; a v obou z nich, a to dokonce i v tom nejmenším detailu, existuje schopnost spojení.

Protože tato schopnost spojení byla vytvořena již od stvoření a je proto v obou pohlavích neustále přítomna, vyplývá z toho, že každý touží po spojení s druhým a usiluje o ně.

Láska sama o sobě je touhou a následným úsilím o spojení; a manželská láska je touhou a úsilím o spojení v jedno. Neboť člověk - muž a žena - byli stvořeni takovým způsobem, že se mohou stát ze dvou jakoby jedním člověkem neboli jedním tělem. A když se stanou jedním, tehdy jsou - nahlížíme-li na ně dohromady - člověkem ve své plnosti; avšak bez tohoto spojení jsou dva a každý z nich je rozděleným nebo polovičním člověkem.

Protože tato vrozená schopnost spojení leží nejvnitřněji v každém jednotlivém aspektu muže a v každém jednotlivém aspektu ženy a totéž platí o schopnosti a touze po spojení v jedno, vyplývá z toho, že vzájemná a obapolná láska k opačnému pohlaví zůstává s člověkem po jeho smrti.

Používáme rozdílných termínů „láska k opačnému pohlaví“ a „manželská láska“, neboť láska k opačnému pohlaví a manželská láska se od sebe navzájem odlišují. Láska k opačnému pohlaví se nachází v přírodním člověku, ale manželská láska v duchovním člověku. Přírodní člověk miluje a touží pouze po vnějším spojení a z něj povstávajících fyzických radostech; avšak duchovní člověk miluje a touží po vnitřním spojení a z něj vyplývajícím duchovním štěstím. Duchovní člověk rovněž vnímá, že toto štěstí je možné pouze s jedinou ženou, se kterou může být stále těsněji spojován v jedno. Čím více vstupuje do tohoto spojení, tím více vnímá toto štěstí, které takto roste a zůstává do věčnosti; avšak o tom přírodní člověk neví zhora nic. To je důvodem, proč jsme řekli, že manželská láska zůstává po smrti s těmi, kteří přicházejí do nebe, tedy s těmi, kteří se zde na zemi stanou duchovními lidmi.

ML 37, 38

Swedenborg tvrdil, že všechny tyto skutečnosti má potvrzeny osobní zkušeností, kterou mu Pán umožnil tím, že směl pobývat v duchovním světě. Umožnil mu to proto, aby tyto znalosti o stavech lidí po smrti mohly být zpřístupněny, a to pomocí racionálních argumentů, které apelují na lidský intelekt.

Jedním z důvodů, proč k tomu muselo dojít, byl vznik spousty nesprávných přesvědčení z doslovných interpretací Bible. Příkladem může být Lukáš 20:27-38, Matouš 22:23-32 a Marek 12:18-27, jimž mnozí křesťané rozumějí tak, že se tvrdí, že v nebi neexistují žádná manželství a že člověk nebude žít jako člověk po smrti až do dne Posledního soudu. Swedenborg však vykládá vnitřní smysl výše uvedených veršů a vysvětluje, že Pánovými slovy o tom, že „po vzkříšení se lidé nežení a nev dávají“ je míněno duchovní manželství neboli spojení s Pánem, které musí započít již na zemi. (ML 41) Říká proto jasně:

„V nebi existují manželství.“ (ML 40).

Součástí Swedenborgových děl jsou příběhy, které jsou popisy jeho zážitků z pobytů v duchovním světě. Uvádíme zde jejich ukázkou.

Jednou jsem spatřil tři duchy, kteří právě přišli ze světa, procházeli se a pozorovali a zkoumali své okolí. Byli udiveni skutečností, že jsou stále lidmi jako dříve a že kolem vidí stejné věci jako před smrtí. Věděli totiž, že opustili minulý přírodní svět, kde věřili tomu, že po smrti už nebudou žít jako lidé, a to až do doby Posledního soudu, po kterém budou opět oblečeni v tělo a kosti zanechané ve svých hrobech. Aby se proto s konečnou platností ubezpečili, že jsou opravdu lidmi, neustále se zkoumali a dotýkali se sami sebe i jeden druhého. Dotýkali se také předmětů a tisíce důkazů se přesvědčovali, že jsou lidmi přesně tak jako v dřívějším světě - pouze s tím rozdílem, že se nyní viděli v jasnějším světle a také předměty viděli ve větším lesku, a proto dokonaleji.

Potom je náhodou potkali dva andělští duchové, kteří je zastavili a zeptali se: „Odkud jste ?“ Odpověděli jim: „Právě jsme Odešli ze světa a nyní opět žijeme ve světě, a takto jsme prošli z jednoho světa do druhého - a teď se tomu divíme.“

Tři novicové se potom začali andělských duchů vyptávat na nebe; a protože dva z noviců byli mladí a z jejich očí žhnulo něco, co vypadalo jako jiskra chtěje po opačném pohlaví, andělští duchové řekli: „Zřejmě jste tu viděli nějaké ženy.“ Oni potvrdili, že ano. A protože se zajímali o nebe, andělští duchové jim řekli následující: „V nebi jsou všechny věci podivuhodné a nádherné, jak oči nikdy předtím nespatrily. Žijí zde také mladé dívky a mladí mužové, dívky tak krásné, že mohou být nazývány obrazem krásy, a mladí mužové tak ctnostní, že mohou být nazýváni obrazem ctnosti. Krása dívek a ctnost mladých mužů si vzájemně odpovídají, tak jako obapolné a vzájemně přizpůsobivé **formy**.“

Dva novicové se potom zeptali, zda lidé v nebi vypadají přesně tak jako v přírodním světě, na což se jim dostalo odpovědi: „Jsou naprosto stejní; nechybí nic z muže ani z ženy. Jedním slovem, muž je nadále mužem a žena ženou ve veškeré dokonalosti formy, do které byli stvořeni. Chcete-li, poodejděte stranou a zkoumejte sami sebe, zda vám něco nechybí a zda jste celí muži tak jako předtím.“

Novicové potom pokračovali: „Ve světě, ze kterého jsme přišli, jsme slyšeli, že v nebi se lidé neženou a nevdávají, protože jsou andělé. Znamená to, že tam neexistuje žádná láska k opačnému pohlaví ?“ Andělští duchové odpověděli: „Neexistuje tam vaše láska k opačnému pohlaví, ale je tam andělská láska k opačnému pohlaví, která je ctnostná a oproštěná Od veškerého vábení povstávajícího z chťičů.“

Na to novicové řekli: „Jestliže láska k opačnému pohlaví je bez vábení, co to potom je - tato láska ?“ A když o ní začali přemýšlet, povzdechli si a prohlásili: „Jaká jen musí být radost v nebi suchá. Co si pak smí mladý člověk v nebi přát ? Nemá takováto láska prázdná a bez života ?“

Andělští duchové se rozesmáli a odpověděli: „Andělská láska k opačnému pohlaví je v nebi plná těch nejvnitřnějších rozkoší. Je tím nejpříjemnějším rozpínáním všeho v mysli a proto i všeho uvnitř hrudi, a uvnitř hrudi to je jako když společně pracují srdce s plícemi. Z této vzájemnosti pochází dýchání, zvuk a řeč, a vzájemný vztah mezi opačnými pohlavími, tedy mezi mladým mužem a dívkou, je díky ní vztahem samotné nebeské sladkosti, která je zároveň čistá.“ (...)

Na to novicové opět odpověděli: „Podle toho, co jste řekli, v nebi neexistuje žádná láska k opačnému pohlaví. Co jiného je cudná láska k opačnému pohlaví, nežli láska vyprázdněná

od podstaty svého života ? A vztah mladé dívky a mladého muže potom není ničím jiným než suchou radostí. My nejsme stvořeni z kamenů a skály, ale z živých vjemů a citů !“

Když to andělští duchové slyšeli, rozhořčeně Odpověděli: „Nevíte vůbec, co to cudná láska mezi pohlavími je, protože sami ještě nejste cudní ! Tato láska je samotnou a pravou rozkoší mysli, a proto i srdce; ne však zároveň i těla pod srdcem. Andělská cudnost, která je společná oběma pohlavím, zabraňuje průchodu této lásky za hranici srdce, avšak uvnitř této hranice a nad ní ctnost mladých mužů a krása dívek nacházejí svá potěšení v rozkoších ctnostné lásky k opačnému pohlaví. Tyto rozkoše jsou příliš niterné podstaty a příliš hojné na radosti, než bychom to mohli popsat slovy.

Andělé mají tuto lásku k opačnému pohlaví, protože mají pouze manželskou lásku - která nemůže existovat společně s nečistou láskou k opačnému pohlaví. Pravá manželská láska je cudná a nemá nic společného s nečistou láskou. Je láskou pouze k jednomu jedinému člověku opačného pohlaví, oddělenou od všech ostatních lásek; neboť je láskou ducha a následně těla, a ne naopak; a není tedy láskou zamořující ducha.“

Na to se dva mladí novicové zaradovali a řekli: „Tak přece jen v nebi je láska k opačnému pohlaví ! Co jiného by byla manželská láska ?“ Andělští duchové jim však odpověděli: „Budete-li o tom přemýšlet hlouběji a zvážíte-li vše důkladně, uvidíte, že vaše láska k opačnému pohlaví je nemanželská, a proto zcela rozdílná Od manželské lásky - tak rozdílná jako pšenice Od plevy, nebo lépe, jako lidský život od zvířecího.

Pokud byste se jen zeptali žen v nebi, co to je nemanželská láska, ujišťuji vás, že by na to odpověděly následujícím způsobem: „Na co se to ptáte ? Co to říkáte ? Jak vůbec můžete vyslovit něco, co tak dráždí naše uši ? Jak v někom může být láska, která nebyla stvořena od počátku ?“

Kdybyste se jich potom zeptali, co to je pravá manželská láska, vím, že by vám odpověděly, že to není láska k opačnému pohlaví, ale láska k jedinému člověku opačného pohlaví, která vzniká pouze tehdy, když mladý muž vidí mladou ženu, která mu byla poskytnuta Pánem, a žena vidí tohoto mladého muže. V srdci obou se vznítí touha po manželství a oba cítí, že jsou jeden druhého, on její a ona jeho; neboť láska se potká s láskou a způsobuje, že se navzájem poznávají. Jejich duše se touto láskou okamžitě spojí, a potom se spojí i jejich mysli. Odtud láska vstupuje do jejich hrudi a po svatbě postupuje dále. Takto se stává láskou v plnosti a roste ve sjednocení každým dnem, dokonce až k bodu, kdy dva lidé již nejsou dvěma lidmi, ale jakoby jedním člověkem.“

ML 44

V následujících odstavcích je popisován stav manželských partnerů po jejich smrti. Zdali budou dále spolu Žít jako manželé, záleží na vnitřní podstatě jejich vzájemného vztahu.

Po smrti se dva manželé ve většině případů spolu setkají, poznají se, přidruží se k sobě a žijí nějaký čas společně; k tomu dochází v prvním stavu, v němž zůstávají ve vnějších věcech, stejně jako když byli ve světě.

Člověk po smrti prochází dvěma stavy, **vnějším** a **vnitřním**. Nejprve přichází do vnějšího a potom do vnitřního. Když oba manželé zemřou, potom - zatímco jsou ve vnějším stavu - se setkají a poznávají se, a pokud žili společně ve světě, opět se sdružují a žijí nějakou dobu společně. Zatímco jsou v tomto stavu, nikdo z nich neví o náklonnostech jednoho k druhému, protože ty leží ukryty v jejich nitru. Později však, když přicházejí do svého vnitřního stavu, se tyto náklonnosti projeví. Jestliže jsou harmonické a souhlasné, partneři pokračují ve svém manželském životě; jestliže však jsou disharmonické a nesouhlasné, své manželství ukončí.

ML. 48

Pokud v životě po smrti muž a žena mohou žít spolu, zůstávají manžely; pokud však nemohou, oddělí se - někdy muž od ženy, někdy žena od muže, a někdy oba dva navzájem.

K tomto rozdělení po smrti dochází proto, že na zemi jsou manželské svazky málokdy zakládány na vnitřním vnímání lásky, ale obvykle na vnějším vnímání, které zakrývá vnitřní.

Vnější vnímání lásky má svůj původ a příčinu ve věcech lásky ke světu a k tělu. Láska ke světu má za svůj cíl zejména bohatství a majetek a láska k tělu hodnosti a pocty. Kromě těchto cílů zde hrají roli také různé vnější svody jako je krása či předstíraná osobitost chování, a někdy i nemravnost charakteru. Kromě toho manželství jsou uzavírána uvnitř oblastí, měst a vesnic, kde se člověk narodil nebo kde bydlí, a kde je výběr omezen na rodiny, které člověk zná, a z nich na ty, jejichž životní podmínky jsou obdobné jeho vlastním.

Proto ve většině případů manželství uzavřená ve světě jsou vnější a ne zároveň i vnitřní, přestože skutečné manželství je vytvořeno vnitřním spojením neboli spojením duší. Toto spojení člověk nevnímá, dokud neodloží svůj vnější charakter a neobleče vnitřní charakter, k čemuž dochází po smrti. Proto dochází k rozdělení a následným novým sjednocením s partnerem podobného a slučitelného charakteru - není-li toto spojení poskytnuto na zemi; což je případ lidí, kteří Od svého mládí milovali, toužili a prosili Pána o počestné a krásné partnerství s jediným partnerem a kteří Odhodili a odmítli popudy volných a blouznivých chťičů.

ML. 49

Následující úryvky pokračují popisem lásky, kterou Swedenborg nazývá „pravá manželská láska.“ Tato láska je manželskou láskou ve své pravé podstatě a v dokonalém stavu (ML 57). Bůh ji lidem udělil společně se Životem, ale dnes je, jak se dočítáme, natolik vzácná, že lidé nevědí, jaký je její charakter, a nevědí téměř ani to, že existuje (ML 58). Přesto je tato láska základní láskou všech nebeských, duchovních, a proto i přírodních lásek v nebi a v církvi (ML 65).

Do této (pravé manželské) lásky jsou zahrnuty všechny radosti a rozkoše, od první až po poslední.

Veškeré rozkoše, které člověk cítí, jsou rozkošemi jeho lásky. Láska se rozkošemi projevuje, ba i existuje a žije jimi. (...) Protože manželská láska je základem všech dobrých lásek a je vepsána dokonce i v té nejmenší části každého člověka, vyplývá z toho, že její rozkoše převyšují rozkoše všech ostatních lásek a také že přináší rozkoš všem ostatním láskám podle toho, nakolik je v nich přítomná a zároveň nakolik je s nimi sjednocená. Neboť ona rozpíná nejvnitřnější části mysli a zároveň i nejvnitřnější části těla, když její lahodný proud jimi protéká a otevírá je.

Tato láska v sobě zahrnuje veškeré rozkoše od první až po poslední; důvodem je výtečnost jejího užitku, který převyšuje užitky všech ostatních lásek. Tímto užitek je šíření lidského rodu, a proto i nebe andělů. Protože tento užitek je cílem stvoření, následuje z toho, že do této lásky byly zahrnuty veškeré stavy blaženosti, štěstí, rozkoše, příjemnosti a potěšení, jaké jen mohou být Pánem Stvořitelem uděleny člověku. (...)

Vím, jak málokdo připustí, že do manželské lásky byly shromážděny všechny radosti a rozkoše od první až po tu poslední; a to proto, že pravá manželská láska - která tyto radosti a rozkoše obsahuje - je dnes tak vzácná, že lidé nevědí o jejím charakteru ani existenci. (...) Tyto rozkoše se totiž nenacházejí v žádné jiné manželské lásce než v pravé manželské lásce. A protože pravá manželská láska je na zemi tak vzácná, je nemožné popsat její svrchovaný stav štěstí jinak než na základě svědectví andělů, neboť ti ji zakoušejí.

ML. 68, 69

Do této lásky nepřichází a nemůže v ní zůstat nikdo jiný než ten, kdo jde k Pánu, miluje pravdy církve a koná její dobro.

Ve stavu pravé manželské lásky nemůže být nikdo jiný než ten, kdo ji přijímá od Pána - to znamená ten, kdo k Němu jde přímo a žije z Něj život církve; a to proto, že tato láska je co do svého původu a souvztažností nebeská, duchovní, svatá, ryzí a čistá, a to nad všechny ostatní lásky, které jsou s anděly nebe a s lidmi církve. Tyto charakteristiky lásky mohou být pouze v lidech, kteří jsou spojeni s Pánem a Jeho prostřednictvím jsou ve společenství s anděly nebe. Neboť tito lidé se vyhýbají všem nemanželským láskám, které jsou spojeními s jinými než s jejich zákonnými partnery, jako zraněním duše a zapáchajícím kalužím pekla; nakolik se vyhýbají těmto spojeníům až po chtíče vůle a tedy i následné záměry, natolik je v nich tato láska očišťována a postupně se stává duchovní láskou - nejdříve během jejich života na zemi a potom v nebi.

ML. 71

Následující úryvky popisují spojení duší a myslí partnerů manželskou láskou - tedy spojení, které je myšleno Pánovými slovy, že již nejsou dva, ale jsou jedno tělo.

Manželská láska spojuje duše, a tedy i myslí v jedno

Každá lidská bytost je stvořena z duše, myslí a těla. Duše tvoří jeho nejvnitřnější, mysl prostřední a tělo vnější část. Protože duše tvoří nejvnitřnější část člověka, je svým původem nebeská. Protože mysl tvoří jeho prostřední část, je svým původem duchovní. A protože tělo je jeho vnější část, je svým původem přírodní.

Věci, které jsou svým původem nebeské a duchovní, neexistují v prostoru, ale ve zdáních prostoru. O tom se ví i ve světě. Říká se proto, že duchovní věci nemají rozměr a polohu. Z toho vyplývá, že jelikož prostor je zdáním, vzdálenost a blízkost je také zdáním. Zdání vzdálenosti a blízkosti v duchovním světě závisí na shodě, podobnosti a spřízněnosti lásky (...)

Těmito úvahami chceme ukázat, že duše a myslí lidí nejsou v prostoru tak jako jejich těla, neboť, jak jsme řekli, duše a myslí jsou svým původem nebeské a duchovní. A protože nejsou v prostoru, mohou být spojeny jakoby v jedno, přestože jejich těla takto spojena být nemohou.

Toto spojení se děje zejména mezi manžely, kteří se navzájem intimně milují. Avšak protože žena pochází z muže a toto spojení je druh znovusjednocení, rozum může pochopit, že se nejedná o splnutí, ale o připojení (adjunctio) tak blízké a těsné, jak blízká a těsná je láska, a u těch, kteří jsou ve stavu pravé manželské lásky, až k bodu vzájemného kontaktu. Toto připojení může být nazýváno duchovním spolužitím, ke kterému dochází u manželů, kteří se něžně milují, jakkoli mohou být tělesně rozděleni. To je potvrzeno mnohou zkušeností dokonce i v přírodním světě. Je z toho zřejmé, že manželská láska spojuje dvě duše a myslí v jedno.

ML. 158

Zásnubami jsou oba partneři připravováni pro manželskou lásku

Skutečnost, že mysl či duch partnerů je zásnubami připravován na sjednocení s myslí či duchem druhého, neboli že láska jednoho je připravována na sjednocení s láskou druhého,

je zřejmá z argumentů uvedených v předchozích Odstavcích. Kromě toho bychom se měli zmínit o tom, že pravá manželská láska má řádem určeno, že stoupá a sestupuje. Vzestupuje od svého prvního tepla postupně k jejich duším s úsilím spojit je, a to neustálým vnitřním otevíráním jejich mysli. Neexistuje žádná jiná než manželská láska, která by o toto otevírání usilovala intenzivněji nebo která by byla mocnější a dovednější v tomto otevírání nitra myslí, neboť duše každého z partnerů si to přeje. Zároveň s tím, jak tato láska stoupá k duším, sestupuje také k tělu a takto se odívá. Mělo by se však vědět, že manželská láska je ve svém sestupu taková, jaká je výšce do které stoupá: jestliže stoupá vysoko, je při svém sestupu čistá, ale jestliže nestoupá vysoko, sestupuje nečistá. Důvodem je, že nižší principy mysli jsou nečisté a vyšší jsou čisté; neboť nižší principy mysli jsou spjaté s tělem, ale vyšší se od těla Oddělují. (...) Z těchto několika úvah může být zřejmé, že zasnubami je mysl obou partnerů připravována pro manželskou lásku, i když rozdílnými způsoby podle rozdílnosti citových náklonností.

ML. 302

Stavy, které vytváří tato láska, jsou nevinnost, mír, pokoj, nejvnitřnější přátelství, naprostá důvěra, a vzájemná touha mysli a srdce dát druhému vše dobré; a z nich povstávající blaženost, spokojenost, rozkoš a potěšení, a z věčného zakoušení těchto stavů také nebeské štěstí.

Všechny tyto věci jsou v manželské lásce a vycházejí z ní, protože její původ je v manželství dobra a pravdy, které je z Pána. Podstata lásky je taková, že touží být ve společném sdílení s tím, kterého ze srdce miluje - dokonce mu i touží dát své vlastní radosti. Z toho povstávají její vlastní radosti. To platí v nekonečně vyšším měřítku i o Božské Lásce, která je v Pánu, ve vztahu k člověku, kterého On stvořil jako příjemce z Něj vycházející lásky a moudrosti. Protože stvořil člověka k jejich přijímání, muže k přijímání moudrosti a ženu k přijímání lásky mužovy moudrosti, proto do jejich nejhlubšího nitra vlił manželskou lásku, do které vpravil všechny požehnané, šťastné, rozkošné a potěšující věci, které plynou spolu s životem pouze z Jeho Božské Lásky prostřednictvím Jeho Božské Moudrosti, a vplývají do svých přijímatelů - což jsou pouze ti, kteří jsou zakotveni v principu pravé manželské lásky. Zmínili jsme se zde o nevinnosti, míru, pokoji, nejvnitřnějším přátelství, naprosté důvěře a vzájemné touze mysli a srdce dát druhému vše dobré, protože nevinnost a mír jsou věci duše, pokoj věc mysli, nejvnitřnější přátelství věc hrudi, naprostá důvěra věc srdce, a vzájemná touha mysli a srdce dát druhému vše dobré je věcí těla, odvozenou z těchto předcházejících věcí.

ML. 180

Ti, kdo jsou v pravé manželské lásce, hledí v manželství na to, co je věčné - ne však ti, kteří v manželské lásce nejsou.

Ti, kteří jsou v pravé manželské lásce, hledí na to, co je věčné, protože v této lásce je věčnost a tato věčnost má základ v tom, že láska u ženy a moudrost u muže se po věčnost zvyšují - a tímto růstem partneri vstupují stále hlouběji do blaženosti nebe, které ji v sobě schraňuje. Kdyby jim proto představa věčnosti byla odňata nebo kdyby z nějaké příčiny vypadla z jejich mysli, bylo by to, jakoby byli svrženi z nebe.

Jaký je stav nebeských manželů, když myšlenka na věčnost opustí jejich mysl a místo toho se objeví myšlenka na manželství jako něco dočasného, se mi ozřejmilo následující zkušeností.

Jednou bylo za jistým účelem dovoleno, aby se mnou na čas přebývala jistá manželská dvojice; a jednomu chytře mluvícímu zlovolnému duchu se podařilo odejmout jim představu věčnosti manželství. Nato tito manželé začali naříkat a říkali, že takto nemohou dál žít a že se cítí zle jako nikdy předtím. Když to vycítili jejich přátelé z nebe, duch byl Od nich Odloučen

a vyhozen ven; na to se manželům představa věčnosti okamžitě vrátila, potěšili se ve svých srdcích a nejněžnějším způsobem jeden druhého objali.

ML. 216

Lidé zažívají duchovní teplo a duchovní chlad duchovní teplo je láska a duchovní chlad je její nepřítomnost nebo ztráta (ML 235). V následující kapitole se Swedenborg zabývá příčinami, které způsobují chladné stavy v manželství. Těchto příčin, jak říká, je spousta; některé z nich jsou vnitřní, jiné vnější a některé náhodné. Původ těchto faktorů však leží skryt v nejvnitřnějších oblastech člověka a chlad z nich plyne do odvozených oblastí až po jeho vnější projevy. (ML. 237).

Vnitřní důvody chladných stavů pramení z náboženství

Pravý zdroj manželské lásky má své sídlo v nejvnitřnější oblasti člověka, tedy v jeho duši (...). Rozumem můžeme pochopit, že zdroj církve a zdroj manželské lásky mají v člověku společné sídlo a že jsou v neustálém objetí. Výše jsme uvedli, že manželská láska závisí na stavu církve v člověku a má svůj základ v náboženství, protože náboženství formuje její stav.

Kromě toho, lidé byli stvořeni tak, že jsou schopni stávat se stále niternějšími bytostmi, a proto mohou být vedeni nebo pozvedáváni stále blíže k manželství dobra a pravdy a tak do pravé manželské lásky, a to až k bodu, kdy mohou cítit stav její blaženosti. Jediným prostředkem, kterým tam mohou být vedeni či pozvedáváni, je náboženství, což je zřejmé z toho, co jsme již řekli, tedy že zdroj církve a zdroj manželské lásky mají v člověku stejné sídlo a že jsou v neustálém objetí, a tak nemohou jinak než být ve spojení.

ML. 238

Proto takové důvody jako odmítnutí náboženství oběma či jedním z partnerů, rozdílná náboženství či nepravdy zakořeněné v náboženství jsou příčinami vnitřního chladu (který se však nemusí nezbytně projevovat i jako vnější chlad). Existuje také spousta vnějších důvodů chladu, jako je rozdílnost charakteru či chování manželů, a také víra, že manželská láska se ničím neliší od lásky nevázané. Dalším příkladem vnější příčiny chladu v manželství je soupeření o svrchovanost mezi partnery.

Jedním z vnějších důvodů chladu je soupeření o svrchovanost mezi partnery

Důvodem je, že podstatou manželské lásky je úsilí o sjednocování vůlí a proto i svoboda, a soupeření o svrchovanost nebo o nadvládu tyto věci zapuzuje - neboť soupeření rozděljuje a trhá jejich vůle na kusy a mění svobodu na podřízenost. Během tohoto soupeření duch jednoho koná násilí na druhém; a kdyby v tomto stavu byli otevřeny jejich mysli a nahlédlo by do nich duchovním zrakem, vypadaly by jako dva spolu zápasící boxeři, přistupující jeden k druhému střídavě s láskou a s nenávistí - s nenávistí v zápalu boje a s láskou v naději na převahu nebo v chťiči.

Když potom jeden zvítězí nad druhým, nepřátelství ustoupí z vnějšku do nitra mysli a tam zůstává skryto i se svým nepokojem. Takto přichází chlad jak k vítězi, tak i k poraženému. K vítězi přichází i proto, že on již nemá manželskou lásku, a ztráta této lásky znamená chlad. Namísto manželské lásky přichází teplo z nadvlády, avšak toto teplo je naprosto rozdílné od manželského tepla, jakkoli se mu vnějškově může díky chťičům podobat.

Když partneři dosáhnou této tiché dohody, vypadá to, jako by se manželská láska změnila v přátelství; avšak rozdíl mezi manželským přátelstvím a přátelstvím podřízenosti je jako rozdíl mezi světlem a stínem nebo jako mezi plápolajícím ohněm a studeným fosforeskujícím světlem, dokonce i jako mezi člověkem masa a krve a Člověkem stvořeným pouze z kostí a kůže.

ML. 248

Manželství ve světě přesto musí pokračovat až do smrti jednoho z partnerů

Tento článek zde uvádíme proto, aby bylo zřejmé, jak nezbytná, užitečná a pravdivá je skutečnost, že tam, kde není pravá manželská láska, je stále nutno jednat jako za předpokladu, že tam je. Jinak by tomu bylo v případě, kdyby manželský závazek neměl trvat do konce života, ale mohl být rozpuštěn podle libovůle, tak jako tomu bylo v případě Izraelského národa. (...)

Protože manželský závazek je na celý život, následuje z toho, že partneři musí udržovat vnější podobu lásky a přátelství.

Princip, že uzavřená manželství musí pokračovat až do smrti jednoho z partnerů, je založen na Božském zákoně, a následně také na zákoně racionálním, a proto i občanském. Je založen na Božském zákoně, který říká, že je nezákonné rozvést se s manželkou a oženit se s jinou ženou z jiného důvodu než z důvodu cizoložství. Je to také věc racionálního zákona, protože ten je založen na zákoně duchovním, neboť Božský a racionální zákon jsou jedním zákonem. Ve světle obou zákonů nebo z hlediska racionálního zákona ve světle Božského zákona můžeme vidět, k jakým odchylkám a rozvatům ve společnosti by vedlo volné ukončování manželství nebo opouštění manželek před koncem života podle libovůle mužů.

ML. 276

Zakončeme náš výběr z knihy „Manželská láska“ dvěma úryvky, které mohou být nadějí a povzbuzením pro všechny, kteří si váží pravé manželské lásky a touží po ní, ať už měli či neměli možnost zakusit něco z jejího štěstí již zde na Zemi.

Pro ty, kteří touží po pravé manželské lásce, Pán poskytuje protějšky, pokud ne na zemi, tak v nebi.

To vyplývá ze skutečnosti, že veškerá manželství z pravé manželské lásky jsou zabezpečována Pánem. (...) Jakým způsobem se to děje v nebi mi popsali andělé následujícím způsobem:

Ty nejobecnější i ty nejspecifičtější věci manželství jsou řízeny Božskou Prozřetelností Pána, protože veškeré rozkoše nebe plynou z rozkoší manželské lásky, tak jako sladké vody z vyvěrajícího pramene. Je proto zabezpečeno, že se rodí manželské páry a aniž o tom chlapec či dívka něco ví, jsou neustále připravováni Pánem ke svým budoucím manželstvím. Po určeném čase, když dosáhnou věku k ženění a vdávání, dívka a chlapec se někde jakoby náhodou potkají a všimnou si sebe. Okamžitě jakoby instinktem rozpoznají, že patří k sobě, a jakoby z vnitřního hlasu si řeknou: „Ona je má,“ a „On je můj.“ Když žijí nějakou dobu s touto myšlenkou v mysli, začnou o tom spolu uvážlivě hovořit a zasnoubí se.

Použili jsme výrazů „jakoby náhodou“, „instinktem“ a „z vnitřního hlasu“, i když jsme ve skutečnosti mínili Božskou Prozřetelnost, neboť když člověk o Božské Prozřetelnosti neví, jeví se mu to popsáním způsobem - neboť Pán otevírá jejich vnitřní podobnosti, aby se mohli vidět.

Pravá manželská láska, stejně tak jako pravé manželské přátelství, důvěra, pravá manželská schopnost a takové spojení myslí, že se dva mohou stát jedním tělem, mohou existovat pouze s jednou ženou.

Skutečnost, že pravá manželská láska je v dnešních dnech natolik vzácná, že se o ní obecně nic neví, byla již několikrát předmětem našich úvah. Dokázali jsme, že tato láska přesto existuje. (...) Avšak i mimo tyto důkazy – kdo neví, že existuje láska, která svou výtečností a uspokojením natolik překračuje všechny ostatní lásky, že ty jsou ve srovnání s ní téměř jako nic? Zkušenost dosvědčuje mnohými příklady, že tato láska přesahuje sebelásku, lásku ke světu, a dokonce i lásku k životu.

Neexistují snad příklady mužů, kteří se pro ženu, po které touží a kterou úpěnlivě vzývají, vrhají na kolena, zbožňují ji jako svou bohyni a podřizují se jejím přáním jako nejponíženejší sluhové - důkaz, že tato láska přesahuje sebelásku ? Neexistují snad příklady mužů, kteří pro takovou ženu vynaloží jakékoliv prostředky, dokonce i velká bohatství, mají-li je, a své celé jmění - důkaz, že tato láska přesahuje lásku ke světu ? A neexistují snad příklady mužů, kteří pro takovou ženu považují i život sám za bezcenný a přejí si raději zemřít, než být odmítnuti - důkaz, mnohokrát dosvědčený souboji i osudovými konci rivalů v lásce, že tato láska přesahuje i lásku k životu ? Konečně, neexistují snad příklady mužů, kteří byli Odmítnutím takové ženy přivedeni k šílenství ?

Kdo by z těchto několika případů počátků této lásky nemohl racionálně vyvodit, že tato láska má ze své podstaty nadřazené postavení nad každou jinou láskou a že je v ní proto duše člověka a slibuje mu věčnou blaženost s tou, po které touží a kterou úpěnlivě vzývá ? A kdo došel k tomuto závěru, jakou jinou příčinu těchto věcí zde může nalézt než tu, že muž dal svou duši a své srdce jediné ženě ? Neboť kdyby někdo nabídl milenci, zatímco je v tomto stavu, jako druhou možnost tu nejuctyhodnější, nejbohatší a nejkrásnější ze všech žen, nepohrdl by touto nabídkou a nedržel by se té, kterou si vybral, se srdcem patřícím pouze jí ?

Tolik bylo řečeno, milý čtenáři, abys mohl vědět, že existuje takto dokonalá manželská láska a že existuje pouze tehdy, když muž miluje pouze jedinou ženu. Nemůže z toho intelekt vyvodit, když přehlédne celou řadu vzájemně spjatých důvodů, že když milenec ze své nejvnitřnější duše neustále setrvává v lásce k jediné, získá ony věčné blaženosti, které si sliboval před jejím souhlasem a při něm ? A také to, že je získá, jde-li k Pánu a z Něj žije život pravého náboženství, jak jsme ukázali výše. Kdo jiný než Pán vstupuje z výšky do života člověka, zasévá zde vnitřní nebeské radosti a vpravuje je do všeho, co z nich v řádu následuje ? A to tím více, když zároveň s tím udílí i trvajíc mužnost ?

Skutečnost, že člověk tuto lásku nezakouší v sobě nebo že ji ten či onen člověk nemá, není ještě důvodem k závěru, že tato láska neexistuje nebo že nemůže existovat.

(6)

Nebe a peklo

Kniha „Nebe a peklo“, jejíž plný titul zní:

“Nebe a jeho divy, a peklo: Z věcí viděných a slyšených”, byla poprvé publikována v roce 1758. Moderní historikové považují Swedenborgovy popisy života po smrti za nejucelenější a nejjasnější ze všech, které byly doposud provedeny. Popis duchovního světa začíná v této knize popisem **nebe** a charakteru života andělů; dále pokračuje **duchovním světem**, tedy **prostředním místem**, kde téměř všichni lidé začínají svůj život po smrti; a končí popisem **pekla**.

Hned v prvním odstavci své knihy se Swedenborg zmiňuje o tom, jaká temnota vládne mezi lidmi ve vědomostech o našem duchovním Životě a životě po smrti. Je fascinující si uvědomit, jak se lidé za 200 let po sepsání jeho spisů tomuto poznání o Životě za hranicemi našich smyslů přiblížili. Je tomu i díky zážitkům „z blízkosti smrti“, o kterých dnes lidé mluví daleko otevřeněji než dříve a kterými lidé docházejí k přesvědčení, že existuje život po smrti a duchovní svět obydlený těmi, kdo zemřeli před námi. Podívejme se, co o tomto světě napsal Swedenborg.

Proč Swedenborg získal tyto zkušenosti ?

Člověk církve dnes neví téměř nic o nebi či o pekle, nebo o svém životě po smrti, ačkoli všechny tyto věci jsou vyloženy a popsány ve Slovu. Mnozí z těch, kteří se narodili v církvi, jim odmítají věřit a říkají si ve svých srdcích: „Kdo kdy přišel z onoho světa, aby nám o tom řekl ?“ Aby proto tento duch popírání, převládající zejména u těch, kteří mají spoustu světské moudrosti, nenakazil a nezkazil také ty, kteří jsou prostého srdce a prosté víry, bylo mi dovoleno stýkat se s anděly a mluvit s nimi jako člověk s člověkem, a také pozorovat, jaké je nebe a jaké peklo, a to již po třináct let; nyní mi bylo dovoleno popsat to, co jsem viděl a slyšel, v naději, že nevědomost může být osvětlena a nevíra rozptýlena. Toto bezprostřední zjevení je v těchto dnech možné, protože právě jím je míněn Příchod Pána.

NP J

Všechno v tomto světě pochází z duchovního světa

Celý přírodní svět je v souvztažnosti s duchovním světem, a to ne pouze přírodní svět jako celek, ale také každá jednotlivá věc v něm; a proto vše, co v přírodním světě pochází z duchovního světa, je nazýváno „souvztažností.“ Musíme tomu rozumět tak, že vše v přírodním světě pochází a má trvalou existenci z duchovního světa přesně jako důsledek ze své příčiny. Vše, co se rozprostírá pod sluncem a co přijímá teplo a světlo ze slunce, se nazývá přírodní svět; a všechny věci, které odtud odvozují svou existenci, patří tomuto světu. Avšak duchovní svět je nebe; a všechny věci v nebi patří onomu světu.

NP 89

Přítomnost Pána v nebi je jako světlo a teplo slunce

Ačkoli slunce tohoto světa není v nebi vidět, přesto se tam nachází slunce, světlo i teplo a všechny věci, které jsou v tomto světě spolu s nesčetnými jinými věcmi; nejsou však ze stejného zdroje, neboť v nebi jsou věci duchovní a ve světě přírodní. Sluncem je v nebi Pán; světlem je zde Božská pravda a teplem Božské dobro, které vycházejí z Pána jako ze slunce. Odtud pocházejí všechny věci v nebi. (...) Pán se v nebi jeví jako slunce, neboť je Božskou láskou, ze které pocházejí všechny duchovní věci a prostřednictvím slunce světa i všechny přírodní věci. Tato láska září jako slunce.

Skutečnost, že se Pán jeví v nebi jako slunce, je způsobena Božskou láskou, která je v Něm a z Něj - proto jsou všichni v nebi neustále otočeni tváří k Němu. (...) Ti, kteří jsou v pekle, se však otáčejí k opačné temnotě, tedy zády k Pánu - protože v pekle jsou všichni v sebelásce a v lásce ke světu, a tedy proti Pánu. (...) Co se týče našeho ducha, člověk se otáčí obdobně jako duchové zády k Pánu, pokud je v sebelásce a v lásce ke světu, a čelem k Pánu, jestliže je v lásce k Pánu a k bližnímu.

NP 117, 123

Dobré a špatné stavy v životě andělů

Andělé nejsou neustále ve stejném stavu lásky, a proto ani ve stejném stavu moudrosti - neboť veškerá jejich moudrost je odvozena z jejich lásky. Andělé jsou někdy ve stavu silné lásky, jindy ve stavu slabší lásky. Tyto stavy se snižují ve stupních Od nejvyššího až po ten nejnižší. Když jsou v nejsilnějším stupni lásky, jsou ve světle a v teple svého života a v jasném a radostném stavu. Avšak když jsou v posledním stupni, jsou ve stínu a chladu a v nejasném a neradostném stavu. Z tohoto posledního stavu se navracejí zpět do prvního a tak dále, jak tyto změny následují jedna za druhou s různými obměnami. Tyto stavy následují po sobě v posloupnosti jako různé stavy světla a stínu nebo tepla a chladu, nebo jako ráno, poledne, večer a noc, či den za dnem ve světě, s nekončící různorodostí v průběhu roku. Mají také své souvztažnosti: ráno je v souvztažnosti se stavem lásky v jasnosti, poledne se stavem moudrosti v jasnosti, večer se stavem moudrosti v nejasnosti a noc se stavem bez lásky a bez moudrosti. Musíme však vědět, že stavy života v nebi nikdy nejsou v souvztažnosti s nocí, ale pouze s šerem, které předchází ránu; s nocí je v souvztažnosti život v pekle.

NP 155

Stárnout v nebi znamená mládnout

Ti, kdo jsou v nebi, se neustále přibližují jaru svého života a jsou tomuto radostnému a šťastnému jaru tím blíže, čím více tisíc let žijí - a to do věčnosti; k tomuto jaru rostou v míře, ve které roste jejich láska, péče o druhé a víra.

Ženy, které zemřely staré a opotřebované věkem, postupují v průběhu let - pokud žily ve víře v Pána, v účinné lásce k bližnímu, a ve šťastné manželské lásce s manželem, stále více k rozkvětu svého mládí a časného ženství a ke kráse, která přesahuje jakoukoli představu, kterou si o kráse můžeme udělat na Zemi. Tím, co kráse dává formu a takto projevuje svou vlastní podobu, je dobro a účinná láska, které způsobují, že radost a krása účinné lásky vyzařují z každého detailu tváře, která se tak stává samotnou formou účinné lásky. (...) Jedním slovem, stárnout v nebi znamená mládnout. Takovou podobu a krásu mají v druhém životě ti, kteří žili v lásce k Pánu a v účinné lásce k bližnímu. Všichni andělé jsou takovouto formou v nekonečných obměnách - a z nich je tvořeno nebe.

NP 414

Život v nebi nesleduje hodiny

Ačkoliv v nebi jdou všechny věci po sobě tak jako ve světě, andělé přesto nemají žádnou představu o času a prostoru; tato představa je jim natolik vzdálená, že vůbec nevědí, co to čas a prostor je. (...) Důvodem je to, že v nebi jsou místo roků a dnů změny stavů (...).

Někteří lidé vědí, že čas je svým původem stav, neboť vědí, že čas přesně odpovídá stavům náklonností - že je krátký u těch, kteří jsou v příjemných a radostných stavech, dlouhý u těch, kteří jsou v nepříjemných a smutných stavech, a různě dlouhý ve stavech naděje a očekávání; to vede učené lidi ke zkoumání, co to prostor a čas je. Někteří vědí, že čas náleží přírodnímu člověku.

NP 162, 163, 168

Vzdálenost v nebi nehraje roli

Všechny věci se v nebi jeví přesně tak jako ve světě, na svém místě a v prostoru - a přesto andělé nemají žádnou představu o místě či o prostoru.

Když někdo jde z jednoho místa na druhé, ať ve svém vlastním městě, ve dvorech či v zahradách, nebo jde k druhým do jiného společenství, dorazí tam rychleji, když si to vášnivě přeje, a méně rychle, když si to tolik nepřeje - cesta se prodlužuje či zkracuje podle jeho přání, ačkoliv zůstává stejná. To jsem často viděl ke svému překvapení. Vysvětluje se tím, že vzdálenosti, a proto i prostor, zcela odpovídají niterným stavům andělů; a proto do jejich myšlenek nemůže vstoupit žádný pojem či představa prostoru, přestože i u nich je prostor přesně tak jako ve světě.

NP 191, 195

Co to je nevinność moudrého Člověka

Nevinność moudrosti je pravá nevinność, protože je vnitřní a patří mysli samotné, tedy vůli samotné, a z ní také porozumění. A když je v člověku nevinność, je zde také moudrost, neboť moudrost patří vůli a porozumění. Proto se v nebi říká, že nevinność má svůj příbytek v moudrosti a že anděl má tolik nevinności, kolik má moudrosti. Ti, kteří jsou ve stavu nevinności, si nepřipisují nic z dobra, ale považují všechny věci za přijímané a připisují je Pánu; přejí si být vedeni Jím a ne sebou; milují vše dobré a nacházejí rozkoš ve všem pravdivém, protože vědí a vnímají, že milovat dobro, tedy chtít a dělat dobro, znamená milovat Pána, a milovat pravdu že znamená milovat bližního; žijí spokojeni s tím, co je jejich vlastní, ať je toho málo nebo hodně, protože vědí, že přijímají právě tolik, kolik je pro ně dobré - málo přijímají ti, pro které je užitečné málo a hodně přijímají ti, pro které je užitečné hodně; vědí také, že saní nevědí, co je pro ně dobré, ale pouze Sám Pán to ví a ve všech věcech, které pro ně zabezpečuje, hledí k věčnému. Nemají také starost o budoucnost; starost o budoucnost nazývají starostí o zítřek a definují ji jako žal ze ztráty nebo z nezískání věcí, které nejsou nezbytné pro užitky života. Se svými společníky nikdy nejednají se zlým úmyslem, ale vždy s dobrým, spravedlivým a upřímným úmyslem.

NP 278

Jaká je nebeská radost

Dnes málokdo ví, co je to nebe nebo co je to *nebeská radost*. Ti, kteří o těchto věcech vůbec kdy přemýšleli, mají o tom představu natolik obecnou a hrubou, že se dá těžko vůbec za něco považovat. Dozvěděl jsem se Od duchů, kteří přešli ze světa do příštího života, jakou mají představu o nebi a nebeské radosti; neboť když byli ponecháni sami sobě tak jako ve světě, mysleli opět stejným způsobem. Tato nevědomost o nebeské radosti existuje proto, že ti, kdo o ní přemýšleli, si svůj názor vytvořili podle vnějších radostí patřících přírodnímu člověku. Nevědí, co to je vnitřní a duchovní člověk, a neznají proto ani podstatu jeho rozkoše a blaženosti. Proto i kdyby jim ti, kteří jsou v duchovní či vnitřní rozkoši, řekli co to je nebeská

radost, nemohli by to nijak pochopit, neboť by to nezapadlo do žádné vytvořené představy a proto ani do žádného způsobu vnímání; bylo by to proto mezi věcmi, které přírodní člověk odmítá. Přesto každý může porozumět tomu, že když člověk opustí svou vnější či přírodní osobu, přichází do vnitřního či duchovního člověka. Může proto vidět, že nebeská rozkoš je vnitřní a duchovní, a ne vnější a přírodní; a protože je vnitřní a duchovní, je čistší a hodnotnější, a zasahuje nitro člověka, které náleží jeho duši či duchu. Z těchto věcí samotných může každý vyvodit, že jeho radost je radostí jeho ducha, a že radost těla ve srovnání s ní není nebeská; a může také pochopit, že cokoli je v duchu člověka, když opouští své tělo, zůstává s ním po smrti, protože potom člověk žije jako duch.

NP 395

Učení o Bohu, který posílá do pekla děti, které před svou smrtí nebyly pokřtěny, je jedním z nejhůře pochopitelných tvrzení tradiční křesťanské církve. Právě křesťanství říká jasně - všechny děti, které zemřou, přicházejí do nebe, kde se jim dostává zvláštní péče andělských žen.

Co se stane, když zemře dítě

Když zemře dítě, zůstává dítětem i v příštím životě, s dětskou myslí a s obdobnou nevinností v nevědomosti a s obdobnou něhou ve všech věcech. Je pouze v začátcích schopnosti stát se andělem, neboť děti nejsou anděly, ale stávají se jimi. Každý, kdo odchází z tohoto světa, totiž vstupuje do druhého ve stejné fázi života - malé dítě ve stavu malého dítěte, chlapec ve stavu chlapce, mládenec, muž a starý člověk ve stavu mládence, muže a starého člověka; ale potom je stav každého z nich změněn. Stav malých dětí přesahuje všechny jiné stavy v tom, že děti žijí v nevinnosti a skutečným životem se v nich ještě nezakořenilo zlo; a do této nevinnosti mohou být zasazeny všechny věci nebe, neboť nevinnost je přijímatelem pravd víry a dobra lásky.

Hned poté, co jsou malé děti vzkříšeny, k čemuž dochází okamžitě po jejich smrti, jsou vzaty do nebe a předány andělským ženám, které v tělesném životě něžně milovaly malé děti a zároveň milovaly i Boha. Protože během svého pozemského života milovaly všechny děti s mateřskou něžností, přijímají je nyní jako své vlastní, a děti je z vrozeného instinktu milují jako své vlastní matky. Každá z těchto žen pečuje o tolik dětí, kolik jich ze svého duchovního rodičovského citu touží mít. Toto nebe se jeví vpředu před čelem, přesně ve směru, ve kterém anděl hledí k Pánu. Je tam umístěno proto, že malé děti jsou pod Pánovou přímou ochranou, a nebe nevinnosti, což je třetí nebe, do nich vplývá.

NP 330, 332

Děti se v nebi musí učit, jak odpírat tlaku následovat jiné lidi

Několikrát, když se mnou v chóru byly malé děti v čistě dětském stavu, slyšel jsem je jako neuspořádané něžné uskupení - tedy ne ještě v jednotě, jak k tomu dojde později, až vyspějí. K mému překvapení okolostojící duchové nemohli odolat snaze vyzývat je k hovoru. Tato touha je duchům vrozená. Avšak pokaždé jsem si všimnul, že děti tomu odpíraly a nechtěly se s nimi tímto způsobem bavit. Tato odmítnutí a jejich vytrvalost v nich, doprovázené určitým rozhořčením, jsem pozoroval často; když byla dětem dána příležitost mluvit, neřekly nic jiného než: "Je to tak." Dozvěděl jsem se, že malé děti jsou takto pokoušeny proto, aby si zvykly na odpírání a mohly začít odpírat nepravdám a zlu, a také proto, aby se nenaucily myslet, mluvit a jednat z vlivu druhých lidí, a tím se naučily nenechat se vést nikým jiným než Pánem.

NP 343

Názor, že pouze chudým a tvrdým životem si můžeme „zasloužit“ nebe, rovněž není založen na pravdě.

Naopak - žít Život, který vede do nebe, není tak obtížné.

Asketismus není cestou do nebe

Hned zpočátku bychom měli říci, že člověk může získávat bohatství a shromažďovat majetek tak dalece, jak mu to příležitost dovolí, pokud toho nedosahuje lstí a podvody; a že může užívat výtečných jídel a pití, pokud na tom nezakládá svůj život; že může mít nádherná obydlí podle podmínek, ve kterých žije, být v kontaktu s lidmi žijícími v obdobných podmínkách, chodit okolo jako zasvěcenec se smutným a strastiplným výrazem a svěšenou hlavou, ale může být veselý a radostný; ani nemusí dát svůj majetek chudým ve větší míře, než nakolik ho k tomu vedou jeho vlastní city - slovem, může vnějšně žít přesně tak jako světský člověk, a nic z toho mu nebude překážkou ke vstupu do nebe, pokud jen vnitřně myslí na Boha tak, jak by měl, a jedná upřímně a spravedlivě ve vztahu ke svým bližním. Neboť člověk je takový, jaké jsou jeho náklonnosti a myšlenky nebo jaká je jeho láska a víra, a z nich svůj život odvozují všechny jeho vnější skutky; neboť jednání je chtění a mluvení je myšlení - jednání je z vůle a mluvení je z myšlenek.

Protože vnějšně člověk může žít tak jako druzí, může bohatnout, mít plný stůl, bydlet v elegantním domě a dobře se oblékat podle podmínek a postavení, ve kterých žije, může si užívat rozkoší a radostí, zabývat se světskými záležitostmi v souvislosti se svým zaměstnáním, obchodem a životem své mysli i těla, pokud jen vnitřně uznává Božství a přeje vše dobré svému bližnímu, je z toho všeho zřejmé, že vstoupit na cestu k nebi není tak obtížné, jak si mnozí myslí. Celá obtížnost spočívá ve schopnosti odolávat sebelásce a lásce ke světu a zabraňovat tomu, aby tyto lásky vládly; neboť to je zdroj veškerého zla. Skutečnost, že to není tak obtížné, jak mnozí věří, je vyjádřena následujícími Pánovými slovy: „Učte se ode mě, neboť jsem tichý a pokorného srdce; a naleznete odpočínutí svým duším. Vždyť mé jho netlačí a břemeno netíží.“ (Mat. xi: 29, 30). Pánovo jho netlačí a břemeno netíží, protože člověk je veden Pánem a ne sám sebou do té míry, do níž odpírá zlům, která proudí ze sebelásky a z lásky ke světu; neboť tehdy Pán odpírá těmto zlům v člověku a odstraňuje je.

NP 358, 359

Co se stane po smrti s člověkem, který si vědomě vybral odříkavý způsob života, aby si zasloužil nebeskou odměnu ?

Mluvil jsem s několika lidmi po smrti, kteří se za života ve světě odřekli světa a oddali se samotářskému životu, aby tímto odvrácením se od světských věcí získali příležitost ke zbožným meditacím, s vírou, že takto mohou vstoupit na cestu k nebi. Avšak tito lidé se v příštím životě nacházejí ve smutném stavu; pohrdají druhými, kteří nejsou stejní jako oni; jsou rozhořčeni, že se jim nevede šťastněji než druhým, protože ven, ze si to zasloužili; nemají žádný zájem o druhé a odvracejí se od povinností účinné lásky, která je spojením s nebem. Touží po nebi víc než jiní; avšak když jsou pozdviženi mezi anděly, zavádějí zde nepokoj, který zneklidňuje štěstí andělů, a jsou proto posláni pryč; a když jsou posláni pryč, odebírají se na poušť, kde žijí stejný život jako ve světě.

Člověk je pro nebe utvářen pouze prostřednictvím světa. Ve **světě** leží **nejvnějšnější účinky**, do kterých musí ústit popudy vůle lidí; neboť pokud se tyto afekty nevyvinou do

skutků, což nastává ve společenství s druhými, jsou udušeny natolik, že člověk nakonec nemá žádný zájem o druhé, ale jen o sebe. Z toho všeho je jasné, že život účinné lásky k bližnímu, jímž je konání toho, co je správné a spravedlivé v každé práci a v každém zaměstnání, je to, co vede k nebi a ne život zbožnosti oddělený od účinné lásky. Z toho také plyne, že pouze do té míry, do jaké je člověk zapojen do zaměstnání života, může účinnou láskou působit a její život může růst; a je to nemožné do té míry, do níž se člověk od těchto zaměstnání odděluje.

NP 360

Být chudý může vést od nebe stejně tak jako být bohatý

Chudí lidé nepřicházejí do nebe díky své chudobě, ale díky svému životu. Život následuje každého, ať je chudý či bohatý. Neexistuje žádné zvláštní milosrdenství zvyhodňující jednoho či druhého; přijat je ten, který žil dobře, zatímco ten, který nežil dobře, je odmítnut. Kromě toho chudoba může vést člověka od nebe stejně tak jako bohatství. Mezi chudými je mnoho těch, kteří nejsou spokojeni se svým osudem, usilují o mnoho věcí a věří, že bohatství je blaženost; a když je nezískají, jsou velmi popuzeni a zle smýšlejí o Božské Prozřetelnosti; rovněž závidí druhým jejich dobré věci a jsou tak jako jiní hotovi obrátit druhé, kdykoli se jim k tomu naskytne příležitost, a oddávat se nečistým radostem. To však není pravdou u těch chudých, kteří jsou spokojeni se svým osudem, jsou pečliví a pilní ve své práci, milují práci více než zahálčivost, jednají spravedlivě a věrně a zároveň žijí křesťanský život.

NP 364

Není tak obtížné vést život, který vede do nebe

Ukážeme si, že není tak obtížné vést život, který vede do nebe, ačkoli si to někteří myslí. Kdo nemůže vést občanský a morální život? Vždyť každý je do tohoto života uváděn již od svého dětství a učí se o něm tím, že žije ve světě. Navíc každý, ať zlý či dobrý, vede tento život - neboť kdo by si nepřál být nazýván čestným a kdo by si nepřál být nazýván spravedlivým? Téměř každý praktikuje čestnost a spravedlnost vnějškově, aby se zdál být čestným a spravedlivým ve svém srdci, nebo aby se zdálo, že jedná z opravdové čestnosti a spravedlnosti. Duchovní člověk má žít podobně a může toho dosáhnout stejně snadno jako přírodní člověk, pouze s tím rozdílem, že duchovní člověk věří v Božství a jedná čestně a spravedlivě ne pouze proto, že je to v řádu s občanskými zákony, ale také proto, že je to v řádu s Božskými zákony.

NP 530

Následující úryvky pojednávají o skutečnosti, že člověk je ve své podstatě duchem, Žijíc trn již za svého pozemského Života (co do svého ducha) v některé duchovní společnosti sobě podobných duchů. Tam také přichází po své smrti.

Již nyní jsme duchy

Skutečnost, že co do svého nitra je každý člověk duchem, může být zřejmá z toho, že po odloučení z těla, k němuž dochází při umírání, žije člověk dál jako člověk - tak jako předtím. Abych se o tom přesvědčil, bylo mi dovoleno mluvit téměř s každým, koho jsem znal za jeho tělesného života; s některými hodiny, s některými týdny a měsíce a s některými po celé roky, a to hlavně proto, abych si tím byl jistý a mohl to dosvědčit.

K tornu můžeme dodat, že každý, co se týče jeho ducha (dokonce i když ještě žije ve svém těle) je v některém společenství duchů, ačkoliv o tom neví; jestliže je to dobrý člověk, je prostřednictvím duchů v některém andělském společenství, a jestliže je to zlý člověk, je v některém dábelkém společenství; a do téhož společenství přichází po smrti. O tom bývají často informováni ti, kteří po smrti přicházejí mezi duchy.

NP 437, 438

Smrt je pouze přechodem

Když tělo již není schopno vykonávat v přírodním světě své tělesné funkce, které jsou v souvztáznosti s myšlenkami a náklonnostmi ducha, jež duch má z duchovního světa, je člověku řečeno, že umírá. K tornu dochází tehdy, když ustává dýchání plic a tlukot srdce. Člověk však neumírá; je pouze oddělen od těla, které mu bylo k užitku ve světě, a člověk sám žije dál. Je řečeno, že člověk sám žije dál, protože člověk není člověkem díky svému tělu, ale díky svému duchu, neboť duch je tím, co v člověku myslí, a myšlenky s láskami jsou tím, co tvoří lidskou bytost. Je proto zřejmé, že smrt je pouhým přechodem člověka z jednoho světa do jiného. To je důvodem, proč ve Slově „smrt“ ve svém vnitřním významu znamená znovuvzkříšení a pokračování života.

NP 445

Záměry tvoří člověka

Každý ví, že všechny skutky a veškerá činnost člověka vychází z jeho vůle a myšlenek; v opačném případě by aktivita člověka nebyla ničím jiným než mechanickým pohybem jako u robota. Proto skutky a činnosti, pozorovány samy o sobě, jsou pouhými účinky, které odvozují svou duši a život z vůle a myšlenek a to dokonce do takové míry, že nejsou ničím víc než vůlí a myšlenkami v účinku, a tedy vůlí a myšlenkami ve své vnější formě. Z toho plyne, že kvalita skutků a činností je taková, jaká je kvalita vůle a myšlenek, které je vytvořily. Jestliže jsou vůle a myšlenky dobré, potom jsou skutky a činnosti také dobré, ale jestliže jsou vůle a myšlenky zlé, potom jsou i skutky a činnosti zlé, přestože se tak ve své vnější formě nemusí jevit. Tisíce lidí mohou jednat stejným způsobem, mohou vykonávat stejné skutky, tak obdobné ve své vnější formě, že jsou téměř nerozeznatelné - a přesto každý z nich může být rozdílný, protože vychází z rozdílné vůle.

NP 472

Swedenborg popisuje tři po sobě jdoucí stavy, kterými člověk prochází po své smrti. Jelikož Člověka tvoří, jak jsme uvedli, jeho záměry, je v něm při procházení uvedenými stavy postupně odkrývána jeho pravá vnitřní podstata: člověk se tak stále více stává tím, kým skutečně je, a přichází na místo, které je mu vlastní.

Co se stane s člověkem, když se probudí po své smrti

Člověk po své smrti a před tím, než vstoupí buď do nebe nebo do pekla, prochází třemi stavy. První stav je stavem jeho zevnějšku, druhý je stav jeho nitra a třetí je stav jeho přípravy. Těmito stavy člověk prochází ve světě duchů. Existují však lidé, kteří těmito stavy neprocházejí, ale okamžitě po smrti jsou vzati buď do nebe, nebo do pekla. (...) Avšak těch je jen málo ve srovnání s těmi, kteří jsou podrženi ve světě duchů a v souladu s Božím pořádkem připravováni buď pro nebe, nebo pro peklo.

NP 491

Prvý stav člověka po smrti se podobá jeho stavu ve světě, protože se nachází obdobně ve svém *zevnějšku*, má stejnou tvář, stejnou řeč a stejné schopnosti, a žije proto stejný morální a občanský život; je si vědom skutečnosti, že již není ve světě, jen na základě toho, s čím se potkává, a na základě toho, co mu při jeho vzkříšení bylo řečeno anděly - že se stal duchem. Takto jeden život pokračuje za druhým a smrt je pouze přechodem.

Člověk je bezprostředně po svém životě ve světě v takovém stavu ducha, že jej rozpoznávají jeho přátelé i všichni ti, které znal ve světě; neboť duchové vnímají tento stav nejenom z tváře a z řeči člověka, ale také, když se k člověku přiblíží, ze sféry jeho života. Kdykoliv někdo v druhém životě myslí na druhého člověka, svými myšlenkami před sebe přitahuje jeho tvář a zároveň s ní i mnoho záležitostí jeho života; a to způsobuje skutečnou přítomnost druhého člověka, jako by jej zavolali či pro něj poslali. (...) Takto jsou všichni, jakmile vstoupí do druhého života, rozpoznáni svými přáteli, příbuznými a všemi, kteří je nějakým způsobem znali; mluví spolu a sdružují se potom podle přátelství, která měli ve světě. Často jsem slyšel, že ti, kteří přišli ze světa, se radovali z toho, že opět vidí své přátele, a tito přátelé se na oplátku radovali z jejich příchodu.

NP 493, 494

Když člověk projde prvním stavem, který je stavem *zevnějšku* (...), člověk - duch je veden do stavu svého *nitra* neboli do stavu své vnitřní vůle a jejích myšlenek, ve kterých setrval ve světě, když byl ponechán sám sobě a myslel svobodně a bez zábran. Do tohoto stavu sklouzává nevědomě, jako když ve světě přecházel z myšlenek, které jsou nejbližší jeho řeči (tedy ze kterých mluvil) do svých vnitřních myšlenek a přebýval v nich. Proto v tomto stavu svého *nitra* je člověk-duch sám v sobě a ve svém vlastním životě; neboť myslet svobodně ze svých vlastních lásek je samotným životem člověka a samotným člověkem.

Když je duch ve stavu svého *nitra*, je zřejmé, jaký skutečně byl, když byl ve světě, neboť tehdy již jedná ze svého vlastního charakteru. Ten, kdo byl ve světě vnitřně v dobru, jedná potom racionálně a moudře, a dokonce i moudřeji, než když byl ve světě, protože jeho spojení s tělem je uvolněno, a je proto uvolněn ze světských záležitostí, které podobně jako mrak byly příčinou nejasnosti a zastínění. Avšak kdo byl ve světě zlý, jedna potom hloupě a bláznivě, a dokonce bláznivěji než ve světě, protože je volný a nemá již žádné zábrany. Tento člověk byl za svého života ve světě podle vnějšího zdání rozumný, neboť svým zevnějškem budil zdání racionálního člověka; avšak bez tohoto *zevnějšku* vychází jeho bláznovství najevo.

Třetí stav člověka po smrti, tedy stav jeho ducha, je stavem **vyučování**. Tento stav je určen těm, kteří vstupují do nebe a stávají se anděly. Není pro ty, kdo vstupují do pekla, protože ti nejsou schopni přijímat učení; a proto jejich druhý stav je zároveň jejich třetím stavem a končí tím, že se zcela obrací do své vlastní lásky, tedy ke svému pekelnému společenství, které je v této lásce. Když k tomu dojde, tito lidé chtějí a myslí z této lásky; a protože tato láska je pekelná, nechťejí nic jiného než zlo, nesmyslejí jinak než nepravdivě a v tomto myšlení a chtění nacházejí své rozkoše, protože ty náleží jejich lásce; v důsledku toho odmítají vše dobré a pravdivé, co předtím přijali jako prostředky sloužící jejich lásce.

Na druhé straně dobří duchové jsou vedeni z druhého stavu do třetího, což je stav jejich přípravy pro nebe prostřednictvím vyučování. Člověk totiž může být připravován pro nebe pouze poznáním toho, co je dobré a pravdivé, tedy pouze prostřednictvím vyučování, neboť člověk může poznat duchovní dobra a pravdy a zla a nepravdy, jež jsou jejich opaky, pouze tím, že je v nich vyučován.

NP 502, 505, 512

Závěrečná část knihy je o místě (či stavu) člověka, které se nazývá peklo. Hovoří o tom, že žijeme v duchovní rovnováze mezi oběma světy, abychom tak vždy měli svobodu duchovní

volby. A proto pouze naše svobodná volba určuje, jaký stav života si pro sebe v příštím životě vybereme.

Jakým způsobem je ustavena rovnováha mezi nebem a peklem ?

Něco bude nyní řečeno o rovnováze mezi nebem a peklem. Je známo, že když dvě věci působí vzájemně proti sobě a že když v míře, ve které jedna reaguje a odpírá, druhá jedná a pohání, protože na každé straně se nachází síla stejné velikosti, ani jedna z nich nemá žádný účinek a třetí strana může snadno působit na obě. Neboť když se tyto dvě síly neutralizují vzájemným protikladem sil stejné velikosti, třetí síla je v plném účinku a jedná tak snadno, jako by zde nebyl žádný protiklad. Taková je rovnováha mezi nebem a peklem. Přesto tato rovnováha není taková jako mezi dvěma stejně silnými zápasníky, ale je to duchovní rovnováha, tedy rovnováha nepravdy proti pravdě a zla proti dobru. Z pekla neustále vzlíná nepravda ze zla a z nebe pravda z dobra. Tato duchovní rovnováha působí, že člověk myslí a chce svobodně; neboť vše, co člověk myslí a chce, má vztah buď ke zlu a odtud k nepravdě, nebo dobru a odtud k pravdě. Když je proto člověk v této rovnováze, má svobodu buď připustit a přijmout zlo a jeho nepravdu z pekla, nebo připustit a přijmout dobro a jeho pravdu z nebe. Každý je v této rovnováze udržován Pánem, protože Pán řídí jak nebe, tak i peklo.

Byla popsána rovnováha mezi nebem a peklem a bylo ukázáno, že se jedná o rovnováhu mezi dobrem, které je z nebe, a zlem, které je z pekla, tedy že se jedná o duchovní rovnováhu, která je ve své podstatě svobodou. Duchovní rovnováha je ve své podstatě svobodou, protože je to rovnováha mezi dobrem a zlem a mezi pravdou a nepravdou, a ty jsou duchovní. Proto schopnost chtít buď dobré nebo zlé, myslet buď pravdivě nebo nepravdivě a vybírat si jedno namísto druhého, je svobodou, o které hovoříme. Tuto svobodu Pán dává každému a nikdy ji od něj nevezme zpět. Ve skutečnosti svoboda není člověka, ale Pána, protože pochází od Něj; přesto je tato svoboda člověku dána spolu s životem jako jeho vlastní, a to proto, aby člověk mohl být přetvořen a spasen; protože bez svobody by k jeho přetvoření ani ke spáse nemohlo dojít.

Stačí jakákoliv racionální úvaha k tomu, abychom viděli, že je na straně lidské svobody být schopen myslet správně či nesprávně, upřímně či neupřímně, spravedlivě či nespravedlivě; stačí také k tomu, abychom viděli, že člověk má svobodu mluvit a jednat správně, čestně a spravedlivě, avšak ne mluvit a jednat nesprávně, neupřímně a nespravedlivě, protože duchovní, morální a občanské zákony omezují jeho vnější osobu. Z toho je zřejmé, že duch člověka, který myslí a chce, je tím, kdo je svobodný, a ne jeho vnější osoba, která mluví a jedná .kromě případů, kdy to je v souhlasu s výše uvedenými zákony.

NP 537, 597

Jak může někdo skončit v pekle, když tam Pán nikoho neposílá ?

Když člověk vstupuje do druhého života, je nejprve přijat anděly, kteří mu poskytují veškerou možnou pomoc a mluví s ním o Pánu, o nebi, o andělském životě a vyučují ho pravdivým a dobrým věcem. Jestliže je však člověk (nyní duch) jedním z těch, kteří ve světě o těchto věcech věděli, ale v srdci je popírali nebo jimi pohrdali, po nějaké době rozhovorů s anděly si přeje vzdálit se a hledá, jak by se od nich dostal pryč. Jakmile to andělé vycítí, opouští jej. Po několika dalších rozhovorech s jinými se tento člověk nakonec slučuje s těmi, kteří jsou ve stejném zlu jako on. Když k tomu dojde, obrací se pryč od Pána a tváří k tomu peklu, se kterým byl spolčen ve světě a ve kterém dlí ti, kdo jsou ve stejné lásce ke zlu.

Z toho všeho je zřejmé, že Pán k sobě přitahuje každého ducha prostřednictvím andělů a prostřednictvím vlivu z nebe; ale ti duchové, kteří jsou ve zlu se tomu úporně brání, od Pána se jakoby odtrhávají a jsou přitahováni svými vlastními zly, tedy peklem, jako provazem. A protože jsou takto přitahováni a díky své lásce ke zlu se dychtivě nechávají přitahovat, je zřejmé, že se svrhávají do pekla sami ze své vlastní svobodné volby. Lidé ve světě ovlivnění svými představami o pekle tomu nemohou uvěřit.

Nyní bychom si měli několika slovy říci, jakým způsobem zlý duch svrhává sám sebe do pekla, přestože v pekle je tolik trýzně. Každé peklo kolem sebe vytváří sféru chtíčů svých obyvatel. Kdykoliv tuto sféru vycítí někdo, kdo je ve stejném chtíči, dotkne se to jeho srdce a on pocítí rozkoš. Chtíč a rozkoš jsou totiž jedno; neboť k čemu člověk pocituje žádost, to je pro něj rozkošné. Z toho důvodu se tento duch obrací k pekle a z rozkoše srdce si tam sám přeje jít, neboť ještě neví, jaké trýzně tam existují - přestože i ten, kdo to ví, tam touží jít. Nikdo v duchovním světě totiž nemůže odpírat svým žádostem, protože jeho žádosti náleží jeho lásce, jeho láska náleží jeho vůli a jeho vůle náleží jeho podstatě; a zde každý jedná ze své podstaty.

NP 548, 574

Poznámka na závěr:

V *Českém jazyce* byly vydány následující tituly seznamující s náboženstvím Pravého křesťanství:

- **Tajemství nebe** - výňatky z díla Emanuela Swedenborga. Knížka přináší citáty ze Swedenborgových teologických děl, z nichž každý obsahuje myšlenku podněcující k dalšímu přemýšlení. Je doplněna závěrem zamýšlejícím se nad autenticitou přinášeného poselství.
- **Život Emanuela Swedenborga**. Brožura seznamuje se základními životopisnými údaji i s vědeckou a politickou kariérou švédského teologa. Stručně představuje a charakterizuje jednotlivé teologické knihy a je doplněna přehledem všech významnějších prací z oborů, jimiž se zabýval.
- **Pohledy do tajemství Bible**. Kniha Rev. J. S. Maříka, která přiblíží čtenáři vnitřní smysl Bible. V 770 heslech ukazuje cestu k pochopení toho, co bývá často předmětem sporů teologů a racionálně myslících lidí. Autor ve zkratce postihuje nejen význam obecně známých biblických citátů, ale zvláště ta místa, jež se neinformovanému čtenáři jeví jako rozporná z hlediska exaktního poznání.
- **Arcana**, - Swedenorská revue. Časopis vydávaný čtyřikrát ročně Českou Swedenborskou společností. Přináší domácí i zahraniční články týkající se teologie Pravého křesťanství. Editor: Rev. Ing. Martin D. Krejza.

Následující spisy E. Swedenborga je možno získat v českém jazyce v xeroxové kopii za cenu pořizovacích nákladů:

- **Nový Jeruzalém a jeho nebeské nauky**
- **Nauka o Písmu**
- **Styk duše s tělem**

Výše uvedené tituly můžete *objednat* na adrese:

Rev. Martin D. Krejza, Českých bratří 248/IV, 56601 Vysoké Mýto, e-mail: krejza@myto.cz

Aktuální informace o dostupných publikacích Pravého křesťanství v anglickém jazyce můžete získat na internetové adrese pro Swedenborg Foundation Publishers:

<http://www.swedenborg.com/catalog.html>

Články a úvahy k náboženství Právého křesťanství předkládají česky psané stránky na internetové adrese:

<http://www.neonet.org/swedenborg/cz>

Další informace a odkazy můžete získat na anglicky psaných www stránkách:

<http://www.newchurch.org>

Své připomínky, komentáře, dotazy můžete zaslat adresu:

Lenka Máchová, Dalimilova 95, 71600, Ostrava 16.

Přes 7000 stran a 3000 obrázků o Vesmírných lidech najdete na internetu:

www.vesmirni-lide.cz

www.vesmirnilide.cz

www.andele-svetla.cz

www.andelesvetla.cz

www.universe-people.cz

www.universe-people.com

www.cosmic-people.com

www.angels-light.org

www.angels-heaven.org

www.ashtar-sheran.org

www.himmels-engel.de

www.angeles-luz.es

www.angely-sveta.ru

www.anges-lumiere.eu

www.angelo-luce.it

www.anioly-nieba.pl

www.feny-angyalai.hu

www.anjos-ceu.eu

www.angeli-raja.eu